

SVĚT 2025

TIK
TAK

Montáž: Ekonom, Shutterstock

Ekonomický výhled
Autoprůmysl
Realitní trh
Válka na Ukrajině
Blízký východ
Trump v Bílém domě
Knihy roku
Akciové investice

Dáváme inovacím prostor

Jsme česká technologická a realitní skupina. Působíme především v oblastech chytré energetiky, železniční dopravy a bezpečnosti.

V energetice realizujeme projekty zaměřené na modernizaci přenosové sítě, datovou analytiku, služby výkonové rovnováhy, datová centra a dispečerská řešení. V železniční dopravě přinášíme inovativní řešení pro zrychlení a zabezpečení přenosu dat, sběr a analýzu informací v reálném čase a zvýšení bezpečnosti. Specializujeme se na budování a provoz kritické komunikační infrastruktury, datová úložiště a kybernetickou i konvergovanou bezpečnost.

Věříme, že budoucnost ČR je v moderních technologiích. Více než 30 let jsme nedílnou součástí české ekonomiky a spolehlivým partnerem pro naše zákazníky i dodavatele.

Svět 2025

Když se v prosinci letošního roku během několika málo dní zhroutil režim syrského autoritářského prezidenta Bašára Asada, okomentoval to bývalý šachový velmistr Garri Kasparov, který je dlouholetým kritikem ruského prezidenta Vladimira Putina, takto: „Připomíná mi to mou poznámku Miloši Formanovi z roku 1988, že železná opona brzy padne. ‚Ale jak, Garri?‘ ‚Jednoho dne se probudíš, otevřeš okno a budou pryč.‘ O rok později mi volal z Prahy: ‚Garri, měl jsi pravdu. Jednoho rána jsem otevřel okno a oni byli pryč!‘.“

Kasparova vzpomínka nám připomíná jednu historicky ověřenou pravdu. Diktatury a autoritářské režimy sice uvadají pomalu, pak ale najednou v řádu dnů implodují. Opravdu jednoho rána otevřete okno a jsou pryč. Do příštího roku i do těch dalších nám to dává naději. Stejně jako nečekaně rychle padla železná opona či režim Bašára Asada, může jednou v mžiku oka padnout i autoritářský režim Putinův i mnohé další.

Potíž bohužel tkví v tom, že podobně rychle, jako se hroučí diktatury, mohou se zhroutit i demokracie. Nemáte-li v zemi silné demokratické instituce, když je necháte erodovat a nemáte dost lidí ochotných aktivně demokracii bránit a budovat (protože demokracie není ani tak stav, jako spíš proces), můžete jednoho rána otevřít okno a ona je pryč.

Nám všem proto do roku 2025 i těch dalších přeji, abychom si ve větší míře uvědomovali, že svoboda a demokracie nejsou zadarmo, ale že je zapotřebí o ně každý den pečovat. Pouze poté budeme moci každé ráno otevřít okno a skutečně svobodně se nadechnout.

Další číslo Ekonomu vyjde 9. ledna, šťastný nový rok přeje redakce.

Petr Kain
Šéfredaktor

Ročenka týdeníku Ekonom

Ročník LXVIII, číslo 51-52

■ Týdeník vychází každý čtvrtek v Praze, cena 99 Kč

Adresa redakce:

PORT 7, Pod Dráhou 1637/2, 170 00 Praha 7 - Holešovice

■ tel.: 233 072 222

■ e-mail: jmeno.prijmeni@economia.cz

■ internet: <http://www.ekonom.cz>

Šéfredaktor: Petr Kain

Zástupce šéfredaktora: Martin Petříček

Šéfredaktor: Karel Janků

Editor: Josef Káninský

Autoři ročenky: Jan Beránek, Martin Ehl, Eva Hníková, Petr Honzejek, Ondřej Houska, Michal Janko, Johana Kofroňová, Jan Matoušek, Jan Němec, Pavel Novotný, Josef Pravec, Aleš Vojří, Vojtěch Wolf

Grafici: Petr Hrubý, Jaroslava Bělovská

Fotoprodukcni: Michaela Špíchalová

Korektorna: Petr Vaněk (vedoucí)

Sekretariát: Kateřina Vesecká

Marketing: Zuzana Petrová

Vydává: Economia, a. s.

Adresa vydavatelství:

PORT 7, Pod Dráhou 1637/2, 170 00 Praha 7 - Holešovice,

tel.: 233 072 222, IČO: 28191226

Autorská práva vykonává vydavatel. Jakékoliv užití částí nebo celku, zejména rozmnožování a šíření jakýmkoliv způsobem (mechanickým či elektronickým) i v jiném než českém jazyce bez písemného svolení vydavatele, je zakázáno.

Inzerce přijímá inzertní oddělení:

obchodní garant: Dobromila Danová,

dobromila.danovova@economia.cz, 737 434 166

back office inzerce: inzerce@economia.cz

Ředitel speciálních projektů: Aleš Mohout,
PORT 7, Pod Dráhou 1637/2, 170 00 Praha 7 - Holešovice,
tel.: 775 921 915

Distribuce a volný prodej: distribuce@economia.cz

Ve volném prodeji rozšiřuje: PNS, a. s.

Předplatné, nové objednávky:

tel.: 217 777 888, e-mail: predplatne@economia.cz,

www.ekonom.cz/predplatne

Zákaznická linka: tel.: 217 777 888

Objednávky do zahraničí: tel.: 217 777 888,

e-mail: predplatne@economia.cz

Doručování předplatného provádí:

Česká pošta, s. p., PNS, a. s., Monitor CZ, s. r. o.

Předplatné v SR zajišťují:

Magnet Press Slovakia, s. r. o., PressMedia, spol. s r. o.,

L. K. Permanent, spol. s r. o., MediaCall, s. r. o.

Internetový online archiv: predplatne@economia.cz

Art director: Jan Stejskal

Tiskne: Triangl, a. s., Beranových 65, Praha 9

Náklad ověřuje

Kancelář ověřování nákladů tisku ABC ČR.

Redakcí nevyžádané příspěvky se nevracejí.

ISBN 978-80-87331-05-7, ISSN 2788-0125

✉ Twitter@ekonom_cz

📘 [Facebook@ekonom.cz](https://www.facebook.com/ekonom.cz)

📷 [Instagram@ekonom_cz](https://www.instagram.com/ekonom_cz)

Obsah

6 Kalendář 2025

Česko

8 Fiala ještě neřekl poslední slovo, Babiš je ale silnější
Česko vstupuje do roku sněmovních voleb.

11 Komentář
Petr Honzejek: Rok, po kterém může být Česko v rukou jediného nevyzpytatelného muže.

14 Co přijde po ztracené pětiletce? Firmy vyhlíží křehké oživení
Vysoké ceny energií stále brání rychlejšímu ekonomickému růstu.

18 Trumpova cla dopadnou na Česko tvrdě
Dlouhodobá stabilní inflace není jistá, říká ekonom Tomáš Dvořák.

22 Automobilky čeká rok úspor a propouštění
Český automotive si přesto vede lépe než konkurence v Evropě.

25 Komentář
Petr Knap: Automobilový průmysl 2025: Evropa na rozcestí

28 Přichází třetí vlna AI. Sama ví, co má dělat
Začíná závod o efektivnější a energeticky méně náročnou AI.

32 Teenager, který navrhl družici a sehnal peníze na kosmickou misi, Simon Klinga s dalšími středoškoláky dobývá vesmír.

36 Byty jdou zase na dračku. Čeká je zdražování i zmenšování
Nejvíce se bude zdražovat ve velkých městech.

40 Ze soudních síní mizí humor, říká Ivo Jahelka
I když se právo a soudní praxe mění, problémy jsou stále stejné.

42 Česko v číslech

8

Svět

44 USA: První rok druhého Trumpa. Chaos a rychlé změny
Martin Wolf, komentátor Financial Times, označil styl politiky Donalda Trumpa jako plutopopulismus.

48 Blízký východ: Co povede k válce, co k míru
Přežije Netanjahu? A kam se vydá Sýrie po pádu Asadů?

50 Jak zastavit ruský postup a donutit Putina k rozhovorům o míru
Zamrzne největší konflikt v Evropě od druhé světové války?

52 Svět čeká nová vlna jaderného zbrojení

USA budou tlačit na ukončení války na Ukrajině a rozhodněji čelit ekonomické a mocenské expanzi Číny.

56 Němci hledají cestu z analogového světa

Už nejsou šampiony. Znejistěli Němci se chystají na volby.

58 Svět v číslech

Investice

62 Elon I. Nejbohatší a nejmocnější
Nikým nevolený vládce světového byznysu má přímou linku do oválné pracovny.

66 Investorů hledajících levné akcie je nejméně za třicet let
Většina peněz na burzách v USA je investována pasivně.

Styl a zábava

70 Do Prahy míří The Boss i padesátiletá železná panna
Přehled kulturních událostí pro rok 2025.

72 Letošní knižní tipy týdeníku Ekonom
Bill Gates, slabiny německé ekonomiky i hovory se záchranářem.

76 Čínské automobilky dobývají český trh
Dříve vysmívané značky už v Česku nehrají druhé housle.

80 Nové stadiony, nový šéf, nové manželství
Mezi očekávanými událostmi ve sportu nejsou jen šampionáty.

Závěrem

82 Co je v životě nejdůležitější

Milý
Ježíšku...

Nadělte vánoční dárky se slevou až 15 %

V našem e-shopu pořídíte **originální nadílku pro malé i velké**, a to za kouzelné ceny.

Nakupte dárky z pohodlí domova a nechte si je **zdarma doručit** ke svému partnerovi Škoda.

Celou nadílku najdete na eshop.skoda-auto.cz.

kalendář 2025

Leden

Inaugurace Donalda Trumpa

V pondělí 20. ledna bude inaugurován staronový prezident USA Donald Trump. V Bílém domě vystřídá dosluhujícího Joea Bidena. Návrat do úřadu po vládě jiného prezidenta je v americké historii ojedinělý. Podobný kousek se dosud podařil jen Groveru Clevelandovi na konci 19. století. Spolu s Trumpem složí slib a nastoupí do funkce i jeho viceprezident James David Vance.

Únor

Válka na Ukrajině

24. února uplynou již tři roky od začátku ruské invaze na Ukrajinu. Jde o jeden z největších konfliktů v Evropě od konce druhé světové války a přímo či nepřímo se do něj již zapojila řada zemí z celého světa. Jak odhadl deník Economist, během bojů již bylo zabito nebo zraněno mezi 462 a 728 tisíce ruských vojáků. Podle údajů ukrajinského ministerstva obrany se ruské ztráty přehouply přes hranici 700 tisíc mužů.

Vyjde Kingdom Come: Deliverance 2

11. února by mělo přijít na pulty pokračování jedné z neúspěšnějších českých her Kingdom Come: Deliverance 2. První díl příběhu ze středověkých Čech si získal příznivce po celém světě a bylo prodáno více než šest milionů kopií. Hráče uchvátila zejména historická věrnost hry a také souborový systém založený na historickém šermu. Zatímco vývoj „jedničky“, která vyšla v roce 2018, vyšel asi na 400 milionů korun, náklady na pokračování se údajně šplhají k jedné miliardě.

Kingdom Come: Deliverance 2 již letos získala prestižní ocenění – stala se nejlepší PC hrou výstavy Gamescom 2024, což je největší herní akce svého druhu na světě.

Volby v Německu

23. února by se měly konat předčasné volby do německého Spolkového sněmu. V řádném termínu se měly konat až 28. září. Dosavadní vládní koalice SPD, Zelených a svobodných demokratů se nicméně v listopadu rozpadla kvůli hlubokým neshodám, především v oblasti hospodářské a finanční politiky.

Březen

Výročí Michelangela Buonarrotiho

6. března uplyne 550 let od narození italského sochaře, architekta, malíře, básníka a předního představitele vrcholné italské renesance

a manýrismu Michelangela Buonarrotiho. Je mimo jiné tvůrcem monumentální sochy Davida či malířské výzdoby Sixtinské kapele.

Duben

Světová výstava Expo

V Ósace začíná Expo 2025. Japonsko si vybralo téma „Designing Future Society for Our Lives“, což znamená

v překladu „Navrhujeme společnost budoucnosti pro naše životy“. Výstava se bude konat na umělém ostrově a zaměří se na to, jak lze využívat roboty a umělou inteligenci pro veřejné blaho. Na akci, na kterou má dorazit až 30 milionů návštěvníků, se bude Česko prezentovat unikátním celodřevěným pavilonem bez ocelové konstrukce. Bude vůbec nejvyšší dřevěnou stavbou svého druhu v Japonsku. Půjde o druhou světovou výstavu pořádanou v Ósace. První se zde konala v roce 1970.

Květen

Prezidentské volby v Polsku

Polské prezidentské volby se budou konat nejpozději v květnu. Dosavadní polský prezident Andrzej Duda stojí v čele země již od roku 2015, a svůj mandát tak obhajovat nemůže, neboť by překročil limit dvou po sobě jdoucích funkčních období. Druhé mu vyprší 8. srpna 2025. V tuto chvíli známými kandidáty na funkci, kteří mají skutečně šanci volbu ovlivnit, jsou primátor

Varšavy Rafał Trzaskowski, maršálek Sejmu Szymon Holownia, dosavadní šéf Institutu národní paměti Karol Nawrocki a jeden z členů vedení pravicové Konfederace Sławomir Mentzen.

Červen

Praha - hlavní město bitcoinu

Na výstavišti v pražských Letňanech se již potřetí bude konat největší bitcoinová konference v Evropě BTC Prague. Čeká se více než deset tisíc návštěvníků, kteří se mohou těšit na více než stovku vybraných světových řečníků a firem či open-source projektů.

Červenec

Bulharsko přijme euro

Očekává se, že Bulharsko se stane 21. členským státem eurozóny. Původně se k současné dvacítkě zemí mělo přidat již v lednu, ale především kvůli vysoké inflaci a také nestabilní politické situaci muselo tento krok

odložit. Ve vedení nejchudšího členu Evropské unie se střídají křehké koalice a prozatímní vlády, což narušilo úsilí o přistoupení k jednotné měně. O něm rozhodla tehdejší bulharská vláda již v létě roku 2022.

Srpen

Světové hry

V čínském Čcheng-tu se bude konat 12. ročník Světových her. Tato mezinárodní sportovní akce se koná jednou za čtyři roky a slouží neolympijským sportům a disciplínám jako náhrada za neúčast na velkých hrách pod pěti spojenými kruhy. Soutěží se například v přetahování lanem, rybolovné technice, ale i v klasických odvětvích, jako je squash. Z minulých Světových her si čeští sportovci přivezli tři stříbrné a stejný počet bronzových medailí.

Září

Mistrovství světa v atletice

V Tokiu se bude konat již 20. mistrovství světa v lehké atletice. Dosud se šampionát většinou konal v letních měsících, od příštího roku se ale bude pravidelně konat v září a bude tak uzavírat atletickou sezonu. Na předešlém mistrovství světa v Budapešti získalo Česko dvě bronzové medaile a potřetí v řadě jeho výprava odjela z dějiště bez zisku zlata.

Říjen

Oktoberfest

Již 190. ročník slavného pivního festivalu vyvrcholí v říjnu v Mnichově. Pravidelně se jej účastní více než šest milionů návštěvníků, letos na festivalu vypili na sedm milionů mázů. Tuplák zlatavého moku se prodával za cenu od 13,60 do 15,30 eura.

Listopad

Klimatická konference

V Brazílii by se měl konat Summit o změně klimatu COP30. Tento ročník každoročně pořádané konference má představovat zásadní milník, jelikož státy budou muset předložit nové národně stanovené příspěvky s ambicióznějšími klimatickými závazky.

Prosinec

Mistrovství světa ve florbale

V Brně a Ostravě se bude konat 15. mistrovství světa ve florbale žen. Česko tuto akci bude pořádat již podruhé, prvně to bylo roku 2013, a to ve stejných městech. Titul budou již podesáté za sebou obhajovat Švédky.

Komentář: Česko v rukou nevyzpytatelného muže? Str. 11

Co přijde po ztracené pěti-letce? Firmy vyhlížejí oživení Str. 14

Automobilky česká rok úspor a propouštění Str. 22

Přichází třetí vlna AI. Sama ví, co má dělat Str. 28

Teenager, který sehnal peníze na kosmickou misi Str. 32

Byty jdou zase na dračku. Čeká je zdražování i zmenšování Str. 36

Ze soudních síní mizí humor, říká Ivo Jahelka Str. 40

Česko v číslech Str. 42

Fiala ještě neřekl poslední slovo, Babiš je ale silnější

Sněmovní volby v roce 2025 určí, zda Česko dál povede liberálně-konzervativní koalice, nebo se vlády ujmou populisté.

Josef Pravec

Rok 2025 přinese zásadní rozhodnutí. Buď v Česku dál povládne liberálně-konzervativní proevropská pravice soustředěná kolem ODS a Starostů. Nebo, což se zatím zdá pravděpodobnější, se k moci vrátí populisticky zabarvený blok vedený Andrejem Babišem. Rozhodnou o tom podzimní volby do Poslanecké sněmovny, na něž naváže sestavování nové vlády. Teoreticky může dojít i na třetí možnost: na dříve nemyslitelné přeskupení politické scény a ke spojení hnutí ANO 2011 s postfialovskou ODS. To v případě, kdy volební klání skončí patem a pokud prezident Petr Pavel, jehož role je při výběru nového premiéra nepřehlédnutelná, začne hledat alternativu k dosavadním zvyklostem.

Premiér pod tlakem

Dosavadní premiér Petr Fiala je při obhajobě volebního vítězství v obtížné situaci. Jako představa vlády je u veřejnosti málo oblíbený a větším sympatiím se netěší ani kabinet. Podle posledního průzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění (CVVM) kabinetu věří 24 procent dotázaných, přičemž 73 procent zastává opačný postoj. Nijak nepomáhají ani sebevědomá vyjádření, kterými se premiér snaží přesvědčit o svých úspěších, například o tom, že vláda plní 93 procent cílů, které si dala ve svém programovém prohlášení. Také předvolebním slovům o dohnání německých platů v příštích letech lidé a ani ekonomové nevěří. Podle šetření neziskové výzkumné společnosti PAQ Research naopak životní úroveň od posledních voleb výrazně klesla třetině obyvatelstva.

Obtížná ekonomická situace se promítá do rostoucí kritiky politických poměrů. S nimi je podle průzkumu CVVM spokojeno jen 13 procent populace, 61 procent lidí je naopak nespokojeno a čtvrtina se neumí rozhodnout. Alarmující je, že klesá zájem veřejnosti o volby. Varováním pro samotného premiéra je skutečnost, že tento nezájem agentura Median spojuje s dřívějšími sympatizanty koalice Spolu v čele s ODS: třetina z nich totiž k příštím volbám jít nechce.

Kabinetu věří jen 24 procent dotázaných a tři pětiny populace nejsou spokojeny se současnými politickými poměry.

Co je příčinou rozčarování? Vedle tíživé hospodářské situace dané nedávnou inflací a těžkopádné komunikace s veřejností jde o pocit, že kabinet neplní hlavní sliby. Při nástupu totiž vyvolal velká reformní očekávání. Ta se týkala například konsolidace veřejných financí, a přesto letos předložil státní rozpočet se schodkem 241 miliard korun. Takže i podle přepočtu na stále ceny zadluží zemi za čtyři roky ještě více než předchozí Babišova vláda. Rovněž připravené parametrické úpravy důchodového systému spojené s prodloužením limitu pro odchod do penze mají k reformě daleko. Navíc, pokud ve volbách zvítězí dnešní opozice, zůstanou jen na papíře. Do třetice vážne digitalizace státní správy. U stavebního řízení skončila fiaskem a vedle toho se odkládá účinnost zákona o právu na digitální služby.

Vláda ovšem může vykázat i úspěchy. Především se podařilo rozběhnout výstavbu dopravní infrastruktury, což se týká hlavně budování dálnic. Podnikatelé vítají také kroky ke zpružnění pracovního trhu. Kabinetu rovněž může pomoci vývoj mezd, které podle ekonomů začínají růst rychleji, než se čekalo. Hrubý domácí produkt by v příštím roce měl podle poslední predikce ministerstva financí narůst o 2,5 procenta.

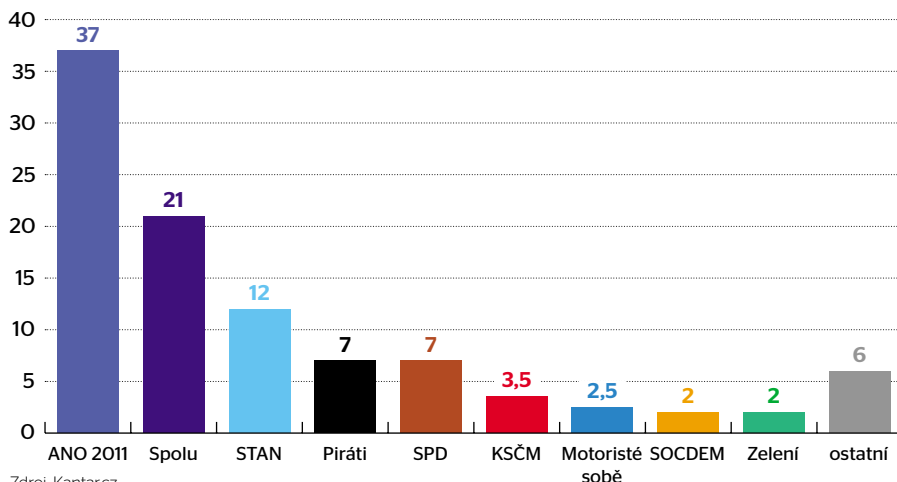
Konzervativci a liberálové

S odchodem Pirátů z vlády skončila dříve nevídaná koaliční svornost. Spolu s tím začíná hra, kdo v koalici bude hegemone. Postavení ODS slábne a na její místo se v průzkumech

Preference politických stran pro volby do Poslanecké sněmovny

(v %, listopad 2024)

Zdroj: Kantar.cz

dotahují Starostové, kteří podle Aleše Michala z Institutu politologických studií FSV UK vsadili na liberální voliče. Na mladší vzdělanou generaci hlásící se k proevropské politice, Green Dealu a lidskoprávní agendě.

Jde i o výsledek nejasného ideového charakteru ODS. Její konzervativní pohled na svět se pod Fialovým vedením rozpouští v uskupení Spolu. Tedy při spolupráci s lidovci a TOP 09. Obě tyto strany jsou bez ní odsouzeny k zániku: v průzkumech se opakovaně pohybují pod pětiprocentní hranicí, jejíž překonání je nutné pro vstup do Poslanecké sněmovny. ODS má možnost volby, nicméně premiér – profese politolog – o symbiózu s oběma menšími stranami stojí také. Obává se totiž, že kdyby jejich hlasy propadly, tak proevropskou pravici v Česku čeká volební porážka.

Svoji vstřícnost musí pečlivě dávkovat, protože jinak od něj sympatizanti ODS začnou odcházet, a to zejména k Motoristům. Za nimi totiž jsou patrné názory někdejšího zakladatele ODS a nyní protivládního Václava Klause.

Jazyčkem na vahách se opět mohou stát Piráti, i když po fiasku s digitalizací stavebního řízení skončili v opozici. Pod vedením Zdeňka Hříba znovu mohou přistoupit ke spolupráci se Spolu a Starosty. Zda se ale příští rok dostanou do sněmovny, jisté není.

Poměry ještě mohou ovlivnit právě vznikající politické strany, které se hlásí k pravici: v Praze zakotvený GEN a především Konzervativní občanská strana podnikatele Tomáše Březiny. Naopak Miroslav Kalousek od založení vlastní politické platformy ustoupil. Nová uskupení by teoreticky mohla rozšířit současnou koalici, stejně tak mohou Fialovi podtrhnout nohy: v případě, že se jim nepodaří překročit pětiprocentní limit a pro ně odevzdané hlasy propadnou.

Babiš opět na koni

Průzkumy volebních preferencí zatím za favorita podzimních voleb označují hnutí ANO 2011. Hlasy v jeho prospěch nahánjí systematická kritika Fialovy vlády, ať jde o hospodářskou

a rozpočtovou politiku nebo i zahraniční směřování. V této souvislosti kabinet viní z neochoty prosazovat české zájmy vůči plánům Evropské unie, pokud jde o ekologii a migraci.

Andrej Babiš, který chce být podruhé premiérem, tak získává i hlasy od tradičních voličů pravice a nevoličů. Nežtrácí přítom ani někdejší sympatizanty sociální demokracie, i když zejména v unijních vodách zakormidloval výrazně mimo levicovou politiku. Z globálního pohledu ANO 2011 jede na vlně vzestupu populistických a národně orientovaných stran. Ty už dominují – v podobě Trumpových republikánů – v USA a v Evropě v Itálii. Dominují rovněž v Maďarsku a na Slovensku, silné postavení mají v Nizozemsku či Rakousku. K moci se derou ve Francii a posilují i v Německu.

Mnoho slabých spojenců

Andrej Babiš sní o nadpoloviční většině v Poslanecké sněmovně, to by ale podle propočtů politologů musel v podzimních volbách dosáhnout na 40 procent hlasů. Průzkum agentury Kantar mu v listopadu přisoudil jen 37procentní zisk, a proto je realističtější očekávat, že stejně jako v minulosti zůstane odkázán na spojence z řad současné opozice.

Jít může například o SPD nebo o rychle rostoucí Motoristy. Případně o levicové politické hnutí Stačilo!, jehož jádrem jsou komunisté. To ještě může posílit – pokud se podaří jeho fúze s oslabenou SOCDEM, někdejší ČSSD. Komunisté (stejně jako SPD) přitom drželi u moci už dřívější Babišův kabinet. Ani jeden z uvedených trojice potenciálních partnerů však nemá jistotu, že se přehoupne přes pětiprocentní volební limit. Tím spíše, že jim ostrá předvolební kampaň ze strany ANO 2011 může odebrat voliče. Na druhou stranu Babišovi může k vládní většině stačit jeden partner. Pojtkem jakékoliv podoby Babišova bloku by pak byl především odpor k Fialovi. Vedle toho odstup od unijní politiky, což zahrnuje i nesouhlas s dosavadní podporou Ukrajiny.

Pokud by volby skončily patem, může ANO 2011 spoléhat na změnu orientace ODS a ochotu nových lidí v jejím čele s ním spolupracovat. Třeba v osobě jihočeského hejtmána Martina Kuby. Babiš by pak mohl jako premiéra navrhnout místopředsedu ANO Karla Havlíčka.

Při dobrém volebním výsledku bude hnutí ANO 2011 stačit k sestavení vlády jeden partner.

KOMENTÁŘ

Rok, po kterém může být Česko v rukou jediného nevyzpytatelného muže

Před každými volbami slýcháme, že jsou klíčové, přelomové, ba osudové. Bývá to samozřejmě povětšinou kliše, které pro jeho celkovou ošoupanost vzniklou neustálým používáním už málokdo bere vážně. Jenže občas nastanou okolnosti, které použití minimálně prvních dvou charakteristik v souvislosti s volbami opravňují. A nespletete se, když řekneme, že je to případ sněmovních voleb, které nás čekají v říjnu 2025. Celkový kontext z nich totiž dělá víc než jen běžné rozhodování, kdo se bude další čtyři roky podílet na správě země. Proč jsou tak důležité, co je bude rozhodovat, kdo v nich zvítězí a kam se po nich Česko může vydat?

Odpověď na první otázku nám dá pohled za hranice. V celém regionu střední Evropy se odehrává zápas o celkové směřování zdejších společností. Zásadní dilema zní: zachovat pevné ukotvení v západních strukturách, především v EU a NATO, nebo oživovat staré iluze jakéhosi „mostu“ mezi Ruskem a Západem? Na příkladu Maďarska a nejnověji Slovenska vidíme, že západní orientace není ničím, co by bylo garantováno. Tammí vlády, ač nemluví rovnou o vystoupení z integračních projektů, civilizační příslušnost svých zemí zpochybňují a narušují: chovají se autoritářsky, odbourávají mechanismy, na kterých stojí demokratický právní stát. A dávají najevo pochopení pro agresivní Rusko, jehož armáda, vraždí civilisty na Ukrajině.

Situace v Česku s tím nemá nic společného pouze zdánlivě. Stačí si uvědomit, jak dobré vztahy má především s maďarským vládcem Viktorom Orbánem, ale i se slovenským premiérem Robertem Ficem favorit nadcházejících českých voleb Andrej Babiš. Jeho lidé vytvořili s orbánovci frakci v europarlamentu. Jejich společné útoky na Brusel jsou stále intenzivnější. Notují si i v lavírování kolem podpory Ukrajiny. Je zde tudíž legitimní obava, že by se Česko mohlo po říjnových volbách vydat maďarskou či slovenskou cestou se vši truchlivou parádou.

Jaká je pravděpodobnost, že Andrej Babiš volby vyhraje, vytvoří vládu a k výše uvedenému scénáři dojde? Pokud jde o první část otázky, tak velmi vysoká. Všechny průzkumy zatím ukazují, že si Babišovo hnutí ANO drží podporu kolem 35 procent voličů. Babišovci profitují z celkové nespokojenosti české společnosti, vyvolané pocitem nejistoty, obav z války, jakož i růstem životních nákladů.

„Blbou náladu“ navíc dokážou Babišovi marketéři, zběhlí v přesvědčování lidí, že je mnohem hůř, než objektivně je, dál zintenzivňovat a zahušňovat.

Vláda Petra Fialy tomu nedokáže, z větší části vlastní vinou, čelit. Nejenže ji nesnášejí fanoušci populistů, ale odvrátila se od ní i část jejich vlastních voličů z roku 2021. Jde o lidi, kteří očekávali lepší výkon zejména v ekonomické oblasti – ať už jde o modernizaci země, rychlejší snižování zadlužení a důslednější strukturální reformy –, nebo jednoduše pravicovější přístup

Petr Honzejek
komentátor HN

k daním a soukromému kapitálu. Lze sice argumentovat, že se tito voliči k vládě vrátí, protože se nebudou chtít podílet na reinstalaci Andreje Babiše. Ovšem není to zdaleka jisté. Zatím to vypadá, že spíše vyhlížejí vznik nové formace, o které už skoro rok mluví Miroslav Kalousek. Co se stane, když tato strana nakonec nevznikne? Možná zůstanou doma a k volbám vůbec nepřijdou.

I kdyby ale vládní partaje dokázaly zopakovat výsledek z roku 2021, nebude to k obhajobě pozic ve Strakově akademii stačit. Babišovi vyrostli vedle Okamurovy SPD i další potenciální koaliční partneři, kteří jsou k Evropské unii ještě kritičtější než on (Motoristé) a vcelku nezastřené sympatizují s Ruskem (rebrandování komunistů z formace Stačilo!). Obě formace se už nyní drží nad pěti procenty voličské podpory, takže je nepravděpodobné, že by se mohla opakovat situace z roku 2021, kdy propadlo takřka dvacet procent hlasů, což umožnilo, aby se k moci dostaly strany nynější koalice.

Může se stát samozřejmě cokoli, deset měsíců je v politice ekvivalent geologického období. Ovšem pokud nedojde k zásadnímu zlomu, bude výsledek říjnových sněmovních voleb jednoznačný. Zvítězí síly, které Petr Fiala nazývá „populisty a extremisty“.

Česka tak bude mít v rukou Andrej Babiš. Povede nás směrem východním (míněno dnešní Slovensko a Maďarsko), jak naznačuje jeho současná rétorika? Nebo sám sebe zabrzdí a rozhodne se pro podobný model jako v letech 2017–2021, tedy

Babišovci profitují z nespokojenosti společnosti, vyvolané pocitem nejistoty, obav z války, jakož i růstem životních nákladů.

nadávat na Evropskou unii a demokratické strany, ale fakticky držet spojenecké závazky a nechat struktury právního státu na pokoji? Odpovědi na tyto otázky nezná nikdo, možná ani on sám. Právě ony ale rozhodnou o tom, jestli rok 2025 bude pro Česko jen přelomový, nebo nakonec přečte jen i osudový.

Fund

ovaní investoři hledají
investice s potenciálem
dlouhodobého růstu

My vyhledáváme lokality odpovídající rostoucí poptávce po evropských výrobních a e-commerce kapacitách. I proto je investice do **průmyslových nemovitostí** z portfolia Accolade Funds atraktivní příležitostí.

accoladefunds.eu

Fund

ovaní investoři umí
vybrat investice se
stabilním výnosem

My umíme udržovat dlouhodobé vztahy s prestižními nájemci. Díky tomu jsou **průmyslové parky** Accolade Funds maximálně obsazené a vy máte možnost dosahovat stabilního výnosu.

 Accolade Funds
Expanding horizons

Co přijde po ztracené pětiletce? Firmy vyhlížejí křehké oživení

Vysoké ceny energií stále brání rychlejšímu růstu. I v nynější situaci jsou však odvětví, kterým se daří.

Martin Petříček

Méně, než jsme doufali. Hospodářské oživení se vkrádá do Česka jen velmi plíživě. Většina institucí navíc opravuje své původní odhady ohledně ekonomického růstu v nejbližším období směrem dolů. Pro letošek očekávají růst HDP těsně nad jedno procento, v příštím roce většinou někde mezi 2,3 a 2,7 procenta. Například aktuální predikce z dílny ministerstva financí čeká vzestup HDP o 2,5 procenta. Slabé výkony patří k nejhorším v celé Evropské unii. Situace není dobrá už od začátku covidu, někteří ekonomové proto dokonce mluví o „ztracené pětiletce“.

Svaz průmyslu a dopravy považuje za jednu z hlavních brzd ekonomického růstu vysoké ceny energií v mezinárodním srovnání a silnou regulační zátěž firm. A potvrzují to i samotní byznysmeni, zejména ti z energeticky náročných provozů. „Pokud stát nepřehodnotí tvorbu koncepce ceny energií pro průmysl, nebudeme v rámci Evropy úspěšní. Pro podnikání v Česku bychom proto uvítali proaktivní přístup vlády, i té budoucí zvolené, ke strategickému řízení průmyslu v Česku,“ říká generální ředitel skupiny Třinecké železářny Roman Heide. Jinak hrozí uzavírání provozů podobně jako v Německu.

Požadavky spojené se zelenými cíli znamenají pro průmysl nejen byrokratickou zátěž, ale hlavně další investice.

V českém průmyslu se od ruské invaze na Ukrajinu píšou rozdílné příběhy. Nejen mezi sektory, ale také mezi firmami uvnitř odvětví.

Například před Třineckými železárnami stojí transformační projekty takřka za 30 miliard korun. „Dekarbonizace nesmí znamenat deindustrializaci. Bez oceli, jakožto strategické komodity, se stát stane slabým a snadno porazitelným. A to nejen v obranném průmyslu, který je celý postavený na oceli,“ říká Heide. Právě výroba základních kovů, slévárenství a hutnictví patří k nejpoštiženějším odvětvím, od roku 2021 klesla produkce podle ČSÚ o více než 30 procent.

Nejistí premianti

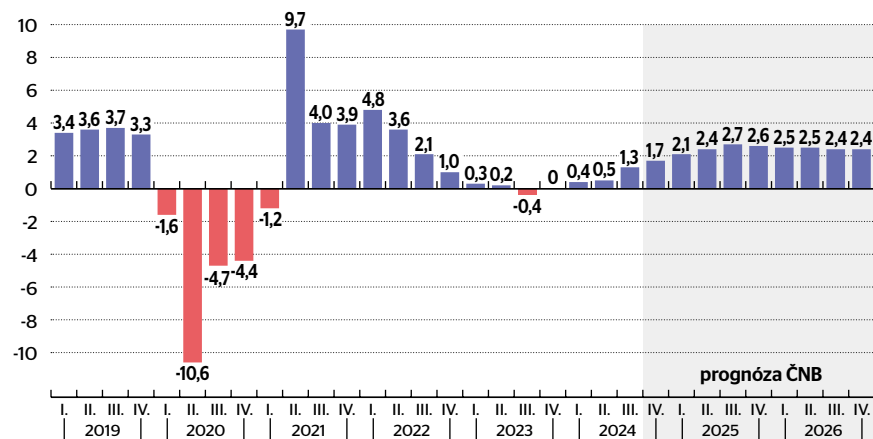
V českém průmyslu se však od začátku ruské invaze na Ukrajinu píšou dost rozdílné příběhy. Nejen mezi sektory, ale také mezi jednotlivými firmami uvnitř odvětví. Takové, kterým se včas podařilo modernizovat a mají nyní náskok před ostatními.

Hlavní ekonom Patria Finance Jan Bureš rozděljuje průmysl do tří velkých skupin. Energeticky náročné provozy patří v současné situaci mezi poražené. Strojírenství či zpracovatelský průmysl patří do skupiny cyklicky zranitelných. Čeká se na oživení poptávky, zejména ze zahraničí. „Visí nad tím ještě pár otázníků, ale mohlo by to nastat ve druhé polovině příštího roku,“ říká Bureš.

K aktuálním šampionům českého průmyslu pak patří automobilový průmysl. Vzhledem k obtížím, kterým čelil během pandemie, poměrně překvapivě. Ve srovnání s předcovidovým obdobím jeho produkce stoupla zhruba o 20 procent, což se jinde v Evropě v takové míře nepodařilo. „Získává tržní podíl na evropské produkci. Jde však stále o spalovací motory, většinou o subdodavatele evropských automobilek, které v globálním měřítku ztrácejí tržní podíl,“ upozorňuje Bureš. Proto o třetí skupině mluví jako o nejistých premiantech. Předstihové ukazatele nicméně naznačují růst tržeb přinejmenším pro příští rok.

Předseda představenstva průmyslového holdingu CE Industries Adam Šotek vidí příležitosti k růstu zejména v divizi energetického strojírenství, kde se firmy z holdingu soustředí na rozvoj nových energetických zdrojů ve střední Evropě. „Nárůst zakázek jsme zaznamenali také v divizi nákladní železnice. Nejnáročnější situaci očekávám v naší recyklační divizi, která čelí poklesu

Jak si vede ekonomika (meziroční změna HDP v %)

Zdroj: ČSÚ, prognóza ČNB

vstupních materiálů od dodavatelů z automobilového průmyslu a výrobců plastových výrobků," shrnuje Šotek.

Ve stavebnictví je oživení velkým otazníkem. Retailový trh je a bude ovlivněn nezávládnou digitalizací stavebního řízení, soukromé investice se téměř zastavily. „Kdo chce stavět, tomu bych nicméně doporučil příliš nečekat. Ceny už dosáhly dna a vzhledem k rostoucím vstupním nákladům na mzdy, materiály či ESG reporting lze očekávat, že půjdou zase nahoru,“ říká obchodní ředitel CS-Beton Marek Matějka. Budou však podle něj pokračovat investice do dopravní infrastruktury, do dálniční sítě dokonce v poměrně rychlém tempu.

Optimismus ve službách

Riziko představují také celní tarify, které chce zavést nastupující prezident Donald Trump. Tuzemských exportérů se však dotknou spíše nepřímo, protože výrobky, které jdou přímo do USA, nejsou citlivé na cenu. Jde často o sofistikované produkty. Zprostředkovaně by se to však mohlo dotknout subdodavatelů německých firem, které za oceán vyvážejí. Ohrožení mohou představovat také výrobky z Číny, které kvůli Trumpovým clům nakonec zamíří spíše do Evropy než do USA.

K růstu by naopak českou ekonomiku mohly popostrčit zvyšující se reálné mzdy, tedy výdělky po očištění od inflace. Letos stouply kolem pěti procent a porostou i v příštím roce. Navíc lidé drží poměrně hodně úspor a podle Bureše se dá čekat, že je začnou více utrácet. „Optimismus spotřebitelů roste. Klesá nejistota domácností, která byla spojena hlavně s vysokou inflací a s tím, jak porostou mzdy,“ říká Bureš. Ekonomice může pomoci i snižování úrokových sazeb v Česku a zahraničí. A také evropské fondy, které Česko letos čerpalo poměrně pomalu.

Podle Bureše panuje největší optimismus ve službách a v obchodu, kde spoléhají na oživení domácí poptávky. „Sice to nejsou sektory, které by budovaly konkurenceschopnost, ale k růstu ekonomiky mohou přispět,“ shrnuje Bureš.

Šéf dopravní logistické skupiny C.S.Cargo Aleš Willert upozorňuje na rozdíly mezi zeměmi v regionu. „Například v Polsku pozorujeme vyšší míru investic, zejména v oblasti průmyslové výroby a logistiky, kde firmy pokračují v expanzi. Trvalý ekonomický růst je pro Polsko charakteristický. Podobně například Maďarsko se stává vyhledávanou lokalitou pro automobilový průmysl, který je aktuálně nevyzpytatelný,“ říká. České firmy jsou podle něj opatrnější a více se soustředí na optimalizaci provozu a hledání úspor v logistických procesech.

Cesta z pasti

Přestože krátkodobě může do Česka dorazit oživení, v delším období jsou třeba velké změny. Viceprezident Svazu průmyslu a dopravy Radek Špicar dlouhodobě tvrdí, že Česko je levnou ekonomikou. Problém spočívá v její struktuře. „Jme subdodavatelsky orientovaná ekonomika. Nemáme mnoho finálních výrobců, značky, často chybí přímý vztah k zákazníkovi. Ze všech zemí OECD je v Česku třetí nejdelší vzdálenost od výroby k zákazníkovi,“ řekl Špicar na podzimní konferenci Středočeského inovačního centra Innoforum. Pokud se Česko z této pozice neposune výš, těžko výrazněji porostou mzdy.

Současně dodává, že první transformační model, na kterém byla ekonomika přes dvacet let postavená – to, co ji po pádu ➔

1846 FASSBIND

— THE SPIRIT OF SWITZERLAND —

Švýcarský originál od roku 1846!

Švýcarská řemesla jsou proslulá svou kvalitou. A tu potvrzují už 175 let i švýcarské destiláty Fassbind. 100% přírodní pálenky Fassbind jsou připravované od roku 1846 tradiční, řemeslnou metodou z nejkvalitnějšího ovoce místních pěstitelů. Zrají v dubových sudech a na závěr jsou zjemněny přírodním dosázním likérem z výtazků z ovoce. Mají dokonale vyladěnou chuť s intenzivními ovocnými tóny.

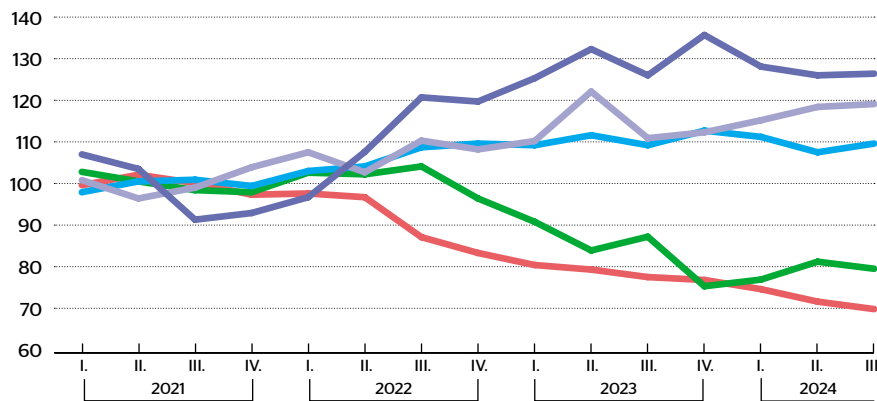
Ovocné destiláty Fassbind můžete pořídit na e-shopu www.warehouse1.cz

pjisrozumem.cz

Kterým odvětvím se dařilo a kterým vůbec

(index průmyslové produkce, bazický index, průměr roku 2021 = 100)

■ automobilový průmysl ■ farmaceutický průmysl ■ výroba elektrických zařízení
■ těžba a dobývání ■ kovy, hutě, slévárnictví

Zdroj: ČSÚ

centrálně plánovaného hospodářství nastartovalo –, se totálně vyčerpal. Byl založen na rychlém otevření se zahraničnímu kapitálu, kvalifikované a levné pracovní síle, relativně kvalitní infrastruktury při porovnání s ostatními transformujícími se zeměmi a také na strategickém umístění uprostřed Evropy.

Jenže z fungujícího modelu už zbyla jen poslední jmenovaná výhoda, a tak ekonomika v posledních letech spíše stagnuje. Otevírat se dál kapitálu by už mohlo být kontraproduktivní, pracovní síla už není levná a pro řadu moderních oborů mnohdy ani kvalifikovaná. Řada postkomunistických zemí, třeba Polsko, udělala při zkvalitňování infrastruktury mnohem větší pokrok. Ekonom Bureš upozorňuje, že kvůli strukturálním změnám v průmyslu a stárnoucí populaci si Česko bude muset zvyknout na nižší dlouhodobý růstový potenciál ekonomiky, kolem dvou procent ročně. Dříve to byla tři procenta i víc.

Podle Špicara jsme navíc ekonomiku „vyprodali“ až příliš. České hospodářství je totiž jedním z nejvíce vlastněných zahraničním kapitálem ve střední a východní Evropě. Ačkoliv zahraniční investoři pomohli k úspěchu, ročně odtéká přes 400 miliard korun, které by mohly být využity na zlepšení platů, inovace, vědu a výzkum. „Neděláme nic, abychom tu ty peníze zadrželi,“ říká Špicar. Nemá na mysli přímo regulaci toku dividend, jako spíš usnadnění podmínek pro investice v Česku. Trvá-li výstavba třeba technologického centra v Česku déle než v domovské zemi, nemají zahraniční vlastníci důvod, proč tu stavět.

Německé prokletí

Česko zároveň zaostává v digitalizaci, automatizaci a robotizaci. „Stovky tisíc lidí stále pracují v nízkokvalifikovaných, špatně placených a fyzicky náročných profesích, které nepřinášejí vysokou přidanou hodnotu,“ říká Špicar. Bez zásadních změn v podpoře modernizace a efektivity podle něj hrozí další ekonomické zaostávání.

Dalším problémem je přetrvávající závislost na Německu. České ekonomice pomohla k rozjezdu a dlouhá léta ji táhla.

2,5 procenta

O tolik podle
ministerstva financí
v příštím roce vzroste
tuzemský HDP.

Ted' je to však spíše přítěž. Obdobně jako český i německý růstový model se vyčerpal. Byl postaven na levném ruském plynu, na levné výrobě ve střední a východní Evropě, a ne exportech do Číny.

Energie jsou však nyní násobně dražší než v USA. To dopadá na energeticky náročný průmysl, který byl v Německu tradiční. Na dodávky Číně už nelze spoléhat, stále více se posouvá k výrobě s přidanou hodnotou. „Německo ovšem zaostává i v technologicky náročných sektorech, což se nyní projevuje například i v automobilovém průmyslu,“ říká analytik ČSOB Dominik Rusinko. Německá ekonomika stagnuje už od začátku covidu, na rozdíl například od USA. Mizerná výkonnost průmyslu panuje ještě o něco déle. Aktuální produkce německého průmyslu zastává o více než 12 procent pod úroveň roku 2019.

Nejde o přechodnou záležitost, podíl průmyslu v ekonomice klesá setrvale od roku 2018. „Mizerná výkonnost německého průmyslu ukazuje, jak vypadá deindustrializace v praxi,“ říká Rusinko. Sami němečtí průmyslníci hodnotí vlastní konkurenceschopnost stále hůře, a to nejen v zahraničí, ale i na domácím trhu. Je to výraznější pokles než na začátku milénia, kdy se o Německu mluvilo jako o nemocném muži Evropy. Tehdy zemi nakoply reformy, které vypracovala skupina vedená manažerem Volkswagenu Peterem Hartzem. Díky nim zažilo Německo takřka dvě desítky let slušného růstu.

Loni však tamní ekonomika ztratila 0,3 procenta, drobný pokles se čeká i letos. Odhady pro příští rok predikují křehké oživení o desetiny procenta. Významným negativním rizikem pro růst jsou Trumpova cla, USA jsou pro Německo největším exportním trhem, směřuje tam zhruba deset procent vývozu.

Jednou z možností, jak výrazně podpořit německou ekonomiku, by mohlo být (třeba i dočasné) zrušení dluhové brzdy v zákoně, podle níž deficit veřejných financí nesmí přesáhnout 0,35 procenta HDP. Ekonomiku by mohly výrazněji podpořit státní investice. „Německo má na to, aby se s nynější krizí vypořádalo. Na přelomu tisíciletí to už jednou díky strukturálním reformám dokázalo. Ale nebude to hned,“ říká Rusinko. Pro Česko to znamená, že se musí více poohlížet jinde.

Pamatujte na energie od Yello.

Jděte na to chytře a přepněte na energie od **Yello**.
Noví zákazníci získají jednotnou cenu za plyn,
výhodnou cenu elektřiny a **bonus 3 000 Kč**
při podpisu smlouvy!

www.yello.cz

Tomáš Dvořák (30)

- Od roku 2019 pracuje jako seniorní ekonom pro prestižní poradenskou společnost Oxford Economics.
- Zaměřuje se na prognózy pro střední a východní Evropu a píše tematické výzkumy o eurozóně a globální ekonomice.
- V rámci Oxford Economics také pracuje na vývoji modelů pro krátkodobé předpovědi s využitím alternativních dat.
- Vystudoval ekonomii na University of Glasgow a University College London, jeden rok strávil studiem na Università Bocconi v Miláně.

Trumpova cla dopadnou na Česko tvrdě. Především přes automobilový průmysl

Dlouhodobá stabilní inflace není vůbec jistá. Ve světě válek, geopolitických krizí a extrémních změn počasí nelze něco takového dnes slíbit, říká ekonom Tomáš Dvořák.

Vojtěch Wolf

Česká ekonomika neroste, jak by ve skutečnosti mohla. Vedle absence reformy školství, rychlejší výstavby dopravní a energetické infrastruktury či nevyvinutého kapitálového trhu upozorňuje Tomáš Dvořák z poradenské společnosti Oxford Economics ještě na jednu věc – chybí kvalitní dohled ze strany Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. „Stačí si vzpomenout, jak to v minulosti vypadalo s telefonními operátory, potravinovými řetězci nebo s maržovou inflací. Konkurenční prostředí je přitom klíčové. Pokud takové oligopoly nekontrolujeme, konkurenční prostředí se vytrácí a tím sami sebe připravujeme o peníze,“ říká.

Největší popularitu vám získal výrok, že Česko je nemocný muž Evropy, který citoval před rokem německý Die Welt. Je jim stále? Proč?

Je i není. Pokud použijeme lékařskou terminologii, loni jsme debatovali o tom, jestli má Česko jen chřipku, ze které se časem samo vyléčí, nebo jestli jde o chronickou nemoc způsobenou strukturálními problémy v ekonomice. Už tehdy bylo zřejmé, že jde o kombinaci obojího. Chřipku jsme vyléčili a jsme z nehoršího venku. Z tohoto pohledu už nemocným mužem Evropy nejsme, což dokládá i to, že příští rok by česká ekonomika měla podle prognóz patřit mezi nejrychleji rostoucí v Evropě.

A ta dlouhodobá nemoc?

To je otázka strukturálních problémů české ekonomiky. Je zřejmé, že se náš růstový model založený na levné práci a montovnách vyčerpá. V posledních 20 letech jsme velmi dobře využili výhodu levné pracovní síly, která byla technicky zdatná. Společně se zapojením do evropského trhu a s využitím automotive průmyslu nám to výrazně pomohlo růst. Jak jsme však

konvergovali a zvyšovaly se platy i životní úroveň, tento model začal narážet na své limity. Vyšší platy totiž znamenají nižší konkurenceschopnost. Jinými slovy, nelze dohnat Německo na sto procent, ale můžeme se přiblížit například na 80. Naše produktivita přitom neroste dostatečně rychle, protože se zaměřujeme na výrobu s nízkou přidanou hodnotou. Od růstu produktivity se však v dlouhodobém horizontu odvíjí úplně vše.

Skutečně nabízí Česko tak nízkou přidanou hodnotu?

Vyrábíme tu i kompletní vozy. Nicméně polovina českého autoprůmyslu spočívá v produkci součástek, které se vyvážejí do Německa. Přidaná hodnota tak často vzniká spíše tam, což znamená, že je koncovým beneficiem. Proto mezi ekonomy stále zaznívá, že bychom se měli zaměřit na vlastní výroby s vyšší přidanou hodnotou. To je cesta, jak pokračovat v konvergenci k západním zemím.

Podle nedávné zprávy ČNB se růstový potenciál Česka vyčerpá už v roce 2016. Skutečně?

Analýza ČNB ukazuje, že od roku 2016 roste potenciál české ekonomiky stále pomaleji. Dříve mohl dosahovat tří procent ročně, dnes se pohybuje kolem 2,5 a klesá. To neznamená, že by se vyčerpá, ale už není tak silný. Od pandemie covidu máme mezi reálným růstem a potenciálem ekonomiky značnou mezeru, ekonomicky jsme téměř nevyrostli. I kdyby příští rok ekonomika rostla o 2,5 procenta, to manko nesmažeme. Abychom ho začali zmenšovat,

museli bychom růst nad rámec našeho potenciálu, což půjde za současných podmínek velmi pomalu.

Proč zlom nastal v roce 2016?

Ani ČNB to přesně neví. Identifikovala zlom v časových řadách, ale příčiny nezná – analýza to přikládá počínající stagnaci v průmyslu, slabému růstu inovací a tomu, že zaměstnanost dosáhla

svého maxima. Podle

mě je to přirozený důsledek dlouhodobého trendu. Po roce 1989 jsme měli relativně snadný úkol: dohánět výrazně vyspělejší země. Což lze označit jako sbírání nízko visícího ovoce. Nyní už musíme šplhat výš, a to je logicky těžší a pomalejší, pokud nepřijdeme

s vylepšeními. Každé, byť jen nepatrné zvýšení růstu po nás vyžaduje výrazné zefektivnění procesů.

Kde by se to mělo dít?

Vždycky budeme malá otevřená exportní ekonomika. Toho se rozhodně zbavit nechceme. Naši největší šanci na úspěch je, že budeme nadále součástí většího celku. To, co Česko může udělat, je pořád totéž, co se tu roky píše a hlásá a mluví o tom dlouhodobě i Národní ekonomická rada vlády. Tedy že jsou potřeba větší investice do školství, infrastruktury dopravní i energetické, ale i třeba zjednodušit vydávání stavebního povolení. Právě takové věci zvýší produktivitu a růstový potenciál.

Mluví o tom všichni, ale nic moc se v těchto oblastech reálně neudělalo. Proč?

Jde o investice s dlouhou dobou návratnosti. Vezměte si školství. I když

V posledních 20 letech jsme velmi dobře využili výhodu levné pracovní síly, která byla technicky zdatná.

máme velmi kvalitní univerzity a v rámci střední Evropy patří k nejlepším, podíl vysokoškolsky vzdělaných absolventů v populaci je stále relativně nízký. Pokud chceme vyrábět s vyšší přidanou hodnotou, musí se tento podíl zvýšit. Jenže i kdyby se dnes udělaly zásadní změny, pak lidé, kteří na trh práce přijdou s těmito dovednostmi, dokončí vzdělání až za 10 nebo 15 let. Podobně je to s dopravní infrastrukturou, kterou stavíme extrémně pomalu. I budování čistých zdrojů probíhá velmi pomalu, a přitom je to klíčové pro udržitelnost, energetickou soběstačnost i pro přilákání zahraničního kapitálu. Tyto změny ale vyžadují dlouhé roky a výrazně přesahují politický čtyřletý cyklus.

Český hospodářský růst roky těžil z levných energií, dovozu surovin z Ruska a blízkosti Německu. Co nám zbývá teď?

Se současnou skladbou našeho energetického sektoru a při cenách emisních povolenek je obtížné očekávat, že ceny energií výrazně klesnou. Ne všechen průmysl v Evropě je energeticky náročný, ale pro český to bohužel neplatí. Část našeho průmyslu potřebuje silovou elektřinu a některé chemické provozy zase zemní plyn jako vstupní surovinu.

Česko vždy bylo průmyslová země. To se tedy toho průmyslu máme vzdát?

Nemyslím. Je ale nutné se s aktuální situací poprat, protože ceny energií pravděpodobně nespádnou zpět na úroveň před covidem a ruskou invazí na Ukrajinu. Cesta vede přes obnovitelné zdroje a evropský integrovaný trh s elektřinou. Ten je však stále roztržštěný. Budoucnost levné elektřiny spočívá například v solárních elektrárnách na Pyrenejském poloostrově, obrovské jaderné flotile Francie nebo ve vodních elektrárnách ve Skandinávii. Pokud se podaří lépe integrovat přeshraniční přenosy, ceny by mohly klesnout.

Máme se tedy soustředit na to, v čem jsme dobří, tedy na průmysl?

Ve světě, kde se zvyšuje geopolitické napětí, zkracují se dodavatelské řetězce a je důležitá blízkost strategických zdrojů, bude tlak na udržení výroby v regionu stále silnější. Hodně se mluví o druhé ekonomické transformaci, která počítá s průmyslovými sektory důležitými pro zelenou transformaci. To je

„Pokud ÚOHS nebude oligopoly kontrolovat, konkurenční prostředí se vytrácí a tím sami sebe připravujeme o peníze.“ říká **Tomáš Dvořák**.

příležitost, jak zachovat průmyslovou tradici Česka.

Které sektory to jsou?

Například železnice, výroba vagonů nebo turbín. Tyto věci umíme a děláme. Český průmysl tedy nezmizí. Navíc současná geopolitická situace, například napětí mezi USA a Čínou, může našemu průmyslu v něčem prospět. Řada firem už nyní opouští Čínu kvůli clům nebo obavám z krádeží duševního vlastnictví. Strategie „Čína + 1“, kdy firmy budují paralelní závody mimo Čínu, je pro nás příležitostí. Nejde ale o výrobu náročnou na lidskou práci, na to jsme příliš drazí. Válcování oceli se u nás například nevyplatí. U složitější a kapitálově náročnější produkce má však Česká republika i celá střední Evropa co nabídnout.

Jaké faktory nejvíce zajímají vaše klienty, když zvažují Česko?

Zajímá je především možnost nearshoringu, tedy přesunu výroby blíže k jejich domovským trhům, a růst mezd, který ovlivňuje konkurenceschopnost jejich podniků. A chtějí zkrátit dodavatelské řetězce.

Je tedy budoucnost Česka v sofistikovanější montovně situované blízko zadavateli?

Prostor pro to tu určitě je, ale otázka zní, jestli se chceme neustále spoléhat jen na zahraniční investice a know-how. To by měla být maximálně jen nějaká část ekonomiky. Dnes vidíme, že firmy, které sem v 90. letech investovaly kapitál, si ho berou zpátky. Je třeba mít vlastní firmy, start-upy. Bohužel nám stále chybí vyspělý kapitálový trh, což brání efektivní alokaci kapitálu.

Proč je zrovna tohle problém?

Chybí investice. Češi většinu úspor ukládají do termínovaných vkladů nebo nemovitostí, což brání většímu ekonomickému růstu. Venture kapitál, který podporuje inovace, je u nás velmi omezený. Naše start-upy si pro finance chodí do zahraničí nebo nevzniknou vůbec. To je ale problém celé Evropy, že se v ní moc nechce jít do vyššího rizika spojeného s vyšším výnosem a spoléhá se na bankovní sektor. Ten je velmi silně regulovaný a také nejde do rizika. A neméně důležitý je silný a aktivní úřad pro ochranu hospodářské soutěže, v celé EU i u nás.

Myslíte, že ten český koná málo?

Jeho role jsou dvě: ochrana hospodářské soutěže a kontrola státních zakázek. U nás ÚOHS plní především druhý úkol. Stačí si vzpomenout, jak to v minulosti vypadalo s telefonními operátory, potravinovými řetězci nebo s maržovou inflací. Konkurenční prostředí je přitom klíčové. Pokud takové oligopoly nekontroluje, konkurenční prostředí se vytrácí a tím sami sebe připravujeme o peníze. Okrádáme spotřebitele, například na cenách potravin. V dlouhodobém horizontu jsou firmy inovativní pouze v konkurenčním prostředí.

V příštím roce by v Česku měla stoupnout inflace až ke třem procentům. Vidíte nějaká rizika, která by ji mohla hnát vzhůru?

Ve své prognóze počítám, že na začátku roku inflace vzroste, ale na konci spadne, a možná i pod dvě procenta. Celé průměrné číslo inflace bude lehce nad dvěma procenty. V Česku zvýšenou inflaci jako riziko moc nevnímám. Inflační tlaky navíc ustupují – trh práce se uvolňuje a tím slábne tlak na růst mezd, což bude tlumit růst cen ve službách. Zároveň je poptávka relativně slabá a spotřeba domácností hluboko pod úroveň roku 2019.

A v delším horizontu, kdy se například jako proinflační faktor bere ESG, tedy tlak na udržitelnost podnikání?

Princip ESG může působit jako proinflační riziko například kvůli vyšším cenám povolenek, a tím pádem i elektřiny. Navíc se s ním pojí vysoké investiční nároky, třeba při dekarbonizaci. Často se ale zapomíná, že pokud bychom v ESG neudělali nic, mohli bychom čelit ještě vyšší inflaci. Klimatické změny by vedly k větším cenovým výkyvům, například kvůli slabým úrodám nebo zdražení lodní dopravy.

Šéfka Evropské centrální banky Christine Lagardeová označila jako proinflační faktor zavedení cel na evropské produkty, o kterých mluví nastupující americký prezident Donald Trump. Jak velký dopad na růst cen by to mělo?

Cla zpočátku zvýší ceny, protože se přidá přírůžka na zboží, a to nejspíše na obou stranách Atlantiku. Z dlouhodobého hlediska však cla snižují ekonomický výkon. Kvůli vyšším cenám klesne poptávka po zboží a hospodářský růst zpomalí. Pokud by byla cla dlouhodobě vysoká, slabší růst by nakonec mohl mít za následek celkový pokles cen. To rozhodně není situace, kterou by někdo chtěl. Nástup Donald Trumpa taky celkově zvyšuje dlouhodobé úrokové sazby, a to u ekonomik, které trhy berou jako citlivější na jejich zavedení. Lze čekat, že úroky u českých státních dluhopisů půjdou nahoru.

Proč?

Jde o rizikovou přírůžku. Česko by bylo clům vystaveno relativně dost. Přímý export do USA tvoří jen asi dvě procenta našeho zahraničního obchodu, ale přes subdodávky do Německa a dalších zemí se tento podíl zvyšuje na šest. Trump navíc plánuje zavést cla na dovozy evropských aut, tedy pro nás klíčový segment. A pokud Spojené státy zavedou stoprocentní cla na čínské zboží, čínští výrobci zaplaví levnými produkty evropský trh, včetně toho našeho.

Levné čínské dumpingové výrobky by byly ale protiinflační faktor, ne?

To ano. Viděli bychom ale i to, co teď pozorujeme na trhu elektromobilů, kde evropské automobilky drtí levnější čínská konkurence. S tím by se evropským ekonomikám jen těžko bojovalo. To by mohlo vést k růstu nezaměstnanosti, poklesu průmyslové produkce a dalším negativním jevům. I trhy to vidí jako reálné riziko, a proto porostou úroky u státních dluhopisů, včetně těch českých.

ČNB říká, že chce držet dlouhodobě vyšší úrokové sazby, třeba kolem tří procent, z důvodu vyšších inflačních tlaků. Vidíte pro to důvod?

Teď mě zaujalo, že guvernér Aleš Michl na jedné konferenci sliboval nízkou a stabilní inflaci. Po pravdě mě to překvapilo. V dnešním světě něco takového totiž slibovat nelze. Svět vstoupil do prostředí častějších negativních nabídkových šoků. Zažili jsme válku na Ukrajině a ohromný nárůst cen komodit. Roste geopolitické napětí a globální obchodní toky spíše zpomalují. Do toho máme stále extrémnější počasí. Třeba teď klesla přepravní kapacita v panamském průplavu, protože bylo dlouhé sucho. To se bude stávat mnohem častěji. Například když se podíváte na inflaci ve Španělsku za loňský rok, bez legrace ji téměř z třetiny způsobil nárůst cen olivového oleje, protože byla extrémně slabá úroda. Inflace bude do budoucna mnohem volatilnější.

Jak si vedeme ve srovnání s okolními státy? V Rakousku krachují firmy, Slovensko, Polsko a další mají vyšší schodky. Není na tom Česko vlastně celkem dobře?

Souhrnný růst od roku 2019 je u nás jedním z nejslabších v EU, a zejména v porovnání s ostatními zeměmi střední a východní Evropy. Polsko se nám dává za příklad, ale hodně lidí dodá, že se Poláci taky hodně zadlužili. Je dobré upozornit na to, že smyslem státního rozpočtu není být vyrovnaný. To je v Česku taková obsese. Rozpočet má primárně zajistit základní funkce státu, jako je financování zdravotnictví a důchodů, a podporovat hospodářský růst. Smyslem není být pořád na černé nule a nikdy se nezadlužit. Samozřejmě

nehájím fiskální nezodpovědnost a zadlužování kvůli běžným výdajům, jako jsou třeba platy státních úředníků. I to je špatný rozpočet. Problém našeho rozpočtu je, že není proticyklický a neumí si dobře stanovovat cíle. V Polsku tohle pochopili a vláda byla velmi fiskálně aktivní, byť kupí velké schodky. Na druhou stranu má extrémně silný růst a mluví se o polském hospodářském zázraku. Zadlužení vůči HDP ve skutečnosti kleslo, protože hospodářský růst dokonce dokázal vykompenzovat nárůst zadlužení. Z toho, jak Polsko roste a roste i produktivita, se domnívám, že jeho cesta je možná o něco lepší než ta naše.

Věnujete se výzkumu alternativních ukazatelů. Co to je a jaká je jejich výhoda?

Alternativní ukazatele jsou neoficiální data, která reflektují ekonomickou aktivitu v reálném čase, například transakce platebními kartami, spotřeba elektřiny, mytné na dálnicích nebo data z internetových vyhledávačů – za ekonomickou aktivitou dneska většinou zůstává nějaká digitální stopa. Alternativní data ukazují aktuální vývoj dříve, než se objeví v oficiálních statistikách. Třeba data o spotřebě domácností dostáváme jen každý kvartál, a k tomu s více než dvouměsíčním zpožděním. Můj oblíbený příklad je právě vyhledávání na internetu. Když lidé přijdou o práci, nejdřív budou chtít požádat o podporu v nezaměstnanosti. Dáte-li vedle sebe vyhledávání zmíněných pojmů a vývoj nezaměstnanosti, je to jedna ku jedné. Výhodou alternativních dat je, že je můžete mít okamžitě.

Proč je výhodou rychlost?

Rychlost a větší podrobnost. V normálních časech mít data hned není asi tolik potřeba. Ale když se děje něco špatně, přichází nějaký šok, rychle to dají najevo. Taky slouží jako první odhad velikosti propadu. Jsou proto ideální v časech krizí. Na druhou stranu obsahují hodně šumu, takže je potřeba dost statistického filtrování, aby vydala ty užitečné informace. I z toho důvodu alternativní data vnímám hlavně jako doplněk těch standardních makroekonomických, ne jako jejich náhradu. Zároveň lze takto získat data v zemích, kde žádná oficiální data moc nejsou, popřípadě dají obrázek o zemích, kde se oficiální data falšují.

V dnešním světě stabilní inflaci slibovat nelze.

Automobilky čeká rok úspor a propouštění

Český automotive si vede lépe než konkurence v Evropě. Propouštění se ale nevyhnou automobilky ani dodavatelé.

Jan Němec

Poslední měsíc roku se v největší evropské automobilce tradičně dlouhá léta nesl ve svátečním duchu. Zaměstnanci Volkswagenu dostávali vánoční dárek v podobě štědrého bonusu; navrch se obvykle mohli radovat z navýšení mezd, které jim vedení přikleplo na rok následující. Letos má atmosféra ve firmě k idyle daleko. Právě vánoční bonusy mají být jednou z obětí škrtů, které vedení Volkswagenu chystá v rámci plánovaného snižování nákladů. A místo obvyklého slibu o navýšení mezd si zaměstnanci vyslechli přesně opačnou zprávu: mají se připravit na platy nižší až o desetinu.

V historii firmy nevídané utahování opasek se neobešlo bez odezvy. Tisíce zaměstnanců německých fabrik mají za sebou už dvě výstražné stávky, jimiž se snaží škrtům zabránit. Podnikové odbory také kategoricky odmítají možnost uzavření až tří továren, o němž vedení firmy na podzim mluvilo. Za chyby managementu, které se začínají projevovat v klesajícím odbytu či zaostávání v elektromobilitě prý mají „zaplatit“ sami šéfové, ne řadoví zaměstnanci.

V české dceřiné firmě Volkswagenu není situace zdaleka tak dramatická, přesto i ve Škodě Auto byla na konci roku cítit nervozita. Na setkání odborářů na konci listopadu tak

V roce 2025 odhalí Škoda Auto detaily o modelu Epiq za 25 tisíc eur. Do prodeje půjde v roce 2026.

Evropským automobilkám hrozí až 15miliardové pokuty za neplnění emisních limitů.

šéf lidských zdrojů firmy Štěpán Lacina musel „své“ lidi uklidňovat. V roce 2025 sice firmu opustí patrně až několik stovek zaměstnanců. Kmenoví zaměstnanci se prý o svá místa bát nemusí.

Výkladní skříň Škoda

Jak nakonec soubor nervů mezi jednou z nejsilnějších německých odborových organizací a vedením podniku dopadne, je nejasné. Jisté naopak je, že Volkswagen není zdaleka jedinou evropskou automobilkou v nesnázích.

Problémy hasí také společnost Stellantis, která vyrábí značky jako Peugeot, Citroën, Fiat nebo Jeep. Její tržby v třetím kvartálu 2024 meziročně klesly o čtvrtinu a oběti úspor už se stala 120 let fungující fabrika, která vyrábí vozy značky Vauxhall v britském Lutonu. Skončit má v roce 2025. Vedle toho přijdou o práci stovky zaměstnanců v italských závodech firmy.

Český autoland je z tohoto pohledu výjimkou. Zatímco produkce vozů v evropských automobilkách má podle prognóz oproti loňsku klesnout až o šest procent, v tuzemských fabrikách hlásí meziroční růst. Za prvních deset měsíců roku 2024 sjelo z pásů českých továren přes 1,2 milionu nových osobních vozů – o šest procent více než před rokem. „Celkový očekávaný objem výroby za celý rok by měl překonat rok 2023 a navrátit se tak na úroveň předchozích výrobních hodnot,“ komentuje výkonný ředitel Sdružení automobilového průmyslu Zdeněk Petzl.

Největší automobilka, Škoda Auto s téměř 764 tisíci vyrobených aut, si meziročně polepšila o 5,7 procenta.

Kolínská Toyota hlásí přes 191 tisíc zkompletovaných aut, což je o čtvrtinu více než loni. Jediným tuzemským výrobcem, který si mírně pohoršil, byla nošovická továrna Hyundai. Vyrobených 284

tisíc aut znamenalo snížení produkce zhruba o dva tisíce vozů.

Propouštění ve vzduchu

V klíčovém sektoru evropské ekonomiky napříč Evropou tak nyní patří mezi hlavní témata úspory a propouštění. Za poslední čtyři roky celý evropský sektor automotive snížil počty zaměstnanců o 86 tisíc;

z toho 32 tisíc zrušených míst oznámily automobilky a jejich dodavatelé letos v první polovině roku. A to zdaleka není konec. Například vedení Volkswagenu už na podzim naznačilo, že v souvislosti s plánovaným zavřením až tří německých továren by mohlo přijít o práci několik desítek tisíc lidí.

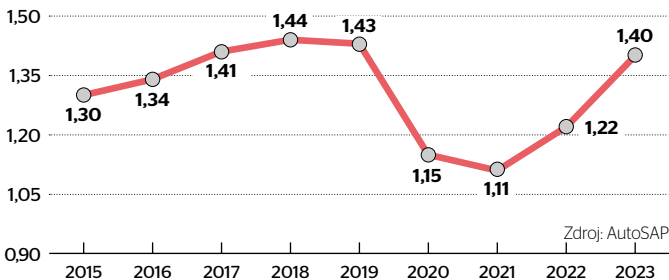
Problémy finálních výrobců, které souvisejí zejména s nepodařeným přechodem na elektromobilitu a nezájmem evropských řidičů o bateriové modely evropských značek, se pochopitelně přenáší také na jejich dodavatele. Tisícovku zaměstnanců propustí příští rok podle agentury Reuters například francouzský výrobce součástek pro sektor automotive Valeo. Francouzský Michelin oznámil vyhození 1250 lidí ve dvou továrnách. Německá strojírenská firma Schaeffer kvůli slabé poptávce ze strany automobilek postupně propustí dokonce 4,7 tisíce lidí v německých podnicích. A ve výčtu firem ořezávajících náklady nesmí chybět ani další německý gigant Bosch. Ten se chce v příštích několika letech zbavit 5,5 tisíce zaměstnanců.

Propouštění se nevyhne ani Česku, byť se potenciální snížování stavů nejví tak dramaticky jako třeba v Německu. Stav chce, jak už bylo řečeno, snižovat i hlavní tahoun českého automotive a jeden z nejlépe placených zaměstnavatelů v Česku – Škoda Auto. „Náš současný plán je snižovat nepřímé pozice tempem tři procenta ročně,“ prohlásil letos v červnu šéf firmy Klaus Zellmer.

Přestože Škodovka v rámci koncernu Volkswagen patří mezi nejlépe fungující značky, postupně do roku 2028 propustí na 1,2 tisíce lidí. Kmenoví zaměstnanci se prý nemusí obávat. Škrtat se mají pozice lidí odcházejících do penze a také agenturních pracovníků.

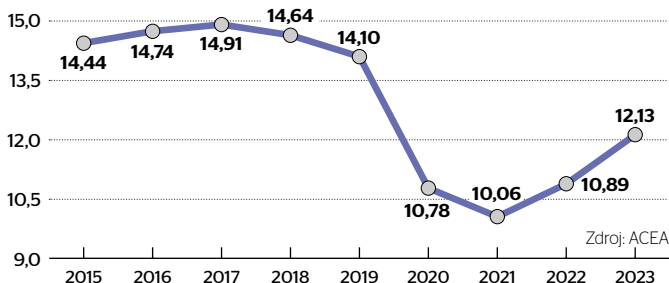
Výroba osobních vozů v Česku

(v mil. ks)

Výroba osobních vozů v Evropě

(v mil. ks)

Studie MMF odhaduje, že kvůli přechodu na elektromobilitu může v Česku přijít o práci až 75 tisíc lidí.

Co se dodavatelů týče, propouštění v Česku oznámila například společnost Adient, která vyrábí autosedačky. V podnicích v České Lípě a Stráži pod Ralskem přišlo či přijde o práci přes tisíc lidí. Česko zasáhne také zeštíhlování personálních stavů výše zmiňované společnosti Valeo – propustí zhruba stovku zaměstnanců. A to je nejspíš jen začátek: problémy nejen kvůli malé poptávce, ale také zhoršující se konkurenceschopnosti vinou drahých energií mají i další dodavatelé automotive. Otázkou tak je spíš kdy, než zda bude propouštění pokračovat.

Například studie Mezinárodního měnového fondu z letošního podzimu odhaduje, že v příštích pěti letech může kvůli přechodu na elektromobilitu a nástupu asijské konkurence na evropské trhy přijít o práci až 75 tisíc lidí.

Miliardové pokuty na spadnutí

Rok 2025 bude pro evropský a potažmo český automobilový průmysl rokem plným nástrah. Jednou z největších je zpřísnění emisních limitů. Za nedodržení nových pravidel pak přijde pokuta.

Evropská komise se postupným zpřísněním snaží dotlačit automobilky k přechodu na elektromobilitu. Limity neplatí pro každý jednotlivý model, ale pro celou flotilu vyráběnou daným koncernem. Automobilky tak potřebují vyrobit a prodat co nejvíc elektrických vozů, aby se celkové flotilové emise „naředily“. A právě v tom je kámen úrazu: místo očekávaného růstu zájem o elektromobily v Evropě letos klesal.

Zatímco loni činil podíl elektromobilů a plug-in hybridů na prodejkách 23 procent, letos do podzimu to bylo o dva procentní body méně. Pro příští rok odhadovala analytická společnost S&P Global podíl vozů na baterku na prodejích na 27 procent. V listopadu ale svou prognózu zásadně upravila, a to směrem dolů, na 21 procent. A to představuje ve snaze splnit emisní limity a vyhnout se pokutám zásadní problém.

O kolik peněz na pokutách se vlastně hraje? Evropská asociace výrobců automobilů na podzim spočítala, že pokud nedojde k zásadnímu zvýšení podílu prodávaných elektromobilů, celkem to může evropské výrobce stát až 15 miliard eur. V případě Škody Auto může jít až o stovky milionů.

Přísné finanční tresty pro už tak tápající automobilky vyvolávají obavy dokonce ➔

už i mezi některými europoslanci. Nejhlasitější jsou přitom italský a čeští zákonodárci. Například novoapečená česká europoslankyně Danuše Nerudová či její kolega Luděk Niedermayer se v prosinci nechali slyšet, že intenzivně vyjednávají se zástupci sektoru automotive, jak dopady pokut na byznys snížit.

Zrušení pokut prý není ve hře, a tak Nerudová oznámila, že výsledkem vyjednávání je návrh flexibilního plnění emisních cílů. „Ten umožní automobilkám zprůměrovat si plnění závazků během tří let, nebo si „vypůjčit“ část prodeju ekologických vozů z lepších let. Tato opatření eliminují zbytečné pokuty a zároveň zachovávají motivaci k inovacím,“ vysvětluje europoslankyně. Zda na tuto úlevu přistoupí Evropská komise, ale není jasné.

Lidové elektromobily jako záchrana

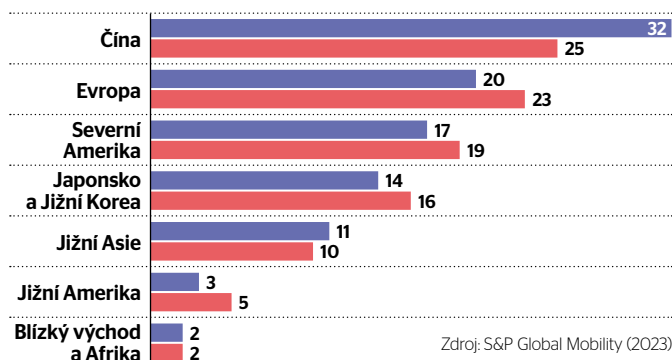
Jedním z hlavních důvodů nezájmu o elektromobily evropské provenience je sázka automobilek na dražší modely. Výrobci do světa vozů na baterku vyrazili s jednoduchou strategií: aby se mnohamiliardové investice do nové technologie vrátily co nejdříve, vyvíjeli nejprve modely vyšší třídy s vyššími maržemi a cenou v přepočtu nad milion korun.

Cílová skupina pro tuto kategorii vozů se ale z velké části vyčerpala. Dosud přitom v portfoliu evropských výrobců prakticky úplně chybí „elektromobil pro masy“ s cenou mezi 20 až 30 tisíci eury, který by si mohla dovolit i střední třída. Právě takové vozy se mají na trhu objevit v letech 2025 a 2026.

Do souboje o řidiče ze střední třídy a také firemní zákazníky se pouští i česká Škoda Auto. Ta už v prvním čtvrtletí 2025 začne prodávat svůj model Škoda Elroq, tedy elektrickou alternativu k populárnímu vozu Škoda Karoq. Firma za něj chce 799 tisíc korun a zdá se, že zájem bude slušný. Řidiči si mohou vůz objednat už od podzimu a zájemců je více než 20 tisíc. Za celý příští rok tak automobilka plánuje překonat v prodeji hranici 80 tisíc elektromobilů. „Vstupujeme do výrazně většího segmentu, a proto očekáváme i vyšší prodeje než u většího Enyaqu. Samozřejmě se nevyhneme tomu, že část Elroqů se prodá na úkor Enyaqu,“ odhaduje manažer produktového marketingu Škody Auto Jaromír Mendl. V příštím roce

Výroba osobních vozů ve světě

- Podíl na celosvětové výrobě (2023, v %)
- Podíl na celosvětové výrobě (2013, v %)

Největší světové automobilky

Podíl na celosvětové výrobě (2023, v %)	Podíl na celosvětové výrobě (2013, v %)	
Toyota	8,56	-2,1
Volkswagen Group	6,85	-1,6
Hyundai-Kia Automotive Group	5,65	-3,1
Renault Nissan Alliance	5,10	1,0
General Motors	4,76	-4,9
Stellantis	4,74	-8,1
Honda Motor	3,18	-2,9
Ford Group	3,09	-0,4
BYD	2,95	35,6
Suzuki	2,64	3,9

Pozn.: Prodeje aut od ledna do října 2024, do celkového počtu jsou započítány všechny značky dané automobilové skupiny
Zdroj: Focus2Move

Novou elektrickou Škodu Elroq si od podzimu objednálo 20 tisíc zákazníků. Prodávát se začne v roce 2025.

Škodovka představí také konkrétnější detaily modelu Epiq. Ten bude ještě levnější: cena by se měla pohybovat mezi 25 a 26 tisíci eur a do prodeje vůz půjde v roce 2026.

Šéf Škody Auto Zellmer si od nových modelů slibuje podobný úspěch, jako měl dosud model Enyaq. Ten byl v letošním roce čtvrtým nejprodávanějším elektromobilem v Evropě a třeba v Německu na podzim v žebříčcích prodejnosti dokonce vedl.

Před Škodovkou i dalšími evropskými automobilkami ovšem stojí ještě jedna zásadní výzva. V roce 2025 chce zintenzivnit svůj útok na evropský trh Čína. Přestože Evropská komise na dovoz elektromobilů z východu uvalila cla, podle agentury Bloomberg ani to nemusí „invazi“ zastavit. Třeba u modelu Seagull, kterým dobyla domácí trh, prý největší čínská automobilka BYD i přes zatížení clem chce nabídnout v Evropě cenu kolem 20 tisíc eur.

Vedle toho Číňané intenzivně pracují na tom, aby dokázali cla obejít, a to výstavbou továren v Evropě. V roce 2025 má první otevřít evropskou fabriku společnost Chery, která bude vyrábět ve Španělsku ve spolupráci s místní firmou EV Motors. Své původní plány urychlila i BYD, která staví továrnu v Maďarsku. Místo původně plánovaného roku 2027 nakonec zahájí provoz už v druhé polovině roku 2025. (Více o expanzi čínských automobilek na evropském trhu viz str. 76)

KOMENTÁŘ

Automobilový průmysl 2025: Evropa na rozcestí

Evropský automobilový průmysl vstupuje do nového roku v období bezprecedentní transformace. Veškeré pilíře odvětví se otrásají v základech. Tradiční výrobci čelí komplexní výzvě: modernizovat výrobu a vyvíjet nové technologie a zároveň zůstat nákladově konkurenceschopní vůči sílící globální konkurenci. Pro český automobilový sektor, který tvoří asi desetinu HDP, budou příští měsíce klíčové. Stejně tak pro EU, kde automotive představuje sedm procent HDP.

Důraz se přesouvá k dominanci softwarově definovaných vozidel (SDV), k pokročilým elektrickým platformám a k hybridním řešením. Zároveň zákazník požaduje levné produkty. Trh SDV má mít už v roce 2030 hodnotu 1,23 bilionu dolarů. Pro urychlení náročné transformace lze čekat nárůst počtu společných podniků a technologických aliancí, hlavně u vývoje softwaru a bateriových technologií.

Tržní prostředí bude charakterizovat intenzivní konkurence na stagnujícím evropském trhu. Tradiční výrobci budou čelit rostoucímu tlaku čínských automobilek. Ty nejen zvyšují objemy vývozu do Evropy, ale také budují výrobní kapacity přímo v Evropě a v Turecku. Rozjela se továrna firmy Chery v Barceloně a dalších nejméně šest závodů se připravuje. Expanze čínských výrobců nejspíš podpoří další vlnu konsolidace, či alespoň spolupráce mezi evropskými dodavateli i výrobci.

V blízké budoucnosti lze čekat jen mírné úpravy unijních regulací, hlavně u pokut za emise. Na základním směřování k bezemisním vozidlům do roku 2035 se nejspíš nic nezmění. Požadavky na snižování emisí aut registrovaných v EU pak nelze plnit při současném tržním podílu plně elektrických vozů. Tradiční výrobci mohou již za příští rok platit pokuty v úrovni 15 miliard eur. Průmysl navíc čelí dalším regulatorním požadavkům, především v oblasti recyklace a cirkulární ekonomiky, které potenciálně ovlivní ceny vozidel.

Kritické otázky přicházejí i ohledně pracovní síly a efektivit výroby. Nedostatek kvalifikovaných pracovníků, zejména v IT, robotizaci a automatizaci, bude umocněn dalšími investicemi do automatizovaných výrobních procesů. K tradičním rolím automobilového inženýrství rychle přibývají pozice v oblasti vývoje softwaru a digitální integrace, což odráží technologickou transformaci odvětví. To vše na pozadí nástupu umělé inteligence.

Do podoby konkurenčního prostředí promluví obchodní vztahy. Čínští výrobci posílí evropskou přítomnost navzdory obchodním bariérám. Průzkumy ukazují, že až 15 procent zákazníků v Česku by zvážilo nákup čínské značky. Evropští výrobci budou zvyšovat investice do výrobních kapacit v USA v reakci na očekávaná protekcionistická opatření Trumpovy

Petr Knap
odborník společnosti EY
pro automobilový sektor

administrativy a omezí své aktivity v Evropě. Výhledově tak produkce vozů v EU poklesne.

Velkým rizikem zůstává zranitelnost dodavatelských řetězců, zejména pokud jde o polovodiče a suroviny pro výrobu baterií. Snahy diverzifikovat a zkrátit řetězce pokračují. Pokrok zůstává pomalý, brzděný vysokými cenami energií a komplexními regulatorními požadavky v Evropě.

Ve vztahu k zákazníkům bude pro automobilky zásadní produktová specifikace podle životního stylu a preferencí. Tradiční vlastnický model bude ustupovat flexibilnějším formám vlastnictví, včetně služeb předplatného nebo krátkodobého leasingu, což oslovuje mladší řidiče. Už čtvrtina zákazníků si také umí představit nákup auta přes internet. To klade nové nároky na digitalizaci obchodu. Rozhodující bude chování firemních zákazníků, kteří tvoří dominantní podíl poptávky. Ti tuzemští očekávají stabilní velikost flotil, 12 procent předpokládá nárůst počtu vozů.

Evropský automobilový průmysl čeká zásadní rok. Úspěch bude záviset na schopnosti řešit transformaci na více frontách zároveň. Vyžaduje to flexibilitu, agilitu, předvídatost, zásadní manažerské změny a proměnu kultury ve velmi hierar-

chických organizacích. Bez experimentů a „řízených chyb“ nepůjde inovovat dost rychle. Úspěšné firmy se postupně posunou k větší agilitě a rychlosti vývoje softwarových firem.

Transformace odvětví přesahuje pouhou

evoluci produktů. Evropští výrobci musí udržet tradiční silné stránky v inženýrství a kvalitě a současně rozvíjet nové kompetence ve vývoji softwaru a digitálních službách. Komu se to podaří, bude spoludefinovat podobu mobility příštích dekád. Pro ostatní může rok 2025 znamenat začátek konce.

Čínští výrobci posílí přítomnost v Evropě navzdory clům. Podle průzkumů by až 15 procent Čechů zvážilo nákup čínské značky.

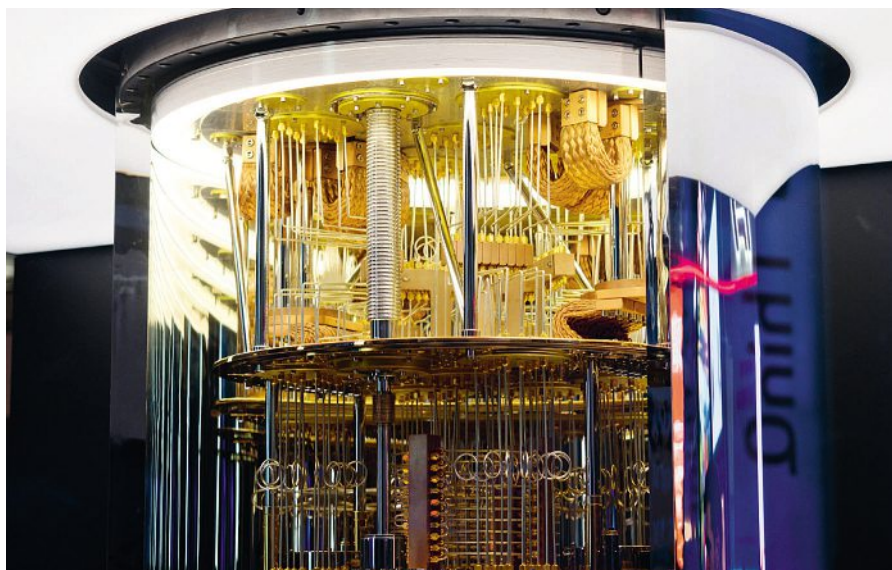
THE **JULIUS**
FUND

INVESTUJTE
PO BOKU RODINY
JULIUS MEINL

WWW.THEJULIUSFUND.CZ

Přichází třetí vlna AI. Sama ví, co má dělat

Začíná závod o to, aby umělá inteligence byla efektivnější a „nežrala“ tolik energie.

Martin Petříček

Zeptáte-li se kohokoliv v technologickém světě i v byznysu na klíčový trend příštího roku, dostane se vám takřka unisono odpovědi: umělá inteligence, tedy AI. Firmy ji dokonce vnímají jako byznysovou nutnost. Většina s ní již nějak koketuje a současně v nich přetrvávají obavy, že kdyby ve firemních procesech chyběla, konkurence je rychle předběhne. Podle aktuálního průzkumu, který mezi třemi stovkami korporací z USA a Evropy provedla česko-kanadská technologická společnost Ataccama, celkem 74 procent dotázaných organizací již v nějaké míře s umělou inteligencí ve svém fungování počítá. Jako hlavní důvod pro její zavedení do podnikání vyšlo zlepšení jeho efektivity. Následuje zlepšení rozhodovacího procesu.

Britský The Economist ovšem upozorňuje, že AI může zároveň představovat největší riziko v historii byznysu. Současná vlna zájmu o AI začala před dvěma lety spuštěním prvního volně dostupného programu ChatGPT. Během pár týdnů přilákal tento chatbot od společnosti OpenAI stamiliony uživatelů, rychleji než jakýkoli produkt v historii. Se svými chatboty rychle přišly i hlavní technologické giganty jako Alphabet, Meta či Microsoft a ve velmi rychlém tempu je vylepšují.

Vedle textů, jimiž to začalo, lze nyní generovat také obrázky, hudbu či nově s nástrojem Sora od OpenAI také videoklipy (zatím však oficiálně nikoliv v Evropě). To vše s sebou nese obrovské nároky na datová centra, což bude vyžadovat obrovské investice. Podle konzultační firmy Bain & Company

Kvantové počítače
urychlí výpočty
a vylepší umělou
inteligenci. Rok
2025 bude rokem
kvantové vědy.

by globální trh s produkty a službami kolem AI mohl do roku 2027 dosáhnout bezmála bilionu dolarů, tedy více než deset ročních rozpočtů Česka.

Přestože velké firmy už si s AI tykají, podle Economistu si většina společností napříč ekonomikou stále není jistá, co tato technologie umí nebo jak ji nejlépe využít. Jen málo start-upů s umělou inteligencí dosahuje zisku. „Nepoměr mezi nadšením investorů a obchodní realitou se zdá neudržitelný, což znamená, že rok 2025 se rysuje jako rok krize. Závod o to, aby byla AI efektivnější a užitečnější, než investoři ztratí nadšení, je v plném proudu,“ píše britský týdeník.

Náklady na pokrok v umělé inteligenci se prodražují. Už jen trénování AI modelů je energeticky náročné. Vyžaduje složité výpočty na obrovských množstvích dat, které trvají týdny až měsíce. Model GPT-4, který nyní pohání ChatGPT, má podle odhadů zhruba 1,8 bilionu parametrů. Trénování spotřebuje přibližně 50 gigawatthodin elektrické energie, což odpovídá ročnímu odběru 20 tisíc běžných českých domácností. Předchozí model GPT-3 potřeboval jen 1,3 GWh. Další energii spotřebuje každý zadaný příkaz neboli prompt.

Firmy z oboru tedy hledají cesty, jak využívání AI zlevnit. Volí většinou dvě různé. Jednak hledají účinnější a specializované čipy, jednak tvoří specializovanější a menší, tedy úspornější modely.

Agenti místo lidí

Podle analytické společnosti Gartner budou v oblasti AI hlavním trendem příštího roku „agenti“. Někdy se označují za třetí vlnu AI. Jde o autonomní systémy postavené na několika velkých jazykových modelech. Na rozdíl od nástrojů, jako je například ChatGPT, kde je třeba vždy zadat k provedení úkonu nějaký prompt a ony následně pracují v modelu otázka-odpověď, dokážou agenti kompletně zpracovat zadaný úkol.

Zastanou tedy práci „živých“ asistentů, umí plánovat a spravovat kalendář, zpracovávat data nebo analyzovat faktury. Agenti jednájí sami o sobě a zároveň se učí z aktuálních dat v reálném čase, takže mohou fungovat autonomně. Analytici z Gartneru očekávají, že do roku 2028 bude třetina podnikových softwarových aplikací zahrnovat vlastní AI

74
procent

Tolik korporací z USA a Evropy již s umělou inteligencí ve svém fungování počítá.

agenty, což umožní, aby 15 procent každodenních pracovních rozhodnutí bylo přijímáno autonomně.

Rada softwarových firem na tyto agenty do budoucna sází. Například poskytovatel podnikových aplikací Salesforce nedávno spustil platformu, kde si společnosti mohou vytvářet své vlastní agenty zákaznických služeb. Model umělé inteligence Claude od společnosti Anthropic zase získal schopnost procházet počítač pomocí myši a klávesnice, stejně jako lidé. Bude však ještě nějakou dobu trvat, než „agenti“ zcela převezmou práci od lidí.

Mezi člověkem a strojem

Zpráva firmy Deloitte o technologických trendech každopádně naznačuje, že v příštím desetiletí by umělá inteligence skutečně mohla v některých činnostech lidí plně nahradit. Budoucí zaměstnanec předá agentovi srozumitelný požadavek, například „uzavři účetní knihy pro druhé čtvrtletí a vygeneruj zprávu o EBITDA“ – stejně jako nyní šéf předá úkoly svým podřízeným specialistům. A kdesi v budoucnu už „primární agent“ deleguje potřebné úkoly na specializované agenty.

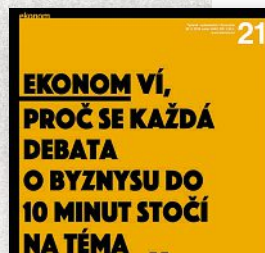
Nejde jen o software. Umělá inteligence stále více proniká do navrhování strojů. Ve výrobě se podle analytiků Gartneru budou stále více prosazovat polyfunkční roboti. Na rozdíl od robotů

pro specifické úkoly zvládají více úkolů a lépe se přizpůsobí lidskému prostředí. Do roku 2030 bude podle Gartneru s inteligentními roboty denně komunikovat až 80 procent lidí.

Spolupráce mezi člověkem a strojem se bude podle analýzy Deloitte prohlubovat i v technologiích, jako je rozšířená a virtuální realita. Nejde jen o hraní nebo vzdělávání. Najdou uplatnění třeba ve zdravotnictví. Robotické chirurgické systémy, jako je da Vinci, umožňují lékařům provádět složité operace s vysokou přesností →

V příštím desetiletí by umělá inteligence mohla plně provádět činnosti, které nyní zastávají lidé.

inzerce

EK016084

ekonom

slaví narozeniny.

Čtěte nás!

ekonom.cz

a minimálním zásahem do těla pacienta. Zkracuje se tak rekonvalescence a minimalizují rizika.

Roboti vybavení umělou inteligencí mohou dělat rychlé a přesné diagnostické analýzy. Například skenování zobrazovacích dat nebo laboratorní testy. Příkladem je český start-up Carebot, jehož umělá inteligence analyzuje rentgeny plic. Lze je také použít k asistenci zdravotnickému personálu. Robotické exoskelety zase podporují pacienty při zotavování.

Digitální fotbalista

Další příklad je z fotbalu. Datový tým portugalského klubu Benfica Lisabon využívá kamery a počítačové vidění ke sledování hráčů během zápasů. Díky sesbíraným datům dá dohromady plnohodnotné 3D modely každého hráčova pohybu. Umělá inteligence pomáhá identifikovat konkrétní hráče, směr, kterým se pohybovali, a všechno, co přispělo k jejich rozhodování. S „digitálním dvojčetem“ každého světence mohou trenéři experimentovat, zkusit různé herní varianty. Podobné přístupy by se také mohly vyplatit ve skladových operacích, dodavatelském řetězci a logistice nebo v jakémkoli jiném procesu plánování zdrojů.

Jedním z příkladů, kde výhledově robot nahradí člověka, je samostatná humanoidní recepční BE-A, na jejímž vývoji pracuje česká společnost FLAE Robotics. Vývoj je rozplánován do několika kroků. Než se na trhu objeví finální fáze, tedy opravdový humanoid, mohou už na začátku roku 2025 hotely integrovat do svých systémů textové rozhraní. Výhodou jsou například odpovědi v jazyce zákazníka. Lidskému recepčnímu zbude čas osobněji přistupovat k již ubytovaným hostům.

Po textovém rozhraní přijde hlasový asistent, který může být integrován do telefonní linky. Koncem příštího roku se počítá s avatarem, tedy umístěním fyzického zařízení na recepci. Avatara si můžeme představit třeba jako hologram. Umožní

plně zastoupit živé recepční. Zde bude potřeba lidského supervizora. Vývoj vyvrcholí humanoidem.

Krok od superpočítače

OSN vyhlásila příští rok Mezinárodním rokem kvantové vědy a techniky. Kvantové počítače využívají principy kvantové mechaniky, což je obor fyziky popisující chování částic na mikroskopické úrovni. Jednou by mohly provádět operace milionkrát rychleji než dnešní stroje. Ale cesta k širokému přijetí bude

pomalá. Na rozdíl od klasických počítačů, které pracují s bity a mohou nabývat hodnoty 0 nebo 1, kvantové počítače využívají qubity, a ty už mohou nabývat různých pozic

mezi nulou a jedničkou.

S vývojem kvantového počítače je dost daleko Google. Před pár dny představil nový kvantový čip Willow, který podle tvrzení společnosti dosáhl přelomových výsledků. V testech dokázal za pět minut vyřešit výpočetní úlohu, která by dnešním nejrychlejším počítačům zabrala víc času, než kolik činí stáří vesmíru. Čip zároveň snižuje chybovost. Experimentální systémy však mají zatím do reálného nasazení daleko, šlo o řešení specifického matematického problému, který nemá v reálném světě velký význam.

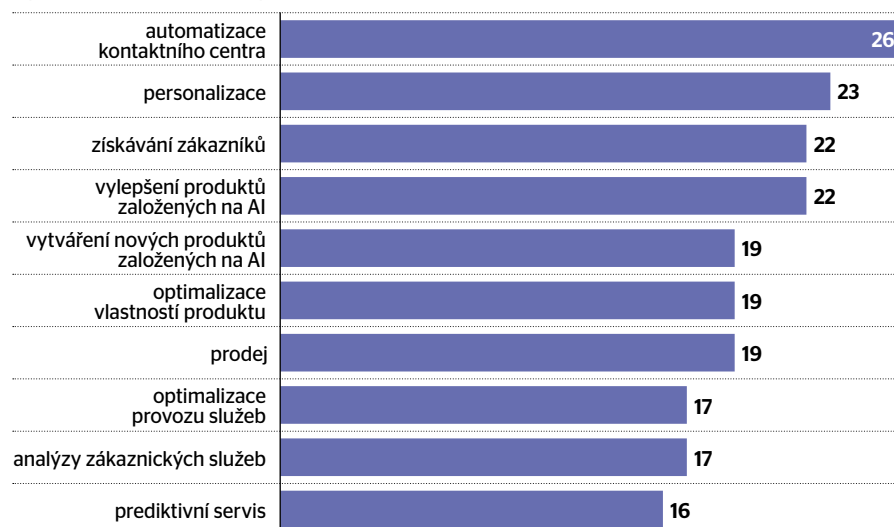
Velcí technologičtí hráči – vedle Googlu také IBM, Amazon či Microsoft – investují do kvantových počítačů velké částky. Doufají, že díky komplexnějším a rychlejším výpočtům urychlí řešení doposud nepředstavitelných úloh například v astronomii, biochemii, meteorologii, ale také ve vojenství. A nakonec by mohly nabídnout ještě lepší umělou inteligenci.

Ať už průlom přijde za pět nebo za deset let, podle analytiků z Deloitte představují kvantové počítače vážnou hrozbu pro dnešní kryptografické postupy. Nová supersilná výpočetní síla bude podle odborníků schopna prolomit současné šifrovací klíče, dnes běžně využívané pro bezpečnou komunikaci na internetu, a to u elektronických podpisů, hesel k e-mailům, online nakupování, internetovému bankovníctví či kryptoměně. Hledání silnějšího zabezpečení nebylo nikdy naléhavější.

Klub Benfica Lisabon využívá umělou inteligenci k analýze fotbalistů během zápasů.

Nejčastější použití umělé inteligence ve firmách

(v procentech - možnost více odpovědí)

Zdroj: McKinsey & Company Survey, 2023

TANKUJ EVO A VYHRÁVEJ!

NEZAPOMEŇTE SE ZAREGISTROVAT
V MOL MOVE A ZÍSKEJTE ŠANCI VYHRÁT!

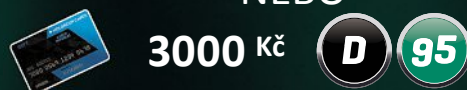
7x HLAVNÍ VÝHRA:
1 ROK TANKOVÁNÍ

3x DENNÍ VÝHRA:
PALIVOVÁ
KARTA

POUZE S

NEBO

Více informací na soutez.molmove.cz
1 rok tankování = 100 000 Kč
Platnost akce od 2. 12. 2024 do 2. 3. 2025

soutez.molmove.cz

Teenager, který navrhl družici a sehnal peníze na kosmickou misi

Simon Klinga s dalšími středoškoláky dobývá vesmír, tak jak si to vysnil v dětství.

Eva Hníková

Čeští studenti vymysleli, jak na dálku opravovat nefunkční družice na oběžné dráze a jak odstranit kosmické smetí. Revoluční nápad chtějí nyní v praxi otestovat s pomocí vlastní družice LASARSat. Do vesmíru ji vynese raketa Falcon 9 společnosti SpaceX amerického podnikatele Elona Muska, start je naplánován na konec prosince. Test naznačí, jak se uplatní v byznysu. „Příprava zabere několik let,“ potvrzuje sedmnáctiletý Simon Klinga. Jím vedený tým si ovšem už jeden velký úspěch připsal – s projektem dálkové opravy družic letos vyhrál prestižní soutěž NASA. V rozhovoru Klinga popisuje princip fungování vyvíjené metody i to, jak se premiér Petr Fiala vymezil proti Hurvínkově cestě do vesmíru.

Kolik stála letenka pro vaši družici?

Její běžná cena se pohybuje mezi dvěma a pěti miliony, v závislosti na tom, kdy ji člověk kupuje. Dneska na raketách neletí jedna či dvě družice, ale klidně 100 nebo 150 menších. Pokud na poslední chvíli někdo účast odřekne, firma SpaceX řeší, zda prázdné místo nabídne za méně peněz jako last minute, nebo zda ho dokonce poskytne věrnému zákazníkovi zadarmo. Nabídku k letu zdarma nakonec dostala firma Spacemanic, se kterou spolupracujeme, a místo nám poskytla. Takže peníze na letenku jsme naštěstí shánět nemuseli.

I tak bylo potřeba dát dohromady zhruba dva miliony na samotnou družici. Kde a jak jste je získali?

Finanční podporu jsem vyjednával hlavně já s kolegyní z týmu Aničkou Krebsovou. Už jsme s tím měli naštěstí zkušenosti, protože když jsme letěli na soutěž do Houstonu, museli jsme si také sehnat peníze na cestu. Pomohlo nám i to, že se o projektu psalo v médiích. Podpořilo nás několik menších

i velkých firem. Protože část přístrojů dodaly české společnosti a výzkumná pracoviště jako Spacemanic, Výzkumný a zkušební letecký ústav, laserové centrum HiLASE nebo Planetárium Praha, podařilo se nám cenu celého zařízení srazit. Díky planetáriu máme i vysílací stanici, s jejíž pomocí budeme s družicí komunikovat. Zvažovali jsme i stavbu vlastní stanice, ale to by bylo příliš nákladné. Ještě si doděláváme radioamatérské zkoušky, které jsou ke komunikaci nezbytné. Naštěstí ale nemusí u terminálu nonstop sedět člověk. Drtivá většina věcí se dá automatizovat a dělat vzdáleně.

Na Mars klidně poletím. Láká mě překračování hranic a objevování nového. A vesmír je dosud neprozkoumaný.

Jak jste hledal další členy do týmu?

Dal jsem na Instagram storýčko s výzvou, jestli se chce někdo zapojit. Ozvali se mi studenti, které jsem znal z předchozích projektů a soutěží. Potřebovali jsme i mentora, takže jsem oslovil Honzu Spratka, který je odborníkem na kosmonautiku a v pražském planetáriu má na starosti projekt družice Planetum-1.

Jak vás vůbec napadlo, že budete družice opravovat laserem?

Na laserové technologie jsme vsadili, protože já a Viktor Adámek z našeho týmu jsme byli na stážích v laserových centrech. Náš mentor u družice

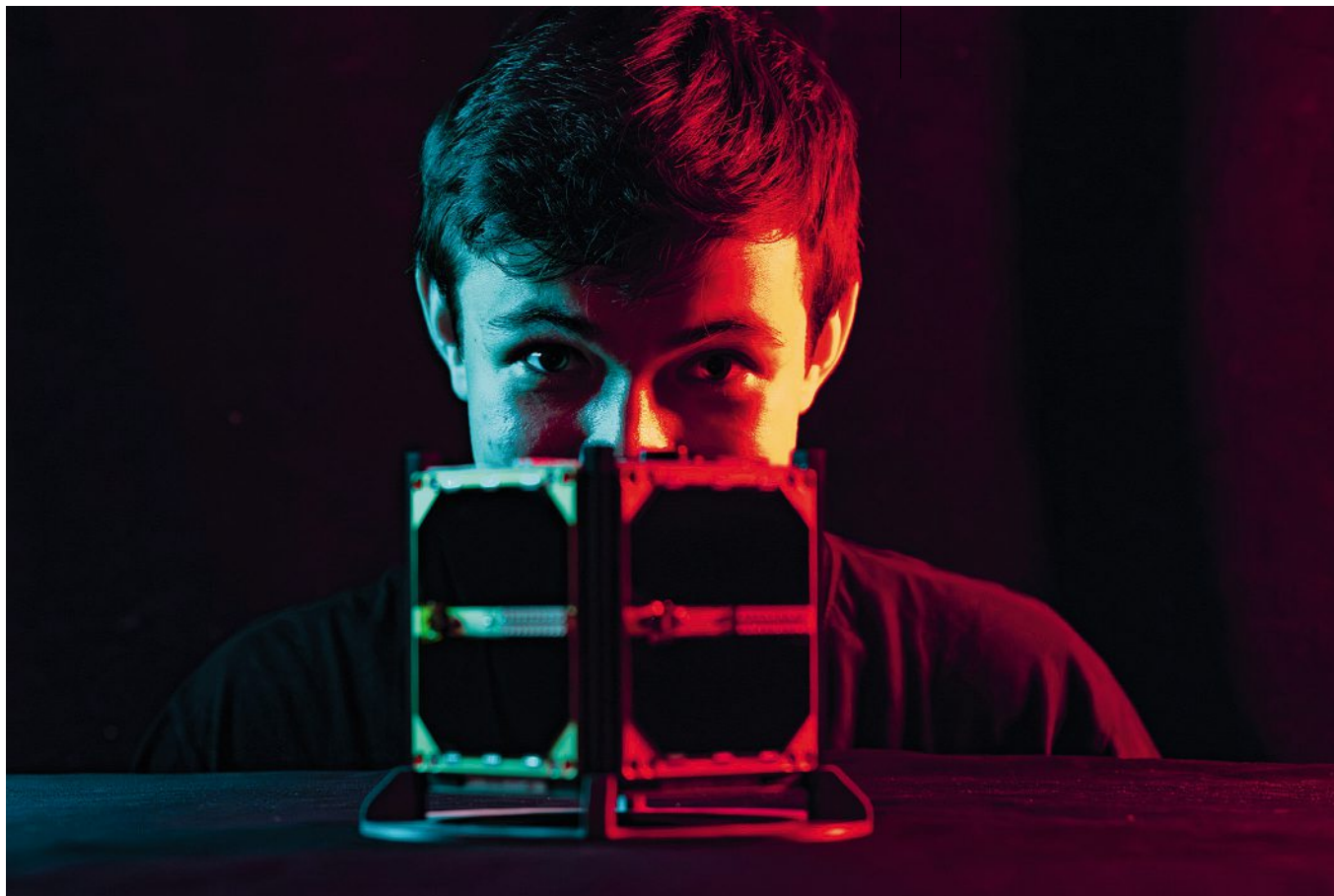
Planetum-1 řešil, že přestala komunikovat se Zemí kvůli softwarové chybě. A začali jsme přemýšlet, jak by se dal daný problém vyřešit.

Chcete využít laser k opravám družic nebo k likvidaci kosmického smetí. Jak to bude fungovat?

Pokud má družice softwarovou chybu a nekomunikuje, bylo by vhodné ji restartovat podobně jako jakékoliv jiné elektronické zařízení na Zemi. K tomu by nám mohl posloužit laser, kterým bychom v podstatě přetížili systém. Dostali bychom na solární články daleko víc energie, než na kolik je družice zvyklá, a ona by se restartovala. Spousta družic nemá softwarovou chybu, mají však hardwarový nebo jiný obtížně opravitelný problém. Když se dvě špatně fungující družice střetnou na oběžné dráze, mohou se v podstatě rozsypat na tisíce úlomků, které ohrozí další sondy. Kosmické smetí se stává větším a větším problémem a v budoucnu by mohlo dojít k takzvanému Kesslerovu syndromu, kdy nastává v podstatě domino efekt. Při každé srážce vznikne oblak trosek, které dále zvyšují pravděpodobnost kolize s jinými objekty. V ohrožení jsou všechny družice na oběžné dráze, třeba i ty umožňující předpovídat počasí nebo stanovovat polohu pomocí GPS. My bychom mohli laserem natavit materiál těchto částic nebo nefunkčních družic a způsobit jeho odpařování. Tím by se zpomalil jejich pohyb, klesly by v atmosféře do míst s větším třením a družice nebo smetí by takto mohly spadnout a shořet o desítky let dřív.

Už někdo použil lasery podobně, jako to plánujete vy?

Využití laseru k opravám družic je novinka. Obecně se v kosmonautice začínají lasery používat ke komunikaci mezi

Simon Klinga (17)

- Studuje na gymnáziu v Brně-Bystrci.
- V roce 2022 se zúčastnil 100hodinové simulované Expedice Mars.
- Zvítězil v soutěži ESA Hack an Exoplanet.
- S týmem dalších čtyř středoškoláků letos uspěl ve finále prestižní mezinárodní soutěže - v ústředí NASA v Houstonu.
- Vymysleli, jak na dálku opravit nefunkční družice a odstranit vesmírné smetí. Nyní také zkonstruovali vlastní družici LASARsat, kterou koncem roku vynese do vesmíru raketa Falcon 9.

družicemi, protože dovedou přenést velké množství dat. Myšlenka deorbitace, tedy odstraňování družic z oběžné dráhy s pomocí laserů, existuje, ale do praxe se jí zatím nedaří uvést. Hodně s tím experimentují třeba v Austrálii.

Jak jste zatím pokročili vy?

Stále provádíme testy na Zemi. Až na konci roku odstartuje naše družice LASARsat, budeme pomocí jejích

senzorů měřit, kolik energie jsme schopni dostat nahoru nebo jak funguje zaměřování laserem. Chceme zkoušet také napařování materiálů, které by mohlo pomoci při úklidu kosmického smetí.

Kdy by se mohl váš vynález uplatnit v praxi?

Příprava zabere několik let. Je potřeba dořešit, jak co nejpřesněji zacílit laser na poškozenou družici. Nejsložitější ale bude dostat k družici laserem potřebné množství energie. Její drtivá většina se ztrácí při průchodu atmosférou, proto je ve hře i možnost umístění laseru na další, větší družici na oběžné dráze. Kdyby byl laser ve vesmíru, nemusel by být tak výkonný jako na Zemi.

Co všechno nyní vaše družice LASARsat vynese do vesmíru?

Ačkoliv jde o kostku o rozměrech zhruba deset krát deset centimetrů, obsahuje řadu zařízení a přístrojů. Je vybavena třeba senzorem pro měření

energetické ztráty laserového paprsku, Langmuirovou sondou, sloužící ke sledování ionizace, dvěma dozimetry. Firma Spacemanic, se kterou jsme družici kompletovali, ji považuje za jednu z nejnapěchovanějších. Spolu s přístroji bude na palubě družice také troška nealkoholického piva z Klášterního pivovaru Porta Coeli. Jeho majitel si před pár lety předsevzal, že pivo dostane do vesmíru, a rozhodl se na oplátku naši misi finančně podpořit. My měli jen podmínku, aby šlo o nealkoholické pivo. Konzumaci alkoholu nemáme v úmyslu propagovat. Na české družici Planetum-1, která nyní shořela v atmosféře, zase letěl malinkatý Hurvínek. Zvažovali jsme vyslat do vesmíru něco podobného. Když si nás po návratu ze soutěže v Houstonu pozval k sobě pan premiér Fiala, prosil nás, zda bychom nemohli vybrat něco inteligentnějšího. Tak jsme místo loutkového herce vsadili na principála divadla. Poletí tedy gravírovaná podobizna

S raketou Saturn 5. Roky sledoval **Simon Klinga** na počítači noční starty a už si vše také prohlédl na vlastní oči.

Alberta Čuby z ostravského divadla Mír. A třetí předmět mimo vědu bude digitální fotografie záložního československého kosmonauta Oldřicha Pelčáka, který se do vesmíru na rozdíl od Vladimíra Remka bohužel nikdy nepodíval. Loni zemřel, a tak ho do kosmu vyšleme in memoriam alespoň symbolicky.

Jak vás napadlo zúčastnit se prestižní soutěže Conrad Challenge v ústředí americké vesmírné agentury NASA v Houstonu?

Věděl jsem, že tam budou jako porotci astronauti NASA, což byla obrovská motivace k tomu, abychom se přihlásili. Připadal jsem si tam, jako když milovník sladkého navštíví velké cukrářství. Měl jsem možnost přednášet lidem pracujícím v NASA desítky let, setkal jsem se s astronauty, třeba s Megan McArthurovou, která se ve vesmíru podílela na opravě Hubbleova teleskopu. Představili jsme jí náš projekt a ona zhodnotila jeho silné a slabé stránky. Z Houstonu jsou už od dob programu Apollo řízeny klíčové mise a lze si tam prohlédnout raketu Saturn 5, která dostala před 55 lety lidi na Měsíc. Je to obrovský kolos ve srovnání s raketou Falcon 9, na které bude startovat naše družice. Navíc jsme si udělali výlet autem do sedm hodin jízdy vzdálené základny Starbase

společnosti SpaceX. Je určena pro vývoj kosmické lodi Starship. Ta by měla umožnit návrat lidí na Měsíc, případně otevřít cestu k letu na Mars. Když člověk roky sledoval na počítači noční starty raket, je pro něj zážitek vidět vše na vlastní oči.

Kdy jste se začal zajímat o kosmonautiku a vesmír?

Jako malý kluk jsem koukal na Star Wars. Seriózněji jsem se vesmíru začal věnovat tak v 10 nebo 11 letech, kdy jsem zjistil, že existují lidé jako Elon Musk s firmou SpaceX. Ačkoliv je dnes hodně kontroverzní osobou, dokázal věci, které se nikomu jinému nepodařily. Ameriku dostal do pozice, kdy není závislá na Rusku při dopravě vlastních astronautů do kosmu. Už tehdy jsem přemýšlel, jak bych se mohl na dobývání vesmíru podílet. A začal jsem stavět malé rakety poháněné dusičnanem draselným a hroznovým cukrem. Byly schopné dostat se do výšky nějakých 200 metrů, pak se snesly zase dolů

na padáčku. Začal jsem se také hlásit do různých studentských soutěží a projektů spojených s vesmírem. Pro Evropskou kosmickou agenturu jsem třeba prováděl experiment, kde se měřila intenzita magnetického pole Země. Nebo jsme s týmem dělali výpočty, které se týkaly planet mimo sluneční soustavu, a s nimi jsme uspěli v soutěži Hack an Exoplanet. Získali jsme nejvyšší ocenění ESA a následně jsme měli příležitost setkat se online s laureátem Nobelovy ceny za fyziku Didierem Quelozem, který se věnuje výzkumu exoplanet (*vzdálená kosmická tělesa obíhající kolem jiných hvězd než Slunce – pozn. red.*).

Zúčastnil jste se před časem také simulované studentské mise k Marsu. Jak probíhala?

Odvezli nás se zavazanýma očima na neznámé místo, kde mě s dalšími čtyřmi lidmi zavřeli na sto hodin do prostoru o dvaceti metrech čtverečných. K dispozici bylo pouze omezené množství jídla. Neměli jsme žádné spojení s okolním světem, jen jsme prostřednictvím chatu komunikovali s řídicím střediskem, které nám zadávalo úkoly. Prováděli jsme experimenty

s rostlinami, fyzikální měření, matematické výpočty. Nepřetržitě musel být minimálně jeden člověk u řídicího počítače, kde se každých pár minut objevila nějaká instrukce nebo chybové hlášení o nutné opravě. Tu bylo potřeba v rychlosti provést. Po celou dobu jsme

Když jsem začal ve dvanácti letech stavět funkční rakety, mamka byla nervózní, aby mi případný výbuch neutrhl prsty.

byli sledováni prostřednictvím kamer rozmístěných v celém prostoru.

Co na takové misi bylo nejnáročnější?

Že vše běželo i přes noc. Museli jsme si rozdělit služby. Nejméně oblíbený byl blok uprostřed noci. Večer šel člověk na chvilku spát, pak vstal a pracoval a k ránu mohl, pokud to zvládl, opět zkusit spát. Cílem bylo vystresovat nás a dostat pod tlak. Jednou nám třeba ve čtyři hodiny ráno zazvonil alarm signalizující trhlinu v trupu. Naštěstí se nám to podařilo vyřešit.

Vedle výzkumu se věnujete i popularizaci vědy. Můžete popsat jak?

Když jsem se o kosmonautiku začal zajímat, mé okolí o ní moc nevědělo. Chtěl jsem to změnit a stal se z toho můj koníček. Zval jsem do školy experty z oboru, dělal s nimi rozhovory. Přišel k nám třeba budoucí český astronaut Aleš Svoboda nebo Daniel Stach z vědecké redakce České televize. V přednáškách a prezentacích pokračuji, kromě toho začínám spolumoderovat podcast o technologiích.

Podporovali vás v zájmu o vesmír rodiče?

Když jsem začal ve dvanácti letech stavět funkční rakety, mamka byla trochu nervózní, aby mi případný výbuch neutrhla prsty. Ale jinak mě rodiče od začátku podporovali, hlavně maminka. Ostatně, stále mě velmi podporuje. Jsem rád, že s ní mohu prodiskutovat své nápady, protože jako člověk, který není z oboru, má na věci zase úplně jiný pohled.

Odvezli nás na neznámé místo a zavřeli na sto hodin do malého prostoru.

A jak vidíte svou budoucnost? Co máte v plánu po maturitě?

Rozhodně chci studovat letecké a kosmické inženýrství. Už mám i vyhlédnuté konkrétní školy a uvidím, která z nich nakonec vyjde. V Evropě by byla jasnou volbou Technická univerzita v Delftu v Nizozemsku, kde mám už i řadu známých a kamarádů. Další možností by byla univerzita ve Spojených státech, tam může být limitující výše školného.

A jak si představujete vzdálenější budoucnost? Pokud byste měl tu možnost, chtěl byste letět na Mars?

Určitě. Láká mě překračování hranic a objevování nového. A vesmír je v podstatě jediné dosud neprozkoumané místo, kde posouváme poznání dál. Ale myslím si, že daleko pravděpodobnější a časově bližší než let na Mars je cesta na oběžnou dráhu, případně na Měsíc. Před cestou na Mars musíme překonat řadu technických obtíží a bude trvat ještě dlouho, než se tam lidstvo skutečně dostane. Je potřeba řešit vysokou radiaci nebo rozdílnou sílu gravitace na povrchu této planety. Gravitační síla je tam oproti Zemi přibližně třetinová. Při delším pobytu by mohlo obojí ohrozit lidské zdraví. Řadu věcí o Marsu ještě ani nevíme, navíc lidé asi nebudou moc ochotní odlétat na jednosměrnou misi. Ale já bych do toho rozhodně šel.

inzerce

PROBIS | moderní
poradenství

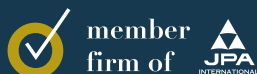
právo

audit

Moderní poradenství
pro váš business.
Držíme vaše tempo!

Více ZDE

daně

Byty jdou zase na dračku. Čeká je zdražování i zmenšování

Levnější hypotéky, vysoké úspory domácností a růst příjmů v roce 2025 zvýší poptávku po bytech a domech. Nejvíce se budou zdražovat ve velkých městech.

Jan Němec

Český realitní trh letos po dvou letech útlumu rozmrzl. Prodeje nových i starších bytů rostly, hypotéky byly levnější než před rokem a také ekonomická situace v Česku, rozkolísaná energetickou krizí, se uklidnila.

Příští rok má oživení pokračovat. Pro zájemce o vlastní bydlení to znamená protichůdné zprávy. Na jednu stranu se mohou radovat, že s největší pravděpodobností získají úrokovou sazbu hypotéky výrazně nižší než loni i letos. Na druhou stranu ale už skončily doby stagnace, či dokonce snižování cen. Příští rok tak bude bydlení dražší než letos.

Probuzení z kómatu

Roky 2022 a (především) 2023 přinesly na realitní trh dlouho nevídanou a do té době těžko představitelnou situaci: po dekádě extrémní poptávky a prudce rostoucích cen přišla paralýza. Kvůli prudkému zdražení hypoték a nejisté ekonomické situaci způsobené především válkou na Ukrajině a související energetickou krizí se prodeje nových i starších bytů propadly řádově o desítky procent a spolu s tím stagnovaly či rovnou klesaly také ceny.

Například v Praze se v roce 2022 prodalo jen 3,1 tisíce nových bytů, což představovalo propad o 58 procent. Podobně bídný rok zažili developéři také v Brně – nové majitele našlo jen něco přes šest stovek jednotek. A následující rok byl ještě slabší. „V Brně se během loňského roku prodalo méně než 500 nových bytů, což je vůbec nejhorší výsledek za více než

Developéři letos překonali loňské prodeje o desítky procent.

Velké plány mají také na příští rok. Čtyři z pěti zároveň plánují zdražovat.

dekádu, co brněnský realitní trh monitorujeme,“ konstatuje výkonný ředitel tamní developerské společnosti Trikaya Dalibor Lamka.

Projevilo se to také v cenách: nové byty v Praze i Brně zlevnily o několik procent. A v případě starších nemovitostí v české i moravské metropoli, ale také dalších krajských městech byl propad cen dokonce dvouciferný.

Letos ale došlo k obratu. Za první tři kvartály roku 2024 se v Praze prodalo 5350 nových bytů, v Brně jich pak bylo více než tisíc. Jednotliví developéři tak hlásili impozantní nárůsty byznysu. „V letošním roce evidujeme zvýšený zájem o koupi vlastního bydlení a s tím souvisí i růst prodaných bytů v našich projektech. Očekáváme, že to bude více než 400 prodejů, což je stoprocentní nárůst ve srovnání s loňským rokem,“ odhaduje obchodní ředitelka developerské společnosti YIT Stavo Dana Bartoňová.

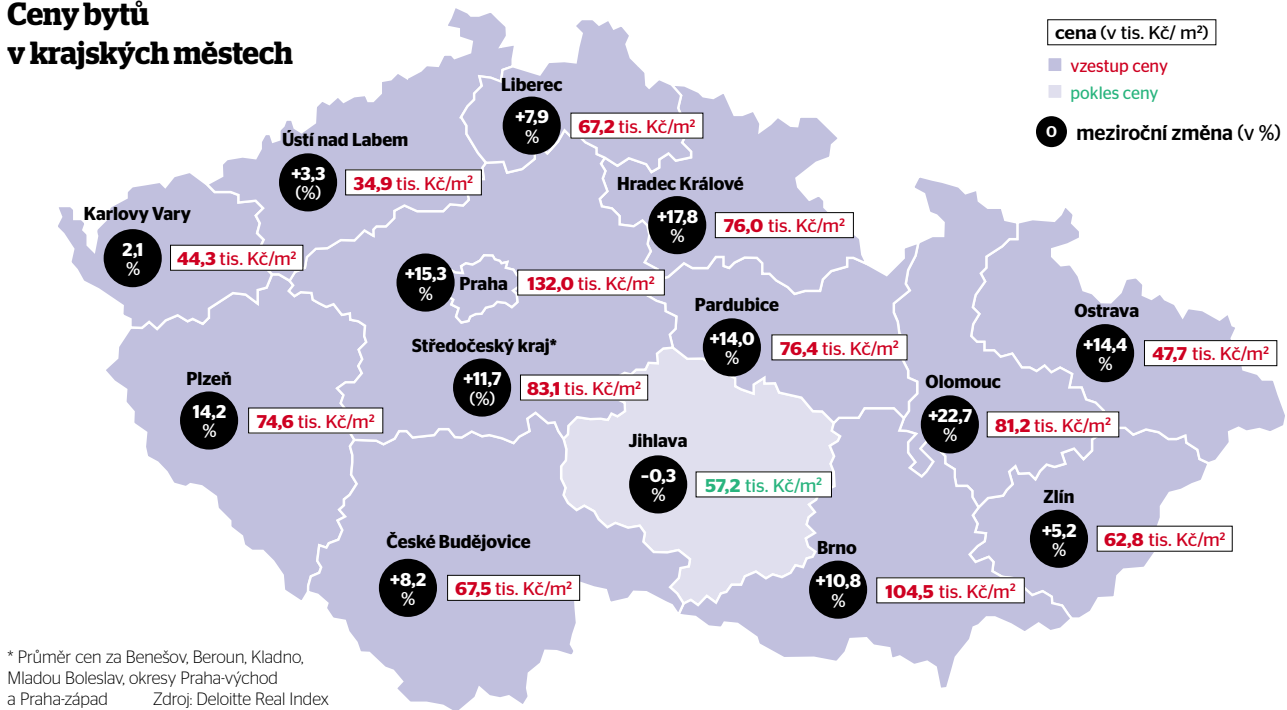
Za vyšším zájmem o bydlení stálo především zlevnění hypotečních úvěrů a stabilizace ekonomické situace v Česku. Výsledkem byl návrat cen na růstovou trajektorii. V Praze stál na konci podzimu metr čtvereční skoro 161 tisíc korun – meziročně o sedm procent víc. Na historicky rekordní ceny si sáhlo i Brno, kde se byty v novostavbách prodávaly za víc než 131 tisíc za metr čtvereční – zdražení činilo kolem pěti procent.

V průměru ale rostly v Česku ceny bytů napříč regiony. „Zatímco v prvním čtvrtletí letošního roku zdražily byty na českém realitním trhu mezičtvrtletně ‚pouze‘ o 1,1 procenta, v tom druhém již o 2,9 a ve třetím o 3,7 procenta. To jsou hodnoty nesrovnatelné nejen s předchozím rokem, kdy docházelo naopak ke stagnaci či nepatrnému zlevňování, ale převyšují i dynamiku z předpandemického období, kdy se veřejně hovořilo o realitní horečce,“ upozorňuje hlavní ekonom společnosti Cyrrus Vít Hradil.

5,3 procenta

O tolik v roce 2025 v průměru podraží nemovitosti v Česku podle odhadů ČNB.

Ceny bytů v krajských městech

Vyšší příjmy a levnější úvěry

Pro příští rok předpovídají jak developéři či realitní kanceláře, tak ekonomové včetně těch z České národní banky pokračování růstového trendu z letošního roku. Poptávku po nemovitostech mají tlačit vzhůru hlavně tři faktory – a všechny tím zároveň přispějí k jejich zdražování.

Tím prvním jsou nakumulované úspory domácností, které v minulých letech nákup nemovitostí kvůli nepříznivým podmínkám na trhu odkládaly. „Pro příští rok předpokládám, že poptávka pro bytech a domech poroste a s ní také prodejní ceny. Souvisí to především s realizací odložené poptávky, která se projevila už v tomto roce,“ myslí si generální ředitel realitní kanceláře Re/Max Jan Hrubý.

Druhým akcelerátorem prodeje pak bude očekávané další snižování úrokových sazeb hypotečních úvěrů. Ty klesají už od poloviny minulého roku a na konci toho letošního se dostaly v průměru pod hranici pěti procent. V příštím roce by podle analytiků mohly klesnout ještě níž a ustálit se v rozmezí mezi třemi a čtyřmi procenty. „Tento odhad vychází z dlouhodobého sledování repo a swap sazeb, které jsou hlavními indikátory pro stanovení hypotečních sazeb,“ vysvětluje místopředseda představenstva společnosti Gepar Finance David Eim.

Dobrou zprávu pro kupující má také ČNB. Ta po svém listopadovém zasedání oznámila, že sice pozoruje oživení realitního trhu, zatím ale nehrozí jeho přehřívání. A tak cedulová banka neplánuje znovu zavést regulaci hypoték, respektive poměru velikosti splátek k příjmům žadatelů o úvěr. Jediným omezením zůstává nutnost naspořit 20 procent hodnoty nemovitosti, respektive 10 procent u žadatelů ve věku do 36 let.

Třetím tahounem růstu poptávky po nemovitostech má být reálný růst příjmů v Česku. Například podle průzkumu Hospodářské komory více než dvě třetiny tuzemských firem

plánují svým zaměstnancům přidat; polovina z nich přitom počítá s růstem mezd o více než pět procent. Tím přidávání překoná i inflaci.

Růst cen hnaný levnějšími úvěry na bydlení, rostoucími příjmy a nakumulovanými úsporami ovšem nebude všude stejný. „V roce 2025 lze očekávat další nárůst poptávky po nemovitostech, což bude tlačit ceny nahoru, zejména v regionech, kde je nabídka už nyní omezená,“ tvrdí generální ředitel realitní kanceláře Next Reality Robert Hanzl.

Růst cen se tak bude týkat především velkých krajských měst v čele s Prahou.

Jaké zdražení tedy čeká?

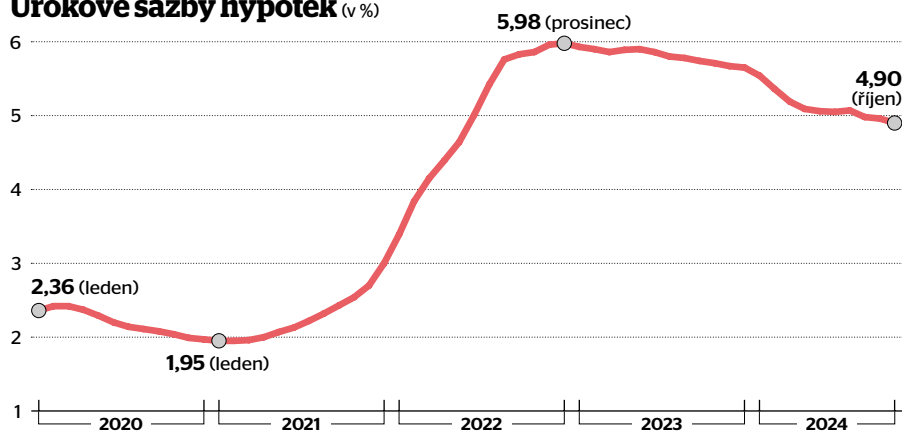
Podle ČNB by průměrný růst cen měl v roce 2025 činit 5,3 procenta. Developerské firmy pak podle průzkumu analytické společnosti CEEC Research chtějí zdražit nové byty v průměru o sedm procent.

„Čekáme, že především byty budou mít setrvalý stav

růstu ceny, stejně jako pozemky, které ale nyní trochu stagnovaly, a někde i klesaly, největším otazníkem jsou rodinné domy,“ říká ředitel realitní sítě Century 21 Tomáš Jelínek. Především ➔

**Podle průzkumu
CEEC Research
plánují zdražit čtyři
pětiny developerů,
a to v průměru
o 7 procent.**

Úrokové sazby hypoték (v %)

Pozn.: Průměrná realizovaná úroková sazba nových hypotečních úvěrů.

Zdroj: ČBA Hypomonitor

u větších a relativně nových domů se stáří do 25 let podle něj majitelé požadují ceny obdobné jako u nových domů. „Neuvědomují si posun technologií a kvality materiálů, a tedy nutnost rekonstrukce takových domů,“ dodává Jelínek.

Menší byt za stejné peníze

Jedním z významných trendů posledních let je postupné zmenšování nových bytů, které developeři stavějí. Má to dva důvody. Tím prvním je větší poptávka po bytech o menších dispozicích, tedy především 2+kk nebo 2+1. Ty mají mnohem širší využití než velké rodinné byty: hodí se jako dočasné bydlení pro mladé rodiny, vyhledávají je mladé bezdětné páry, senioři nebo singles. A zároveň je o ně největší zájem mezi investory, tedy buď jednotlivci, kteří do bytových jednotek „ukládají“ volné peníze, anebo přímo velkými investičními fondy.

Výstavba menších bytů se ale netýkala jen dispozic; méně metrů čtverečních mají i nové byty o stejných dispozicích jako v minulosti. „S ohledem na neustále rostoucí ceny novostaveb již došlo a bude docházet ke snaze o zmenšení ploch u konkrétních dispozic bytů. Například byty 3+kk, které měly v předchozích letech plochu od 75 do 100 metrů čtverečních, se budou stavět o velikosti od 60 do 75 metrů čtverečních,“ tvrdí ředitel společnosti Bidli development Roman Weiser.

Tento trend bude podle Weisera pokračovat i v příštích letech. „Podobným způsobem se u většiny projektů zmenší plochy bytů všech dispozic tak, aby výsledná cena za byt konkrétní dispozice nevzrostla, přestože rostou ceny za metr čtvereční plochy. Podobný trend je patrný i u rodinných domů,“ dodává šéf Bidli. Jinými slovy, zájemci o bydlení sice zaplatí podobnou cenu, za jakou by nakoupili byt o stejných dispozicích dříve, budou se ale muset uspokojit se s menší plochou bytu.

Další významným trendem příštího roku i následujících let bude rostoucí důraz na udržitelnost. „Je třeba plnit neustále se zpřísnující podmínky a ekologické normy. Sami to perfektně vidíme například u našeho projektu rezidenčního bydlení ve Vysokém Újezdě za Prahou, který je rozdělen do většího množství etap. V každé další etapě stavíme rodinné domy

ve stále více pasivním standardu, což se pak projevuje i na nárůstu cen stavby,“ vysvětluje obchodní ředitel developerské společnosti Crestyl Viktor Peška.

Nejde ovšem jen o evropské normy týkající se energetické úspornosti, kvůli nimž budou muset developeři od roku 2030 stavět všechny nové domy jako bezemisní. „Dalším trendem je integrace principů cirkulární ekonomiky, jako je například znovuvyužití recyklované vody pro splachování a praní nebo využívání suti pro výrobu betonu,“ dodává mluvčí společnosti Skanska Residential Jan Pohorský.

Zklamání z digitalizace

Důležitým faktorem na realitním trhu bude v příštím roce také vývoj kolem digitalizace stavebního řízení. Ta měla od letošního července zásadně urychlit povolování staveb a tím pomoci vyřešit nedostatečnou nabídku bydlení, jež je jednou z hlavních příčin vysokých cen. Projekt ale od spuštění provázely problémy; systém podle stavebních úřadů i dalších uživatelů nefungoval. Potíže se nepodařilo vyřešit ani po dvou měsících provozu, a tak nakonec digitalizace vyústila v odvolání jejího „garanta“, ministra pro místní rozvoj Ivana Bartoše.

Nový ministr Petr Kulhánek oznámil, že systém bude potřeba postavit celý znova, od nuly. Minimálně příští rok tak budou moci developerské firmy žádat o stavební povolení buď postaru, papírově, anebo v novém, ale nedokončeném systému. Jak to ovlivní výstavbu?

„Zpackaná digitalizace už svoje škody nenávratně napáchala. Bude se v součtu jednat pravděpodobně o jednotky, možná desítky miliard korun, o které naše ekonomika přišla. Do budoucna budeme opět nuceni pouze předvídat vývoj a doufat v transparentnější rámec pro naše podnikání. To velmi zatěžuje personální aparát a limituje střednědobé i dlouhodobé plánování našich aktivit a investic,“ konstatuje ředitel developmentu společnosti PSN Štěpán Smrčka.

Podobně hodnotí zadrhnutí digitalizace i další developeři. „Komplikace spočívají především v prodlužování lhůt a v omezené možnosti zaslání dokumentů digitální cestou. Doufáme, že se v příštím roce podaří najít nějaké kompromisní řešení, než se projekt digitalizace stavebního řízení opět rozběhne,“ uzavírá vedoucí marketingu společnosti Geosan Development Jiří Baloun.

**Trendem jsou
menší byty.
Kupující zaplatí
za 3+1 stejné peníze
jako dřív, dostane
ale méně metrů.**

Nejlepší investice? Do vzdělávání a rozvoje

EDUA Group je největší soukromá vzdělávací skupina v České republice. Značky **James Cook Languages**, **Jipka**, **Tutor**, **Top Vision** a **Digiskills** se společně zaměřují na celoživotní vzdělávací proces a rozvoj inovací ve vzdělávání.

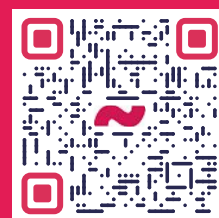

jipka moje jazykovka

Skupinové a individuální kurzy v až 53 jazycích, pomaturitní studium a jazykové tábory pro děti – to vše už od roku 1998.

www.jipka.cz

pro jednotlivce

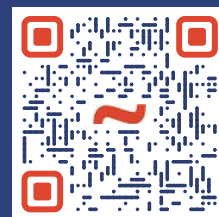

jamescook
languages

Naším posláním je poskytovat kvalitní služby, **rozvíjet jazykové dovednosti** studentů a přispívat k prosperitě a dobré image našich firemních zákazníků.

www.jcl.cz

pro firmy

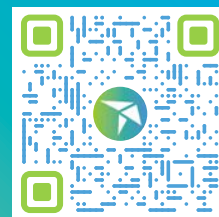

 topvision

Odborné semináře zaměřené na **soft skills** i **hard skills**. Komplexní vzdělávací programy pro **rozvoj firem**. Meetupy a inspirativní setkání s osobnostmi nejen ze světa byznysu.

www.topvision.cz

pro firmy

Ze soudních síní mizí humor. Obávám se, že časem bude rozhodovat umělá inteligence

I když se právo a soudní praxe mění, jsou problémy, se kterými lidé přicházejí za advokáty, stále stejné, konstatuje „zpívající právník“ Ivo Jahelka.

Jan Beránek

Stále provozuje advokátní praxi, souběžně s tím ovšem Ivo Jahelka již přes čtyřicet let baví posluchače svou písňovou tvorbou. Humornou formou v ní dal poetickou podobu nejruznějším pozoruhodným soudním případům. Ač by se mohlo zdát, že umělecký věhlas bude mít pro advokátní činnost jen pozitiva, zejména v podobě davů klientů, podle Jahelky má sláva i své stinné stránky. „Vždycky jsem říkal, že na venkově je jakákoliv popularita přitěžující okolností, a to zejména u osob, které by měly zachovávat jistou vážnost, a to by právník zcela jistě měl,“ konstatuje jindřichohradecký advokát. V rozhovoru pro týdeník Ekonom přibližuje, jaké změny v oboru vnímá, proč podle něj hrozí odosobnění soudních řízení, a také už bilancuje: „Jsem rád, že jsem ještě prožil dobu, kdy jsme žili, jak jsme žili, se vším, co k životu patřilo – i když to někdy bylo na samé hraně zákona.“

Domníváte se, že se soudní praxe a právo obecně mění?

O tom není naprosto žádných pochyb. Mohu připomenout například zásadní změnu trestního zákona k trestnému činu znásilnění, což bylo nepochybně inspirováno kauzou poslanice Feriho. Namísto předchozí úpravy, která vyžadovala násilí či pohrůžku bezprostředním násilím, popřípadě zneužití bezbrannosti, dnes už jen platí, že „ne znamená ne“. Jsem opravdu zvědavý, jak se to bude v konkrétních věcech prokazovat.

Líší se váš názor na tyto změny z pohledu advokáta a z pohledu umělce?

Pokud vyjdu z výše uvedeného příkladu, skýtá takováto změna z pohledu advokáta nové možnosti v rámci obhajoby klienta. A z pohledu umělce koneckonců také, protože bude přinášet různé životní situace, které mohou být inspirativní

i pro moji tvorbu. Samozřejmě za předpokladu, že kauza bude obsahovat nějaký humor, což v těchto případech není ovšem obvyklé.

Dávají si soudy větší pozor na to, co se dostane do protokolů? Najdou se v nich i dnes různé perličky?

Pokud jde o soudy, můj oblíbený „protokolární humor“ je již zcela passé, protože dnes se protokoly přepisují prakticky doslova podle zvukového záznamu, takže veškerý vtíp z nich bohužel vymizel. Sem tam se ještě objeví nějaká

Svého času jsem uvažoval, že budu jen koncertovat, nebo budu jen „ctihodným panem advokátem“.

perlička v policejních záznamech nebo ve zprávách malých obecních úřadů, ale už je toho jako šafránu.

Obracejí se na vás klienti se stejnými právními problémy jako v době, kdy jste jako právník začínal, nebo dochází ke změnám?

Protože už se svojí advokátní praxí pozvolna končím, mám historické srovnání a mohu konstatovat, že problémy lidí na venkově jsou prakticky stále stejné a žádnou výraznější změnu mezi mojí praxí na začátku advokátské kariéry a nyní nepozorují.

Soudí se podle vás dnes lidé více, méně, nebo stav zůstává zhruba stejný?

Pokud usuzuji podle toho, kolik věcí se vyřizuje u zdejšího Okresního soudu

v Jindřichově Hradci, a to jak na úseku občanskoprávním, tak na trestním, vychází mi, že je to přibližně stále stejné. Já jako advokát vždy apeluji na klienty, aby se nesoudili a pokusili se vždy nejprve dohodnout, neboť každá dohoda je lepší než zdoluhavé a finančně nákladné soudní řízení s nejistým výsledkem.

Měl jste někdy klienta, který po vás chtěl zhudebnění své kauzy?

Takových bylo poměrně mnoho. Vždy jsem jim musel vysvětlovat, že například jejich rozvod je opravdu zajímavý, ale ke zhudebnění se nehodí, neboť v něm není žádný humor.

Ale fanoušci vás s možnými náměty na písničky stále ještě oslovují, nebo ne?

Oslovují a já jsem jim za to vděčný. Stále mám k dispozici spoustu příběhů, na které se zatím v písničkách nedostalo, ale určitě mají potenciál pobavit publikum, tak si je šetřím. Občas si na mě vzpomenu i spřátelení novináři – zrovna teď mám na stole onu kauzu s močícími myslivci, kteří se snažili zabránit odstřelu divočáků ozbrojenými složkami státu.

Veřejné hraní takové písničky může asi leckomu vadit. Setkal jste se někdy s cenzurou?

Před rokem 1989 museli všichni umělci skládat kvalifikační zkoušky, aby mohli veřejně vystupovat. Já jsem musel pokaždé předložit kompletní scénář svého programu, aby byl podroben kontrole ohledně možné ideové zavadlosti. Protože jsem si v podstatě dělal legraci ze soudců i z policajtů, a to bylo v tehdejší době zcela neobvyklé, čas od času bylo třeba změnit nějaká slova. Ale v zásadě jsem se z toho vždycky tak nějak odborně vykecal. Byl jsem přece právník!

Ivo Jahelka

- narozen v roce 1954 v Dačicích
- v roce 1978 absolvoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze
- od roku 1981 je advokátem, svou praxi vykonává v Jindřichově Hradci
- za svou kariéru vydal deset samostatných alb, mnoho jich nahrál ve spolupráci s dalšími tvůrci
- byl průvodcem v populárně-naučném pořadu České televize Neznalost neomlouvá vysílaném mezi lety 2002 a 2008

Stává se, že mladší publikum nezná některé reálie z vašich písní?

Samozřejmě. Když přijde na koncert divák, který se narodil po revoluci 1989, sotva rozumí tomu, že lékař, který dostal od pacienta lahev od brandy, kde byla ovšem kozí moč, kterou tam majitel kozy nalil za účelem vyšetření milovaného zvířete, si ještě před vysvětlením věci automaticky lahev schoval do šuplíku, aby s ní následně podplatil v masné řezníku. To je moje Balada o úplatku. Nicméně nakonec ten humor zvítězí a ten neznalý divák se bude smát stejně jako pamětník oněch časů.

Přemýšlel jste někdy o tom, že byste se do budoucna věnoval pouze jedné z vašich dvou profesí, nebo pro vás bylo jejich propojování vždy jednoznačnou volbou?

Svého času jsem skutečně uvažoval o tom, že budu buď jenom koncertovat a skládat, ale i o tom, že už budu pouze „ctihodným panem advokátem“. Ale nakonec jsem vždy dospěl k závěru, že moje profese a moje písničky jsou spojenými nádobami a pouze v tomto spojení může vše fungovat tak, jak mě to baví.

Stále mám k dispozici spoustu příběhů, na které se v písničkách nedostalo.

Je vaše umělecké renomé advokátní praxi spíše k užítku, nebo spíše na škodu?

Vždycky jsem říkal, že na venkově je jakákoliv popularita přitěžující okolností, a to zejména u osob, které by měly zachovávat jistou vážnost, a to by právník zcela jistě měl. Já jsem ovšem vždy vedle své praxe ještě koncertoval, vystupoval v zábavních pořadech televize, takže jsem toto kritérium nespĺňoval. Tudíž platí výše uvedené – přitěžující okolnost. Nepochybuji o tom, že kdybych žil například v Praze, bylo by tomu naopak.

Máte povědomí o tom, že by se nějaké umělecké formě zpracování soudních pří-

padů věnoval i někdo další, nebo jde čistě o váš takřkajíc monopol?

Soudní příběhy byly zpracovávány v minulosti například ve formě soudniček. Mistry byli v tomto oboru třeba František Němec nebo Karel Poláček (*za první republiky takto přispívali zejména do Lidových novin – pozn. red.*), ale oni je, pravda, psali a nezpívali, takže v této formě mám skutečně asi monopol. Dokonce jsem se s podobným spojením – písničkář a zároveň advokát – nesetkal ani nikde v zahraničí, kde jsem se vždy vyptával, zda tam něco podobného mají.

Jak budou podle vás právo a soudní spory vypadat za padesát let?

Ideální stav by byl takový, že lidé nebudou potřebovat žádné právo ani žádné soudy, protože se všichni se všemi domluví a všichni budou vědět, co je správné a co nikoliv. Obávám se ale, že spíše bude u soudu rozhodovat umělá inteligence, dojde k naprostému odosobnění soudních řízení, a jsem rád, že jsem ještě prožil dobu, kdy jsme žili, jak jsme žili, se vším, co k životu patřilo – i když to někdy bylo na samé hraně zákona. ■

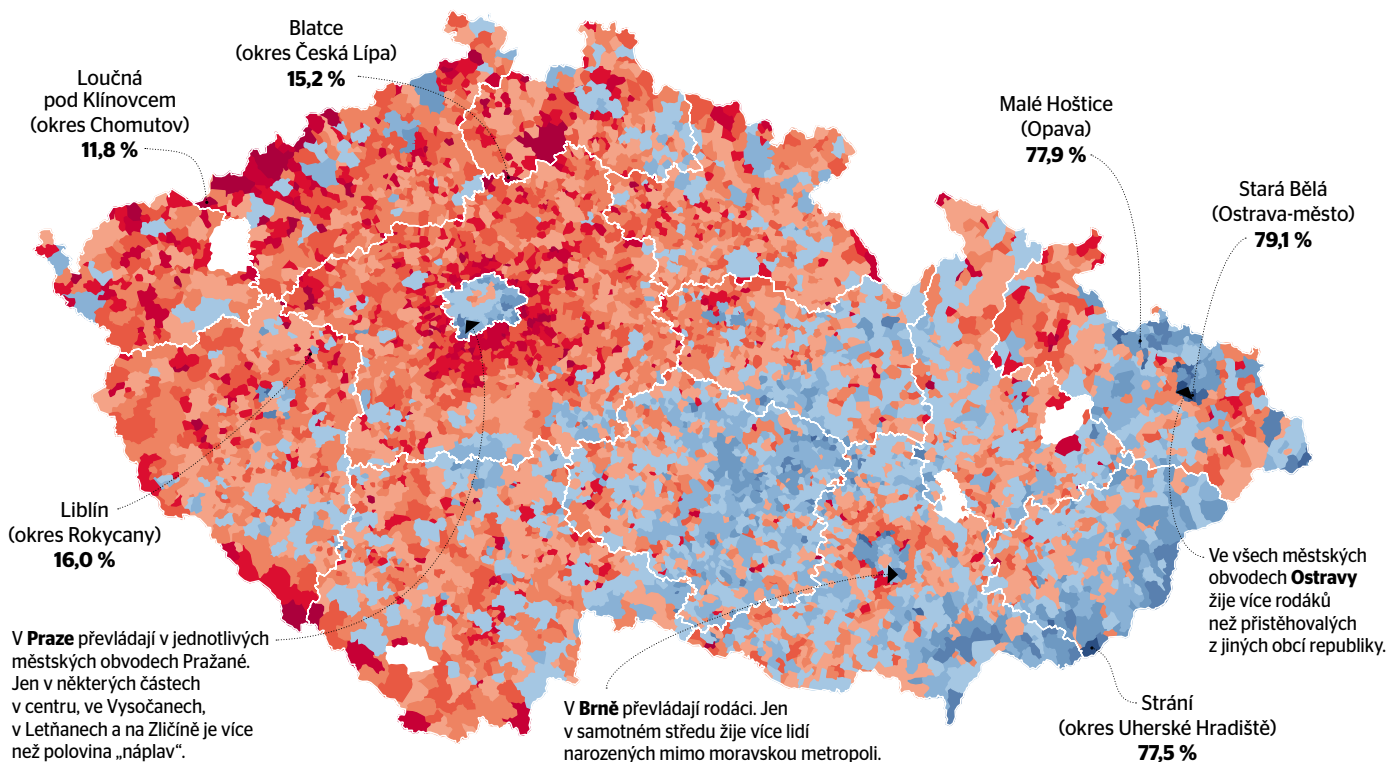
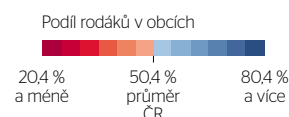

Hluboko zapuštěné kořeny Čechů

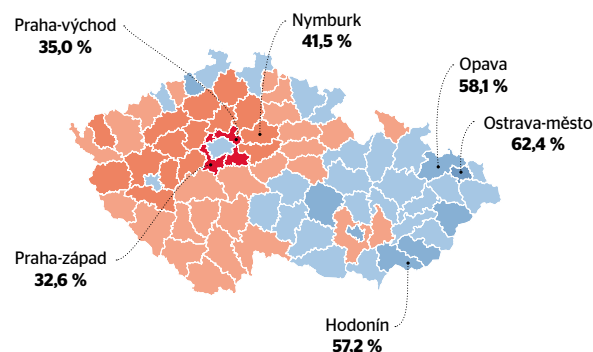
Češi se jen neradi stěhují. Polovina jich žije v obcích, kde se narodili. Když už se rozhodnou změnit bydliště, často zamíří do velkých měst či do jejich blízkého okolí. Na nejvíce přistěhovaných a zároveň na nejnovější domy tak lze narazit především v obcích v čím dál širším prstenci kolem Prahy a Brna.

Podíl rodáků v jednotlivých obcích a městských obvodech

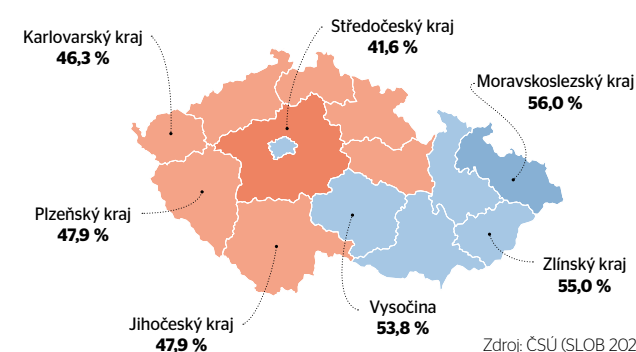
Polovina obyvatel Česka, konkrétně 50,4 procenta, žije ve stejné obci, ve které se narodila. Lidé zůstávají především ve velkých městech, jako jsou Praha, Brno, Ostrava nebo Plzeň. Rodáci převažují také spíše v **moravských a slezských** obcích než v českých.

Podíl rodáků v obcích podle okresů

Podíl rodáků v obcích podle krajů

Zdroj: ČSÚ (SLOB 2021)

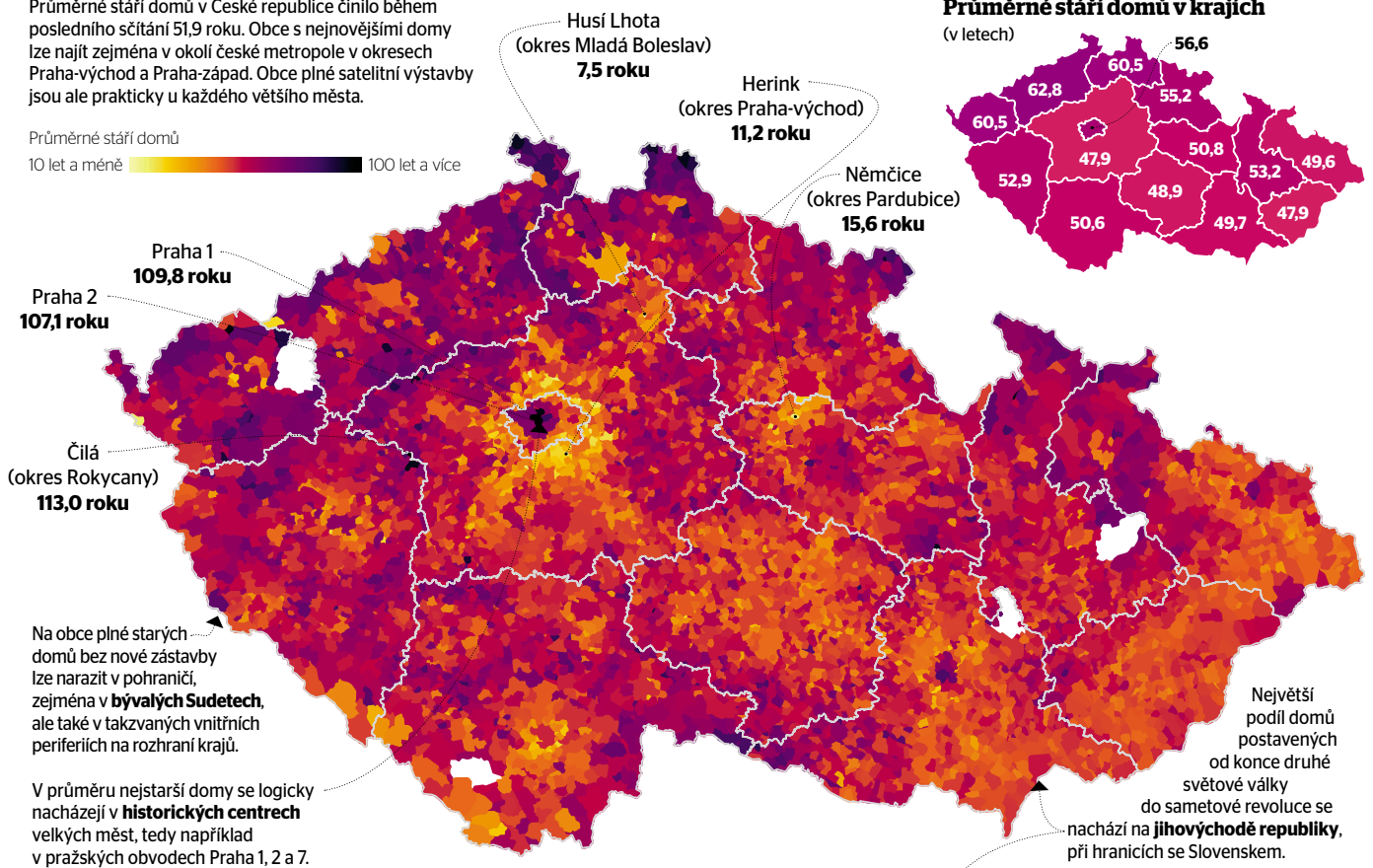
Proklikajte si všechna data na ekonom.cz/datavize

Průměrné stáří domů v obcích a městských obvodech (v letech)

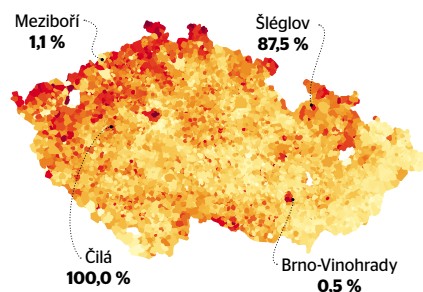
Průměrné stáří domů v České republice činilo během posledního sčítání 51,9 roku. Obce s nejnovějšími domy lze najít zejména v okolí české metropole v okresech Praha-východ a Praha-západ. Obce plně satelitní výstavby jsou ale prakticky u každého většího města.

Průměrné stáří domů

10 let a méně 100 let a více

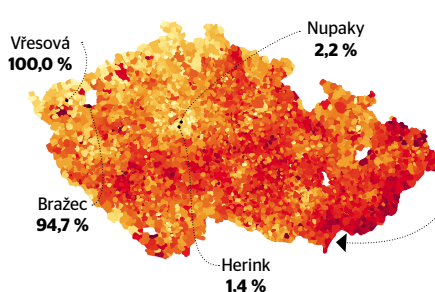

Podíl domů postavených do roku 1945 (v %)

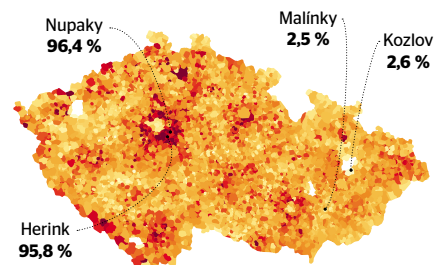

Podíl domů postavených 1946-1990 (v %)

Podíl domů podle období výstavby
0 % 70 % a více

Podíl domů postavených po roce 1991 (v %)

Dvoustranu připravili: Aleš Vojř, Jaroslava Bělovská

Blízký východ: Co povede k válce a co k míru Str. 48

Jak zastavit ruský postup a donutit Putina k rozhovorům Str. 50

Rozhovor: Svět čeká nová vlna jaderného zbrojení Str. 52

Němci hledají cestu z analogového světa Str. 56

Svět v číslech Str. 58

USA: První rok druhého Trumpa. Bude ve znamení chaosu a rychlých změn

Martin Wolf, komentátor Financial Times, označil ve své knize Krize demokratického kapitalismu styl politiky Donalda Trumpa jako plutopopulismus.

Martin Ehl

Spojené státy si pohledem Martina Wolfa zvolily do čela „nacionalistického populistu s autokratickými ambicemi“. Podmanil si Republikánskou stranu, která si pro sebe adaptovala historickou formu jižanského systému plutokratické vlády. Ta nabobtnala kvůli roli peněz v americké politice a upravila se vlivem historického vývoje. „Sňatek plutopopulismu s politikou starého Jihu je v podstatě úspěšným programem pro sloučení středostavovských a chudších bělochů se zájmy podstatné části komerční elity,“ píše Wolf v knize, kterou mají nově k dispozici v překladu i čeští čtenáři.

Popis se sice váže k první Trumpově vládě z let 2017–2021, ale dnes je platný s mnohem větší vahou. Vliv na něj mají libertariánsky orientovaní podnikatelé jako Elon Musk z nové digitální ekonomiky. Stejně tak je – na rozdíl od prvního Trumpova zvolení prezidentem – třeba připočíst, že proti očekávání překonal etnické a rasové hranice, jednu z tradičních definičních linií americké politiky, a přitáhl k sobě řadu hlavně mužských voličů z etnických menšin. A po zkušenosti s předchozí vládou k sobě nepouští lidi, které bychom mohli nazvat umírněnými republikány a kteří by mohli korigovat jeho politiku.

Takto posílen, s nepochybným demokratickým mandátem, ale obklopen nejistotou, jak bude s demokratickými institucemi zacházet, nastoupí Trump 20. ledna podruhé do úřadu amerického prezidenta. K dispozici má většinu v obou komorách Kongresu.

Kdo bude kým?

Základní charakteristikou bude chaos a nejistota. Doma je první vlašťovkou odstoupení Mikea Gaetze, který měl být generálním prokurátorem. Navenek bude spolu s budoucí přítomností amerických vojsk v Evropě a způsobem, jakým se budou USA účastnit práce v Severoatlantické alianci, pro americké spojence důležité, zda se šéfkou zpravodajských služeb opravdu stane Tulsi Gabbardová, která ve svých vystoupeních dosud prakticky šířila ruskou propagandu, například ohledně války na Ukrajině. Její jmenování by dramaticky oslabilo

spolupráci tajných služeb, protože by spojenci měli tendenci filtrovat informace sdílené s Američany.

Politicky klíčovou otázkou bude, jak se k Trumpovým nominacím postaví Senát, jestli bude jen mašinou na schvalování, nebo se bude zpěčovat alespoň u nejkontroverznějších figur, jako byl v době

psaní článku kandidát na ministra obrany Pete Hegseth. Do čela ministerstva zdravotnictví se má postavit Robert Kennedy Jr., jemuž vadí očkování a je třeba také proti chlorování vody, základnímu hygienickému opatření. Americké

zdravotnictví by spíš potřebovalo jinou reformu, protože je neskutečně drahé, a zároveň Američané ve světových žebříčcích nejsou mezi nejzdravějšími obyvateli planety.

Postavy jako Kennedy mohou svými rozhodnutími přispět k rozvratu důležitých veřejných institucí na federální úrovni, které i tak budou prožívat období nejistoty. Vládní agentury budou pod tlakem poradenské agentury (nikoli ministerstva) DOGE šéfované podnikateli Elonem Muskem a Vivekem Ramaswamym. Ti ve svém společném článku pro deník Wall Street Journal napsali, že Ameriku místo volených představitelů řídí spíš „nevolení byrokraté“. Představují si, že pomocí svých expertů a nejmodernější technologie identifikují regulace, které je potřeba poškrtat, ➔

Vládní úřady budou pod tlakem nové poradenské agentury a čekají je škrty. Mohou se pak začít se státem soudit.

a navrhnou tyto škrty prezidentovi. Musk tak bude v přímém střetu zájmů, protože jeho firmy jsou regulované asi dvacátkou federálních agentur, od ochrany životního prostředí po ochranu zaměstnanců, a vedou s nimi spory.

Likvidace vybraných regulací má redukovat počty federálních byrokratů. Musk a Ramaswamy jim slibují pomoci najít odpovídající místa v soukromém sektoru. Pro škrty počítají otevřeně i s podporou Nejvyššího soudu, kde mají konzervativci většinu. Ušetřit by se tak podle nich mělo nejméně 500 miliard dolarů, což už je ústup ze slibů daných v kampani, kde mluvili o škrtech ve výši dvou bilionů.

Oba byznysmeni budou muset mít na své straně zásadního spojence v osobě Russella Voughta, kterého Trump nominoval na ředitele Úřadu pro řízení a rozpočet. Klíčová instituce amerického prezidentského systému dohlíží na rozpočet a měla by koordinovat práci jednotlivých federálních agentur tak, aby to odpovídalo prezidentovým prioritám. Vought je tak možná důležitější osobou než Musk, pokud jde o vliv na budoucí podobu americké vlády. Je jedním z hlavních architektů Projektů 2025, vládního plánu Trumpovy administrativy, který sestavila nadace Heritage Foundation. V rozhovorech dával Vought často najevo, že vidí vládní zaměstnance jako nepřátele, které je třeba „masově propustit“ a znechutit jim práci.

Jak tento tlak bude snášet byrokratický aparát a politický systém, kde poražená Demokratická strana teprve hledá novou podobu a energii, se ukáže. Je možné předpokládat, že řada institucí i jednotlivců se bude různým změnám bránit u soudů. Půjde o nejtěžší zkoušku amerického politického systému za desítky let, možná nejtěžší od konce občanské války.

Soudy nedovolí Trumpovi a jeho lidem dělat úplně všechno, co si zlíbí, americký právní stát také projde zatěžkávacím testem. Podobně se ukáže, jak silnou roli ve federálním systému budou mít jednotlivé státy a města.

I Trumpovi kritici přitom připouštějí, že americká vláda reformu potřebuje. Je ovšem otázka, zda takové „nepřátelské převzetí státu“, řečeno byznysovou terminologií, neoslabí Spojené státy navenek a jejich globální soupeři jako Čína, Rusko nebo Írán nebudou chtít využít tuto příležitost k posílení vlastního postavení a oslabení amerických spojeneckých vazeb ve světě.

Trump přitom pro své radikální reformy nemá mnoho času. Teď se může spolehnout na většiny v Senátu i Sněmovně reprezentantů, ale u nich přijdou další volby už za dva roky. Pokud je americká historie vodítkem, tak prezident, který má k dispozici většiny v obou komorách, o ně v příštích volbách přichází. Vše podstatné by tedy měl Trump stihnout ještě v roce 2025.

Co se stane s americkou ekonomikou?

Ruku v ruce s reformou vlády půjdou Trumpovy kroky v hospodářské politice. Většina Američanů uvěřila, že republikánský kandidát je schopen jim naplnit peněženky lépe než jeho demokratická soupeřka Kamala Harrisová. Vede je k tomu zkušenost z Trumpova prvního volebního období, kdy se jim dařilo lépe než za končícího prezidenta Joea Bidena.

Jenže třeba Steven Rattner, bývalý poradce amerického ministra financí z dob vlády Baracka Obamy, v deníku New

Soudy nedovolí Trumpovi a jeho lidem dělat, co se jim zlíbí. Právní stát USA projde zatěžkávacím testem.

York Times napsal, že pokud jde o stav ekonomiky, měl Trump během svého prvního volebního období v úřadu štěstí. Podařilo se mu ji nastartovat bez toho, aby se rozjela inflace.

Teď je situace složitější, protože pod povrchem bublají problémy jako větší koncentrace bohatství v rukou ještě užší vrstvy majitelů a akcionářů nebo špatná situace Američanů s horším vzděláním. Rattner dokládá, že hlavně této skupině se v zásadě rozplynul sen, že jejich děti se budou mít lépe než rodiče, proto volili Trumpa, a nikoli liberálnější politiky. Jenže Trump jaksí nenabízí realistický recept, jak jejich situaci zlepšit.

Pokud staronový prezident začne plnit svůj slib o masových deportacích nelegálních migrantů, kterých je podle odhadů v USA víc než deset milionů, americká ekonomika se rychle dostane do potíží kvůli nedostatku levné pracovní síly ve stavebnictví, zemědělství, výrobě potravin a zdravotnictví.

Tady bude možné Trumpa zjevně chytit za slovo, na což upozornil týdeník Economist: „největší deportace v historii“ se může setkat s tvrdou realitou. Obamova vláda na vrcholu stihla deportovat 400 tisíc lidí ročně.

Zároveň, pokud Trump zvýší cla na dovoz zboží, začnou růst ceny. Na konci listopadu sliboval cla ve výši 25 procent na dovoz z Kanady a Mexika a desetiprocentní tarif ke všem už existujícím na zboží z Číny. Co z toho přesně splní, těžko říci, ale všeobecný světový trend je jasný: od co nejvolnějšího obchodu směrem ke kontrolovanějšímu, jehož výsledkem budou mimo jiné vyšší výdaje spotřebitelů.

Do toho všeho bude nová administrativa řešit, jak prodloužit platnost danových škrťů, které prezident zavedl během svého prvního období a jejichž platnost vyprší právě v roce 2025.

Spousta politických a ekonomických slibů jde proti sobě a Amerika bude procházet vnitřně velmi složitým obdobím, které se nepochybně promítne do její globální akceschopnosti a do vůle posilovat či jen udržovat stávající aliance a spojení. I když právě jejich oslabení by Trumpovi, jehož styl je vyjednávat z pozice síly a dělat hlavně pro sebe výhodné „obchody“, úplně nepomohlo.

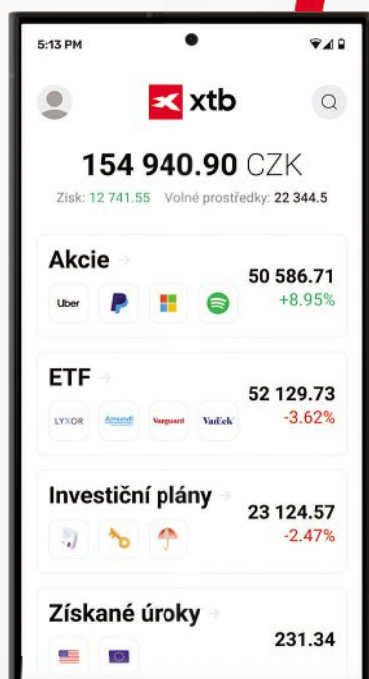

Kde Vaše peníze pracují

XTB nabízí mnoho investičních příležitostí, a to i pro Vaše úspory. **Sami rozhodujete, co si vyberete!** A zatímco čekáte na správnou investici, získáváte úroky ze svých volných prostředků!

xtb.cz

- ✓ Akcie a ETF bez poplatků*
- ✓ Investiční plány pro pasivní investování
- ✓ Úroky z neinvestovaných prostředků
- ✓ A mnoho dalšího

Zlatan Ibrahimović

*Při měsíčním objemu do 100 000 EUR. Všechny transakce nad tento limit jsou zpoplatněny drobným poplatkem 0,2 % (min. 10 EUR).
Může být účtován poplatek 0,5 % za konverzi měn. Finanční nástroje, které nabízíme, jsou rizikové. Investujte zodpovědně.

Blízký východ: Co povede k válce, co k míru

Přežije Netanjahu? Kam se vydá Sýrie po pádu Asadů? A změkne Hizballáh? Otazníků je v regionu mnoho.

Pavel Novotný

Barbarský útok Hamásu z loňského 7. října na Izrael a následná válka v palestinském Pásmu Gazy předčily co do hrůzy i zmaru předešlé bitvy, které po desetiletí pustoší Blízký východ. Také pád rodiny Asadů, která vládla Sýrii více než půlstoletí, zamíchal mocenskými poměry v regionu. V příštím roce by se nejdůležitější událostí patrně stalo oficiální smřění Saúdské Arábie s Izraelem, i to ale záleží na vývoji v Izraeli, Palestině a Sýrii.

Sýrie: Kudy půjdou islamisté

Naděje i nejistota. Vládnoucí rodina mučila odpůrce a další povraždila, zřejmě také chemickými zbraněmi. Občanskou válku, jež začala v roce 2011 a kterou klan Asadů tvrdými represemi vůči protestujícím pomohl vyvolat, nepřežilo zřejmě přes 600 tisíc lidí. Skoro sedm milionů Sýřanů odešlo z domovů.

Nečekaný pád. Bašár Asad vládl despoticky Sýrii od počátku tisíciletí. Rebelové režim jeho rodiny svrhli a přiměli bývalého prezidenta k útěku do ciziny. Kudy se země vydá, není na konci tohoto roku vůbec jasné.

Íránský režim utrpěl letos řadu proher. Většina lidí ho nepodporuje a duchovní vůdce Chamenei se dožije 86 let.

Poté co prezident Bašár Asad svržený na začátku prosince uprchl před opozicí do ciziny, lidé s napětím sledují, zda a jak se rebelové dohodnou s režimními technokraty a zástupci menšin.

Nejsilnější povstaleckou, zároveň radikálně islamistickou organizací je Haját Tahrír aš-Šám, kterou vede Abú Muhamad Džúlání. Toto bojové jméno získal během bohaté džihádistské kariéry. V roce 2003 se přidal k irácké odnoži Al-Káidy a pustil se do boje s Američany, kteří toho roku podnikli do země invazi. Byl zatčen a ve vězení se setkal s dalšími islamistickými předáky, aby byl nakonec vyslán do Sýrie, kde dostal na starost vedení irácké filiálky Al-Káidy. Nejspodněji v roce 2016 se odtrhl a vyhlásil, že jeho hnutí se hodlá soustředit výhradně na Sýrii. Džúlání nyní opakuje, že chce vést zem ke svobodě a prosperitě. A že ji nezemýšlí proměnit v Afghánistán, kde vládne bigotně konzervativní hnutí Tálibán.

Vládnout Sýrii není jednoduché. Žije v ní hned několik etno-náboženských společenství: významné míry autonomie teď požívají Kurdové, kteří ovládají severovýchod země a tvoří asi desetinu obyvatel. Alavité, k nimž se hlásí rovněž klan Asadů, tradičně sídlí při pobřeží a představují také asi 10 procent Sýřanů. O slovo se hlásí Drúzové (přes tři procenta) sídlící převážně na jihu. Vlivnou náboženskou menšinou jsou křesťané, kteří nyní činí odhadem jen dvě procenta obyvatel, před válkou ale až deset. Budoucnost Sýrie záleží na dohodě menšin s většinovými sunnity, ke kterým většinou patří i vítězní rebelové.

Izrael a Palestina: Císař Bibi se drží trůnu

Benjamin Netanjahu se stal nejdéle sloužícím premiérem Izraele, opakují jeho

obdivovatelé. Je ale také mistrem manipulace a politického přežití, po kterém obvinění stékají jako po teflonu, dodávají premiérovi kritici. Bibi vedl vládu židovského státu poprvé už v roce 1996. A vše nasvědčuje tomu, že se do důchodu

nechystá. Už proto, že mu po případném odchodu z funkce hrozí soud: obžalován je (v oddělených kauzách) z korupce, podvodu a zneužití důvěry.

Pro budoucnost židovského státu je důležité, zda a případně kdy padne. Parlamentní volby se mohou konat už zkraje příštího roku, pokud některá ze stran zběhne z jeho kabinetu. Průzkumy z konce listopadu naznačují, že by koalice v předčasných volbách nezískala potřebnou většinu nad 60 křesel. Ovšem domácí extremisté nemají na pádu vlády zájem. Cítí unikátní šanci prosadit své, donedávna sotva myslitelné požadavky. I partaje zastupující ortodoxní věřící, které společně disponují 18 poslanci, zatím s vládou vyjadřují přiměřenou spokojenost.

Radikálové v ní otevřeně žádají okupaci Pásma Gazy a návrat židovských osadníků do něj. Deník Haarec píše, že se izraelská armáda v Gaze zabydluje způsobem, který naznačuje, že před koncem příštího roku nechce odejít. Extremisté z kabinetu také chtějí, aby se Izrael v následujících dvou letech pokusil z Gazy vystěhovat polovinu ze dvou milionů arabských obyvatel, a to i s pomocí finanční motivace. Ve druhé části Palestiny, na Západním břehu Jordánu, izraelští radikálové hodlají anektovat židovské osady, které mezinárodní společenství považuje za ilegální. Pokud jim i díky autoritě staronového amerického prezidenta Donalda Trumpa projdou jejich požadavky, vznik samostatného palestinského státu v rozumném tvaru nebude možný. Karty by pak mohla znovu rozdat jen další arabsko-izraelská válka.

Libanon: Kudy se vydá Hizballáh

Rozhodující bude, jakou cestu zvolí extremistické hnutí zdejších šíitů známé jako Hizballáh. Chová se jako stát ve státě a vedle vlastní armády disponuje politiky, sociálními fondy a charitativními organizacemi. Donedávna drželo území na jihu země i u hlavního města Bejrútu.

Skončená válka s Izraelem přinesla Hizballáhu v listopadu především škody na reputaci.

Tisícovky pagerů a vysílaček, které vybuchly v kapsách jeho členů, ukázaly na neschopnost manažerů a rozvědčiků hnutí. Židovský stát takto zabil i Hasana Nasralláha, který byl po tři dekády srdcem a mozkem organizace. Pro budoucnost organizace a tím i Libanonu je důležité, v jakém stavu se nacházejí jeho ozbrojené jednotky. Ocitly se bez zkušených vysokých velitelů, stále ale mají desetitisíce vycvičených bojovníků.

Organizace může zůstat prodlouženou rukou Íránu, obnoví velitelskou strukturu a časem opět napadne Izrael. Nebo změni směr a zkusí se prosadit v domácí politice. Své vojáky přičlení třeba k libanonské vládní armádě a vzdá se samostatné zahraniční politiky. Druhá varianta by znamenala i méně bitev s Izraelem.

Írán: Pod tlakem USA i vlastní nepružnosti

Íránský režim letos utrpěl řadu proher. Jeho relativní technologickou zaostalost ukázal střet s Izraelem. Peršané s pádem klanu Asadů ztrácejí Sýrii a šrámy utrpěla hnutí, která s ním do různé míry spolupracují – libanonský Hizballáh i palestinský Hamás.

Domácí ekonomice sice vládne relativně umírněný prezident Masúd Pezeškján, reálnou moc ale drží nejvyšší duchovní vůdce Alí Chameneí. A země zůstává vůči Západu a hlavně Izraeli nepřátelská. V roce 2025 nastupující americká administrativa v tažení proti Íránu zřejmě přitvrdí a je možné, že dojde

i k vojenské konfrontaci s Izraelem za asistence USA.

Lze očekávat i další demonstrace a nepokoje, protože nynější režim většina Íránců nepodporuje. Nepružné konzervativní elity si znepřátelily nejen mladé vzdělané, ale i příslušníky menšin. Chameneí se navíc příští rok dožije 86 let a není vyloučeno, že bude třeba najít jeho nástupce. Pokud by se jím stal některý z umírněnějších duchovních, lze očekávat změnu kurzu, jakkoli zřejmě ne zásadní.

Saúdská Arábie: Smíří se s Izraelem?

HDP ropné monarchie letos rostl jen o méně než procento. Saúdská Arábie přesto hledí vpřed s optimismem, předpokládá zvýšení tempa až na 4,6 procenta a počítá s výraznějšími příjmy z jiného než ropného sektoru. Přejede ke znalostní ekonomice prozrazuje korunní princ a faktický vládce země Muhammad bin Salmán. Rozjel několik ambiciózních – podle kritiků megalomanských – projektů počítajících s využitím nejmodernějších technologií. Polykají ohromné sumy a třeba výstavba pouštního města budoucnosti Neom už teď násobně překročila původní rozpočet 500 miliard dolarů. V roce 2025 tak patrně zpomalí.

Je také možné, že Saúďové už příští rok normalizují vztahy s Izraelem, což by znamenalo průlom v blízkovýchodní bezpečnostní architektuře. Rijád by uznal existenci židovského státu, se kterým už teď čile, byť neveřejně obchoduje. O dohodu stojí i USA, které jsou připravené smlouvu garantovat. Trump za svého prezidentování na přelomu let 2020 až 2021 k míru s Izraelem přivedl hned čtyři arabské (muslimské) státy: Bahrajn, SAE, Maroko a Súdán.

Saúdská Arábie je faktickým vůdcem islámského světa nejen proto, že na jejím území leží dvě nejposvátnější místa islámu Mekka a Medína. Finančně vypořádává řadu vlád i nadací v muslimských zemích. Saúdský podpis pod dohodou s Izraelem by k podobnému kroku mohl přiblížit další země Zálivu a muslimské státy obecně. Navázání vztahů bylo na spadnutí už loni, zabránila mu ale izraelská válka v Pásmu Gazy. Saúdství vládců nyní s ohledem na city poddaných nemohou navrhovat normalizaci vztahů se zemí, která tam zabila desetitisíce Arabů. Uzavření mírové dohody záleží na vývoji v Gaze.

Podpis dohody Saúdské Arábie a Izraele by k podobnému kroku mohl přiblížit další muslimské státy regionu.

Jak zastavit ruský postup a donutit Putina k rozhovorům o míru

Existují náznaky, že největší konflikt v Evropě od druhé světové války zamrzne. Rusku dojdou ekonomické kapacity a vyčerpá se i zahraniční pomoc Ukrajině.

Martin Ehl

Dívat se na vývoj na Ukrajině s výhledem do roku 2025 je svého druhu absurdní cvičení. Nejistot a neznámých proměnných je příliš mnoho, ať už se člověk snaží o pohled z širší geopolitické perspektivy nebo očima přímých účastníků.

„My řešíme každý příští den. Nemáme komfort dostatku času jako lidé tady v Evropě, kteří jsou z mého pohledu takoví vláční,“ řekla v rozhovoru pro HN v polovině listopadu Oksana Rubaniaková, která se dobrovolně přihlásila k obraně vlasti jako devatenáctiletá před téměř třemi lety po ruské invazi. Dnes má hodnost poručíka a za sebou jak zkušenosti kulometčice a velitelky dronového oddílu z různých míst fronty, tak i tři básnické sbírky, což ji dohromady učinilo svého druhu ukrajinskou celebritou. „My nemáme na výběr, bojujeme o přežití,“ zdůraznila v Praze jako host výroční konference think-tanku Aspen Institute Central Europe.

Geopolitický pohled na vývoj na Ukrajině je možné shrnout i poměrně stručně: Bude záležet na tom, jak Ukrajinci zvládnou čelit ruskému útoku, který jim v posledních měsících roku 2024 ukrajoval čím dál víc území. Díky tomu ruský prezident Vladimir Putin neměl důvod přemýšlet o tom, zda

V USA, které jsou je klíčovým dodavatelem zbraní a peněz pro Ukrajinu, přijde boj o vliv na Donalda Trumpa v této otázce.

Ukrajinci ustoupili

Ruská ofenziva na konci tohoto roku vytlačila ukrajinské obránce z dobytých pozic. Důležité jsou boje o velká města a aglomerace kolem nich. V roce 2025 se čeká i ruský útok na jih.

zasednout za jednací stůl a válku alespoň na čas ukončit.

Zastavení palby je totiž deklarovaný cíl nového amerického prezidenta Donalda Trumpa, který usedne v Bílém domě na konci ledna 2025. Vláda

prezidenta Volodymyra Zelenského už pod tlakem západních spojenců a nepřiznivých okolností na bojišti připravuje veřejnost na to, že nějaký kompromis s agresorem bude potřeba, i když by pak mohl ve snaze vymazat ukrajinskou stát-nost a národnost z mapy pokračovat.

Jednat z pozice síly

Putin vidí, že západní podpora Ukrajiny slábne a že Evropa bude s nástupem Trumpa stále víc osamocena a že zároveň v Evropě není dostatek politické vůle postavit se ruské agresi na Ukrajině rozhodněji. „Putin správně usoudí, že Evropa je příliš slabá a samolibá, než aby čelila měnící se geopolitické realitě. Pokud dojde k závěru, že má více šanci narušit NATO, bude jeho chování ještě agresivnější,“ zní předpověď týdeníku Economist.

Evropě chybí politické vedení a politická vůle a zároveň také peníze, které by se daly ve větším použít na obranné výdaje a pomoc Ukrajině. I když finance by se asi sehnaly snáze než lídři, kteří by mělo jasno, co a jak dělat dál. Německo si většinu prvního půl roku 2025 bude ujasňovat, kdo sestaví vládní koalici, francouzský prezident Emmanuel Macron je doma oslabený nepromyšleně vyhlášenými volbami a i polský premiér Donald Tusk, který se pasuje do role lídra evropské podpory Ukrajině, bude první polovinu roku spíš věnovat pozornost domácím prezidentským volbám.

Existují různé náznaky a důvody k tomu, že v roce 2025 válka na Ukrajině

nějakým způsobem zamrzne. Rusko nejspíš vyčerpá své ekonomické kapacity, Ukrajina zase západní pomoc. „Ukrajina je z války tak unavená, že kdyby měla příležitost, podepsala by příměří. Problém je v tom, že dokud Putin vidí šanci definitivně válku vyhrát, bude se o to snažit. Lidé na Západě přeceňují ochotu Ruska souhlasit s příměřím, protože si myslí, že mír je pro ně alternativou k válce a příměří alternativou k boji,“ tvrdí v rozhovoru pro slovenský Denník N rakouský analytik Gustav Gressler, který působil v think-tanku Evropská rada pro mezinárodní vztahy a nyní vyučuje na rakouské vojenské akademii.

Podobně situaci nahlíží Volodymyr Jermolenko, spisovatel a filozof, šéf ukrajinského Pen klubu a šéfredaktor serveru Ukraine World: „Myslím si, že Ukrajina bude příští rok připravena k jednáním, ale na ruské straně tuhle ochotu nevidíme. Rusové postupují a já si kladu otázku, jakou sílu či jaké argumenty chce Amerika použít, aby Putina k jednáním donutila.“

V Americe, která je klíčovým dodavatelem zbraní a peněz pro Ukrajinu, bude nejspíš probíhat souboj o to, kdo získá na Trumpa v této otázce rozhodující vliv. Tedy jestli ve scénáři pro Ukrajinu bude i možnost, že když Putin nabídku k jednání o míru odmítne, Washington místo očekávaných škrtů vojenskou pomoc Kyjevu navýší.

Na tuhle kartu sází například bývalý polský premiér Mateusz Morawiecki, jehož vláda v prvních dvou letech války poslala Kyjevu stovky tanků, obrněných vozidel i desítky letadel.

„Doufám, že v blízké budoucnosti uslyšíme návrh na velmi silné vyzbrojení Ukrajiny, aby mohla zasednout k jednacímu stolu z mnohem silnější pozice. Ukrajina musí Rusku ukázat, že tento konflikt bude trvat ještě dlouho,“ řekl v rozhovoru HN v polovině listopadu. „Putina nejde přesvědčit slovy, jen argumentem síly.“

Ukrajinci si nedělají iluze o tom, že Trump má jasno, jak chce jednání o míru vést. „Je transakční developer z divokého a zkorumpovaného trhu v New Yorku, kde jde méně o byznys a více o mocenské hry, osobní vztahy a ego,“ řekl HN jeden ze zdrojů z Kyjeva obeznámených s debatami v ukrajinských vládních kruzích. „Scénáře pro příští rok se pohybují pořád od kolapsu Ruska či Ukrajiny po pokračování války nízké intenzity a je v nich hodně neznámých. Jedno je ale jisté: pokud zkolabuje Ukrajina, jste odsouzeni k tomu, čelit ruskému útoku vy.“

Neprůchodné členství v NATO

O morálce a situaci na ukrajinské frontě bude hodně rozhodovat stav ukrajinské energetiky, která čelí od jara 2024 systematické ruské likvidační kampani, například jaderné elektrárny budou muset snižovat výkon. V ruských plánech bylo demoralizovat Ukrajince do té míry, aby vypukla nová uprchlická vlna, která vystraší západní spojence. Ti pak budou tím víc tlačit na Kyjev, aby uzavřel nevýhodný mír.

O celkovém stavu bojů a ukrajinské obrany hodně napoví, jak se bude dařit bránit velká města a aglomerace, zda Rusové obsadí Kramatorsk a Slovjansk, jestli podle očekávání ukrajinských vojáků zahájí ofenzivu na jihu směrem na Záporoží, zda se jim podaří obsadit Pokrovsk a postoupit směrem na Dnipro.

Zároveň Kreml používá hrozby jaderným útokem i metody hybridní války přímo na území členských států NATO, tedy

žhářské útoky, informační válku nebo přerušování podmořských kabelů v Baltském či Severním moři.

Relativně novým faktorem nejistoty, který z války na Ukrajině dělá globální konflikt, je účast severokorejských vojáků na ruské straně, stejně jako jako masivní severokorejské dodávky munice, raket i zbraní, což úplně nesvědčí o dobrém stavu ruské válečné ekonomiky. Z globálního pohledu je klíčový postoj Číny k další podpoře Ruska, který se zatím nemění: Peking Moskvu v její agresi podporuje, ale tváří se jako neutrální.

Zelenskyj na konci listopadu poprvé otevřeně naznačil, že Ukrajina nemusí chtít dobývat zpět všechna Ruskem obsazená území, pokud dostane záruky členství v NATO, což je jediná věc – kromě silné armády a případného vlastnictví jaderných zbraní –, která by Ukrajince ochránila od další ruské agrese. Jenže politicky je nereálná.

V příštích týdnech a měsících tak uslyšíme mnoho různých návrhů, jak by mohl Západ dát Ukrajině bezpečnostní záruky a zároveň donutit Rusko jednat minimálně o příměří. „Je třeba ještě víc zatlačit na jeho ekonomiku a postihnout obchod s ropou, s níž si Rusové obchodují, jak chtějí,“ nabízí Evropě silné téma pro rok 2025 Jermolenko.

Podle něj klíčovými tématy roku pro Ukrajinu a její západní partnery bude nikoli to, jak získat zpět Ruskem okupovaná území, ale jak zajistit, aby jich ruská armáda neobsazovala víc a nepokračovala v agresi. „Možná nás čekají velké bitvy s mnoha oběťmi o velká města, jako je Záporoží nebo Cherson, které z pohledu Ruska Ukrajina okupuje, protože si je připojili k sobě a teď tvrdí, že jsou součástí Ruska a mají na ně nárok,“ tvrdí Jermolenko. „Proto je klíčovou otázkou roku 2025 to, jak Rusy zastavít.“

Na tohle ovšem Evropa, která dostatečně rychle a v dostatečně velkém měřítku nenastartovala obranný průmysl, nemá sama bez USA odpověď. I když jedna dobrá zpráva tu přece jen existuje: někdy v polovině roku 2025 nejspíš ve výrobě dělostřeleckých granátů, klíčové komodity války na Ukrajině, Evropa dosáhne výrobní kapacity dva miliony kusů ročně a bude schopna přiměřeně zásobovat bojující Ukrajinu i doplňovat vlastní dost prázdné sklady.

Ukrajinské členství v NATO je politicky neprůchodné, byť o něm Volodymyr Zelenskij hovoří.

Vlastislav Bříza

- Je odborník na mezinárodní vztahy, bezpečnostní expert, vysokoškolský pedagog a podnikatel.
- Od roku 2005 přednáší na katedře mezinárodních vztahů Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy. Dlouhodobě se zaměřuje na mezinárodní aspekty jaderného soupeření, bezpečnostní politiku a vojenské strategie.
- V roce 2008 se stal členem nejvyššího vedení skupiny Koh-i-noor, kterou vybudoval jeho otec.
- Studoval na Karlově Univerzitě a na VŠE v Praze, absolvoval stáže ve Švédsku a ve Velké Británii.

Svět čeká nová vlna jaderného zbrojení

Podle bezpečnostního analytika Vlastislava Břízy budou USA tlačit na ukončení války na Ukrajině a rozhodněji čelit ekonomické a mocenské expanzi Číny.

Josef Pravec

Svět se v příštím roce za prezidentství Donalda Trumpa změní. Podle Vlastislava Břízy, bezpečnostního analytika z Univerzity Karlovy, budou USA tlačit na ukončení války na Ukrajině a rozhodněji čelit ekonomické a mocenské expanzi Číny. Nevylučuje ani společný americko-izraelský útok na jaderná zařízení Íránu.

Čekáte po nástupu Donalda Trumpa do Bílého domu ve světě eskalaci konfliktů, nebo zklidnění situace?

Čekám hlavně změnu jak zahraniční, tak bezpečnostní politiky USA. Obojí bude daleko dynamičtější.

Co si pod tím představíte?

Když se například podíváme na Ukrajinu, konflikt tam trvá už skoro tři roky.

Je ze strany USA zatím moderován tak, aby Ukrajina neprohrála, ale zbraňové systémy, které se jí dodávají, neumožňují její vítězství nad Ruskem. Kdyby se prezidentkou bývala stala Kamala Harrisová, bylo by tomu tak dál. S Donaldem Trumpem a jeho administrativou ale podle mě dojde ke změně. Podobné to může být u řady dalších konfliktů, zvláště těch, kde hrozí jejich vzájemné provázání. Abychom ale pochopili souvislosti – 90 procent kapacity amerického prezidenta pohlcuje vnitřní politika, 10 procent ta zahraniční a bezpečnostní. Z těch deseti procent většinu tvoří Čína, pak je Blízký východ a teprve na třetím místě stojí Ukrajina. Trump má pro každou oblast program, ale pro USA je jednoznačně nejdůležitější soupeření s Čínou. Jen ta ohrožuje postavení USA jako supervelmoc-

ci. V Evropě to tak nevnímáme, pro nás je nejdůležitější krvavá válka na Ukrajině. Američané to vidí jinak, skutečně chtějí zabránit Číně, aby jim v dohledné době konkurovala.

V jednom ze svých posledních článků varoval respektovaný znalec mezinárodních vztahů Henry Kissinger před nástupem umělé inteligence do zbraňových systémů a vyzval USA a Čínu, aby tomuto nebezpečí společně čelily. Lze v dohledné době čekat nějaké dohody, které by takový vývoj zastavily?

Na jednu stranu s Kissingerem souhlasím, protože AI ve vojenské oblasti skutečně představuje velké nebezpečí. Současně musím říct, že jeho výzva je nereálná a že taková dohoda je de facto nemožná. I kdyby ji západní státy, Jižní Korea a Japonsko s Ruskem a Čínou uzavřely, nelze očekávat, že by v totalitních státech ve vývoji takových technologií nepokračovaly. Je to věc, kterou snadno skryjete, to není něco jako ocel nebo ropa. Pokud by získaly náskok, tak tuto technologii navzdory všem dohodám použijí a pokusí se nastolit nový světový řád. Takže stejné technologie musí vyvíjet i demokratické státy.

Není to zbytečně pochmurné očekávání?

Abych jen neteoretizoval, připomenu dohodu o omezení íránského jaderného progra-

mu. Trump ji v roce 2018, za svého prvního prezidentského období, vypověděl. Právě proto, že Írán pod jejím pláštěm nadále vyvíjel minimálně svůj balistický program, který je nedílnou součástí vývoje jaderných zbraní. Takže ještě jednou: dohoda o omezení umělé inteligence v armádě je stejně idealistická jako dohoda o likvidaci jaderných zbraní. Každý o ní hovoří, ale z hlediska reálné politiky, takové, kterou praktikoval už Otto von Bismarck (*premiér Pruska a německý kancléř v 19. století - pozn. red.*), je to nemožné.

Může tedy soupeření USA a Číny vést až k vojenskému konfliktu?

Může, ale nemyslím, že nutně. Alespoň ne v několika následujících letech. Domnívám se, že Trump zvolí spíše ekonomické páky. Ve formě cel a zásahů proti dumpingovým cenám některých čínských komodit. Čína mnoho výrobků svých firem dotuje s cílem, aby se v řadě oblastí stala jediným producentem. U části textilu a obuvi se tak už stalo. Ted se hraje o ocel. Když v USA či v Evropě dojde k likvidaci dalších průmyslových odvětví, Čína ovládne nové a nové výroby a učiní další krok k tomu, aby se stala supervelmocí. Takže nepřijde o vojenské, ale hospodářské soupeření. Některé jsou připraveny z takového vývoje profitovat, například Vietnam.

O jaké plány jde?

Loni na zasedání ústředního výboru vietnamské komunistické strany padlo rozhodnutí, že se v zemi během následující dekády ztrojnásobí výroba energie. Očekávají totiž ekonomickou válku mezi Pekingem a Washingtonem a přesun části průmyslu k nim. Což u nich, jak sami tvrdí, může odstartovat hospodářský zázrak.

Když Spojené státy vsadí na cla, zůstanou dál centrem světového liberalismu?

Z hlediska historie mezinárodního obchodu USA zdaleka ne vždy liberalismus prosazovaly. Po druhé světové válce, po roce 1945 ano, avšak jen proto, že to pro ně bylo výhodné. Až do té chvíle pro ně bylo lepší zůstat uzavřené a autarkní (*nezávislé a soběstačné - pozn. red.*) a mít po vzoru ostrovní Velké Británie, námořní velmoci 19. století stojící mimo společenství s jinými mocnostmi, jakousi skvělou izolací. Díky tomu si Američané vybudovali robustní ekonomiku a teprve pak expandovali do světa. Z hodnotového

hlediska byli v posledních dekadách liberální, opět si však nemyslím, že jim šlo o hodnoty samotné. Pro Ameriku to prostě bylo výhodné.

Neoslabuje teď USA při velmocenském soupeření fakt, že tamní společnost je rozpolcená?

Je to problém, ale to, že vyhrál Trump, způsobí menší pnutí, než kdyby zvítězila Harrisová. Ve scénáři, kdy Trump neuzná její vítězství, by se USA dostaly do podstatně složitější situace. Země by se ocitla na prahu občanské války. Což by pro Evropu, a to říkám zcela alibisticky s ohledem na naše zájmy, byla podstatně horší situace.

Vraťme se k Ukrajině. Válka tam trvá už více než dva a půl roku. Existuje vůbec odhad, kolik lidí připravila o život?

Vycházím z odhadu západních rozvědek a ty nejčastěji uvádějí, že ruských vojáků vyřazených z boje je 600 tisíc. Zraněných i zabitých. Přičemž u velkých konvenčních konfliktů typu druhé světové války platí pravidlo, že na jednoho mrtvého připadají tři zranění, takže se dopočítáme asi 150 tisíc mrtvých Rusů. Ukrajinská strana má nižší ztráty, zhruba poloviční. I tak jde o 300 až 350 tisíc vyřazených z boje a více než 70 tisíc mrtvých. Jde o strašlivá čísla, USA za celou kampaň ve Vietnamu přišly o 58 tisíc vojáků.

Netlačí tyto ohromné ztráty a únava z války obě strany k uzavření příměří či rovnou k mírové dohodě? Podle současného průzkumu Gallupova ústavu si 52 procent Ukrajinců přeje mír.

Když jsem říkal, že se změní dynamika mezinárodních vztahů, myslel jsem i to, že příští rok bude pro Ukrajinu zlomový. Intenzita konfliktu je tak vysoká, že přinejmenším pro ukrajinskou stranu není reálné pokračovat v něčem takovém další dva tři roky. Navíc se domnívám, že do celé záležitosti vstoupí prezident Trump.

Jakým způsobem?

Podle mě přijde s jakýmsi dvojkolejným řešením. Přímo a bez prostředníků

povede rozhovory. Na jedné straně s Kremlem, tam prezidenta Vladimira Putina vyzve k co nejrychlejšímu ukončení konfliktu, i když při zachování části ruských územních zisků. Nemám kříšťálovou kouli, a tak nevím, jak to konkrétně bude na mapě vypadat. Určitě nebude nutit k odevzdání Krymu, to je nereálné. Otázkou jsou další linie. Myslím, že Trump bude vycházet z dnešního stavu a nebude od Putina požadovat, aby odevzdal vše, co během války ukořistil. Na druhou stranu si nemyslím, by Rusům přiznal celý Donbas nebo celou Záporožskou a Chersonskou oblast. Tedy i ta území, která Rusové ještě neovládli a zatím je požadují.

Co má být ona druhá kolej?

Podobný tlak na ukrajinského prezidenta Volodymyra Zelenského v tom smyslu, že v nějakém časovém horizontu a s jistými územními ústupky bude i z ukrajinské strany konflikt ukončen. Minimálně formou příměří. Kdyby jeden z obou jmenovaných návrh odmítl, měl by Trump v ruce trumf a tím jsou zbraňové systémy dodávané na Ukrajinu. Pokud by dohodu odmítl

Zelenskyj, přestanou dodávky amerických zbraní. Pak by Ukrajina byla nucena na bojištích ustupovat, protože Evropa nemá k její podpoře

Donald Trump vyzve prezidenta Putina k co nejrychlejšímu ukončení konfliktu na Ukrajině.

dostatečné kapacity. Jestli by Trumpovy návrhy odmítl Putin, USA by zvýšily dodávky na Ukrajinu a posílaly tam i moderní zbraně, aby válku ovlivnily v její prospěch.

Co by Ukrajina mohla dostávat?

Nešlo by sice o stíhače páté generace F-35, ale zatím na Ukrajinu s jistými výjimkami šly jen staré zbraně z doby studené války. Nově by mohla dostat větší počet stíhačů F-16 a nových letounů F-18. Pokud by šlo o stovky kusů, Ukrajina by ovládla vzdušný prostor a celý konflikt by získal zcela jinou podobu. To samé platí o dalších zbraňových systémech.

V souvislosti s válkou na Ukrajině hovoříte o renesanci jaderných zbraní. Máme se toho bát?

USA a Izrael podle **Vlastislava Břízy** zřejmě začnou debatovat o tom, zda nemají na poslední chvíli utnout iránský jaderný program a udeřit na tamní jaderná zařízení. Nešlo by o válku a pád režimu v Teheránu, ale o „chirurgický řez“.

Bát ne, respekt nutný je. Po roce 1989 jaderných zbraní ubývalo. Sovětský svaz před ní měl 30 tisíc jaderných hlavíc, nyní jich Rusko má pět tisíc. Podobné je to v případě USA, i když ty jich měly o něco méně. Čína v minulosti byla zdrženlivá, pod dojmem války na Ukrajině jich však do výzbroje v posledním roce zařadila o 20 procent víc. Už jich nemá 420, ale 500. A hodlá v tom pokračovat. Také většina Jihokorejců by chtěla, aby jejich země měla jadernou zbraň, protože KLR jich už má 50. Jadernou zbraň chce i Írán. Neohrožoval by pak jen Izrael a jeho soupeř v regionu, Saúdská Arábie, by okamžitě zahájil vlastní jaderný výzkum. Výsledkem by byl nárůst nestability v celém světě.

Prezident Putin nechal přepsat ruskou jadernou doktrinu. Jak tento jeho krok číst?

Moskva tím rozšířila výčet možností, kdy by mohla použít své jaderné taktické zbraně. Tedy

ty, které slouží k lokálnímu nasazení přímo na bojišti. Tvrdí, že jde o reakci na to, že USA umožnily Ukrajině používat rakety ATACMS.

Jenomže americké povolení přišlo až poté, co se na ruské straně do bojů zapojili severokorejsí vojáci. Takže celou eskalaci zahájilo Rusko.

Kdo další ťuká na dveře jaderného klubu?

Například Japonsko má vysoce rozvinutý mírový jaderný program, takže by dokázalo jaderné zbraně do výzbroje zařadit

za několik měsíců. Debata na toto téma tam již začala.

Jak tomu je v Evropě? Zmiňuje se Ukrajina či Polsko.

Ukrajina takové zprávy oficiálně dementovala, fakt ale je, že bez americké pomoci by se ocitla na pomezí své existence. Kdyby současně neměla bezpečnostní garance dané například vstupem do NATO, v takové chvíli by se uvažovalo o ledasčem. Už dnes v hlavách tamních armádních představitelů a uvnitř některých think-tanků existují úvahy o vývoji jaderných zbraní. Ale spíš v rovině rétorické než faktické.

A pokud jde o Polsko?

Jde o zemi, která má svoji historickou paměť a ví, jak s ní Rusko zacházelo. Ve školách se tam učí o katyňském masakru, v němž v roce 1940 Sověti zlikvidovali velkou část polské vojenské i intelektu-

ální elity. Podle posledních průzkumů by proto 70 procent polské populace mělo rádo jaderné zbraně. Když ne vlastní, tak sdílené v rámci NATO, respektive s USA.

Protože je to z hlediska mezinárodní politiky neprůchodné, Polsko v rámci odstrašení bude mít do pěti let nejsilnější konvenční armádu v Evropě. Polsko a Pobaltí za své peníze budují obranu celé Evropy a vlastně i České republiky.

Nemělo by se i Česko zapojit do jaderných závodů?

Do nich se rozhodně nezapojí, k tomu není ani politická, ani jiná vůle. Naši lidé o tom vůbec nejsou ochotni přemýšlet. Také Česko ale bude posilovat konvenčně. Dodržovat výdaje na obranu ve výši dvou procent HDP. Musí také jít cestou kvalitativního odstrašování, což například znamená nákup stíhačů F-35. To nejsou jen letadla, ale například i systém řízení palby a koordinace pozemních vojsk.

Jadernou mocností je ale Izrael. Co lze od něj čekat na Blízkém východě?

Zvolení Trumpa rozvazuje ruce premiérovi Benjaminu Netanjahuovi k tvrdším úderům proti teroristickým organizacím. K tomu Izrael a USA začnou minimálně debatovat o tom, že by ještě, doslova na poslední chvíli, utnuly iránský jaderný program.

Že by tedy začaly válku proti Íránu?

Válku ne. Šlo by o chirurgický řez proti tamním jaderným zařízením, nikoliv o otevřenou válku, jakou byla invaze do Afghánistánu nebo Iráku. Nešlo by o žádnou pozemní operaci s cílem svrhnout iránský režim. Pro světovou bezpečnost by to byla dobrá zpráva.

Kdo má však rozhodovat o tom, kdo má a kdo nesmí mít jaderné zbraně?

To se pouštíme do filozofické roviny a celou dobu se přece bavíme o mezinárodní bezpečnosti.

Pro islámské země asi jde o dost zásadní věc.

To je pravda, ve stejné logice ale přece nemůže mít jadernou zbraň Polsko ani Japonsko nebo Jižní Korea. Takže nejde jen o postoj k jadernému zbrojení totalitních nebo fundamentalistických států, ale o nešíření jaderných zbraní obecně.

Nevedl by takový chirurgický řez k politické a vojenské explozi v daném regionu a k dalšímu poškození renomé Západu v rozvojevém světě?

Proto říkám, že se taková možnost jen zvažuje a že rizika takového kroku teprve musí být vyhodnocena. Navíc si nemyslím, že všechny státy rozvojevého světa jsou z iránského jaderného programu nadšené. Znovu připomenu Saúdskou Arábii, což rozhodně není západní stát. Rovněž jinde v rozvojevém světě by takový krok mohl být akceptován podstatně lépe než zmíněné západní invaze do Afghánistánu či Iráku.

REISSWOLF

Děkujeme Vám za důvěru, kterou nezklameme.
Přejeme krásné vánoční svátky
a úspěšný rok 2025.

Váš REISSWOLF

SKARTACE

ARCHIVACE

DIGITALIZACE

ZAHRAJ SI NAŠÍ HRU A ZJISTI, JESTLI DOKÁŽEŠ
OPTIMÁLNĚ NAPLNIT BEZPEČNOSTNÍ
NÁDOBY A ZÍSKAT VÍCE BODŮ NEŽ TVÍ SOUPEŘI :)
2025.reisswolf.cz

Němci hledají cestu z analogového světa

Už nejsou šampiony. Znejistějí Němci se chystají na volby.

Ondřej Houska

Museli bychom jít mnoho let dozadu, kdybychom chtěli zjistit, kdy naposledy šli Němci do volebního roku v tak skleslé náladě. Důvodem je hlavně ekonomická situace, případně obava z dalšího vývoje války na Ukrajině, což je pro voliče podle průzkumů velmi důležité téma. Ale zatímco dříve se mohlo Německo dívat do budoucnosti s optimismem a s důvěrou v to, že jeho hospodářství záhy opět nabere sílu, teď je výhled mnohem pesimističtější.

Němci počítali s tím, že letos půjdou k parlamentním volbám. Měly ale být v obvyklém podzimním termínu. Po rozpadu dosavadní vládní koalice sociálních demokratů, Zelených a liberálů ale volební den nastane už koncem února. Na základě průzkumů veřejného mínění se zdá být jasné, že se k moci vrátí konzervativní blok CDU/CSU, v jehož čele dlouho stála někdejší kancléřka Angela Merkelová. Ta z politiky odešla v roce 2021, kdy už znovu nekandidovala. Lídrem konzervativců a kandidátem na úřad spolkového kancléře je nyní Friedrich Merz.

Lídr CDU Friedrich Merz je nyní hlavním kandidátem na úřad spolkového kancléře.

Uzdravený a znovu nemocný muž

Před nějakými 25 lety dostalo Německo hanlivou přezdívku „nemocný muž Evropy“. Ekonomika se zadrhla, nezaměstnanost rychle rostla. Němci se z toho ale i s pomocí celkem razantních reforem dostali. Následně, až donedávna, byla německá ekonomika motorem růstu celé Evropské unie. Tak proč by se dějiny neměly opakovat? Německá ekonomika teď sice s největší pravděpodobností zažije dva roky po sobě propad, ale proč by nemělo být zotavení za rohem, podobně jako před čtvrtstoletím?

„Současné ekonomické problémy Německa se od těch minulých v jednom zásadním ohledu liší. Když firmy ztratí

konkurenceschopnost, může vláda snížit daně, reformovat trh práce nebo manipulovat s kurzem měny. Jenže když se specializujete na výrobu plynových kotlů nebo dieselových motorů,

Stále víc německých firem prostě, na rozdíl od minulosti, nevyrobí dostatečně dobrý produkt.

vaším problémem nejsou náklady, ale váš produkt,“ napsal ve své nejnovější knize Wolfgang Münchau, šéf analytického serveru Eurointelligence. Problémy, kterým Německo nyní čelí, tím vystihl přesně.

Reformy, které po roce 1998 provedla vláda tehdejšího kancléře Gerharda Schrödera, zpružnily zkonstatělý trh práce nebo vedly k letům jen mírného růstu mezd. Německým firmám to umožnilo snížit náklady a zlevnit oproti konkurenci. Výrazně pomohl taky vstup Česka a dalších zemí střední Evropy do EU – německý byznys si tu vytvořil rozsáhlé dodavatelské řetězce.

Určité zeštíhlení by německým firmám prospělo i nyní – příkladem je automobilka Volkswagen, která vyrábí o něco méně aut než japonská Toyota, ale přitom oproti ní má skoro dvakrát tolik zaměstnanců. Za situace, kdy v dozorčí radě Volkswagenu sedí zástupci odborů a spolkové země Dolní Sasko, je ale propouštění složité. Ale i kdyby automobilka dramaticky zeštíhla, její problémy by to zcela neřešilo, jak to vystihl citovaný Wolfgang Münchau – stále víc německých firem prostě, na rozdíl od minulosti, nevyrábí dostatečně dobrý produkt. Pro to, aby se to změnilo, pouhé zlepšení konkurenceschopnosti prostřednictvím osekání nákladů nestačí.

Ze zákazníka konkurent

Němci samozřejmě dál excelují v řadě oborů, jako je strojírenství. V posledních letech je ale stále zřejmější, že nejvyšší přidaná hodnota se nachází v umělé inteligenci či softwaru. Je to problém, který zdaleka nemá jen Německo, ale prakticky všechny země EU. Svědčí o tom fakt, že Volkswagen je, stejně jako před lety, první firmou v EU z hlediska výdajů na vědu a výzkum. Ve Spojených státech to taky byly automobilky, případně farmaceutické koncerny. Ale nyní pořadí zcela ovládly technologické giganty: Amazon, Alphabet (Google), Meta (Facebook), Apple a Microsoft. Podobné společnosti Evropa nemá.

Německu navíc ujíždí vlak nejen v nových technologiích, ale i v oborech, v nichž dřív excelovalo. Příkladem je třeba právě automobilový průmysl. Nikdo neumí vyrábět spalovací motor tak dobře jako Němci. Ale budoucnost je, navzdory tomu, co často slyšíme v Česku, v elektromobilitě. A čínské automobilky mají prostě a jednoduše lepší – a podstatně levnější – auta. Byť toho nepochybně dosáhly i díky rozsáhlé státní podpoře, která není v souladu s pravidly světového obchodu. Stejně tak v produkci baterií nebo třeba solárních panelů Čína ovládla trh. Bývala největším německým zákazníkem, ale v řadě segmentů se změnila v konkurenta.

Často slyšíme, že za německé problémy může konec dodávek levného ruského plynu a nynější znejistění ohledně budoucnosti volného mezinárodního obchodu. Ale německá průmyslová výroba klesá už od roku 2018. Vysoké ceny energií tedy samozřejmě nepomáhají, ale nejsou tím hlavním problémem. Ostatně, když se nedávno český premiér Petr Fiala chlubil, že Česko je v digitalizaci před Německem, konstatoval něco, co by – snad – mělo být očividné.

Čekání na reformy

Co s tím? Urychlenou modernizaci a razantní investice do nových technologií slibovala současná vláda, když před třemi lety nastupovala k moci. Ale neudělala prakticky nic. Modernizační rétoriku táhla liberální FDP, ale v kabinetu se pak soustředila hlavně na nutnost urychleně směřovat

Nikdo neumí vyrábět spalovací motor tak dobře jako Němci. Ale budoucnost je v elektromobilitě.

k vyrovnanému státnímu rozpočtu. O změnách mluvili i Zelení, ale prioritou dali hlavně dekarbonizaci, a to způsobem, který byl politicky vyloženě hloupý. Symbolem se stal zákon, který chtěl domácnostem stanovit prakticky okamžitý zákaz instalace nových plynových kotlů. Záhy po nástupu koalice navíc Rusko provedlo invazi na Ukrajinu. Prioritou vlády se tak stala snaha dát dohromady dlouhé roky zanedbávanou německou armádu.

Jak řečeno, průzkumům dominují konzervativci, přičemž lídr Friedrich Merz je oproti éře Angely Merkelové posunul víc doprava. Zatím se ale zdá, že Merzovi jde hlavně o podporu stávajících velkých německých firem a jejich dodavatelských řetězců. Příkladem je snaha CDU/CSU odsunout zákaz prodeje nových aut se spalovacím motorem, nyní stanovený na rok 2035. Bez ohledu na to, jestli má takový krok smysl nebo ne, technologické zaostávání německého (a evropského) automobilového průmyslu sám o sobě neřeší.

O nezbytných krocích, které by například vedly ke vzniku celoevropského kapitálového trhu, díky němuž by se úspěšné start-upy nemusely stěhovat do USA, zatím Merz nemluví. Naznačil ale, že je ochoten reformovat ústavní zákon o dluhové brzdě. Ten nařizuje mít v normálních ekonomických časech prakticky vyrovnaný rozpočet, ale podle kritiků přispěl k fatálnímu nedostatku investic do vědy a výzkumu či do infrastruktury – v zájmu vyrovnaní rozpočtu prostě politici obvykle škrtnou investice, než aby šli do střetu se zájmovými skupinami a snižovali sociální výdaje nebo zvýšili daně. Merz mluví o tom, že by jeho vláda investice z výpočtu dluhové brzdy vyjmula. Podobně se vyjádřil dokonce i šéf německé centrální banky Joachim Nagel, který stojí v čele tradičně fiskálně velmi konzervativní instituce.

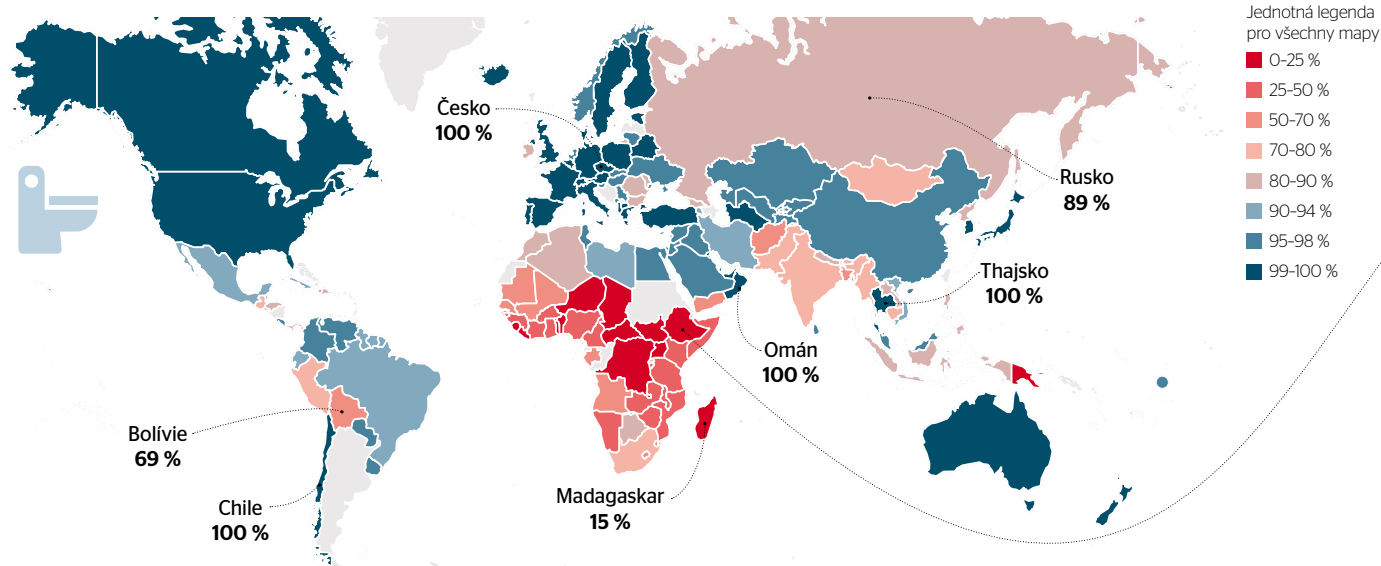
CDU/CSU má nyní v průzkumech podporu třetiny Němců a bude potřebovat koaličního partnera či partnery. Není jisté, jestli se liberálové z FDP, tradiční spojenců konzervativců, do Spolkového sněmu vůbec dostanou. A i kdyby ano, v součtu by to asi na většinu nestačilo. Nabízí se tak vláda CDU/CSU se sociálními demokraty nebo Zelenými. Zatím se zdá, že vnitřní neshody, které by takové spojení provázely, by byly jen o něco nižší než v případě současného dosluhujícího kabinetu.

Když data tečou rychleji než čistá voda

Všeobecná deklarace lidských práv zahrnuje od roku 2016 i právo na přístup k internetu. Ten se ve světě často šíří a buduje rychleji než rozvody elektrické sítě, vodovody a čisté toalety s tekoucí vodou. Překvapivě velká část obyvatel třetího světa tak dnes sice pomocí mobilního telefonu surfuje na internetu, ale o splachovacím záchodu si může nechat jen zdát.

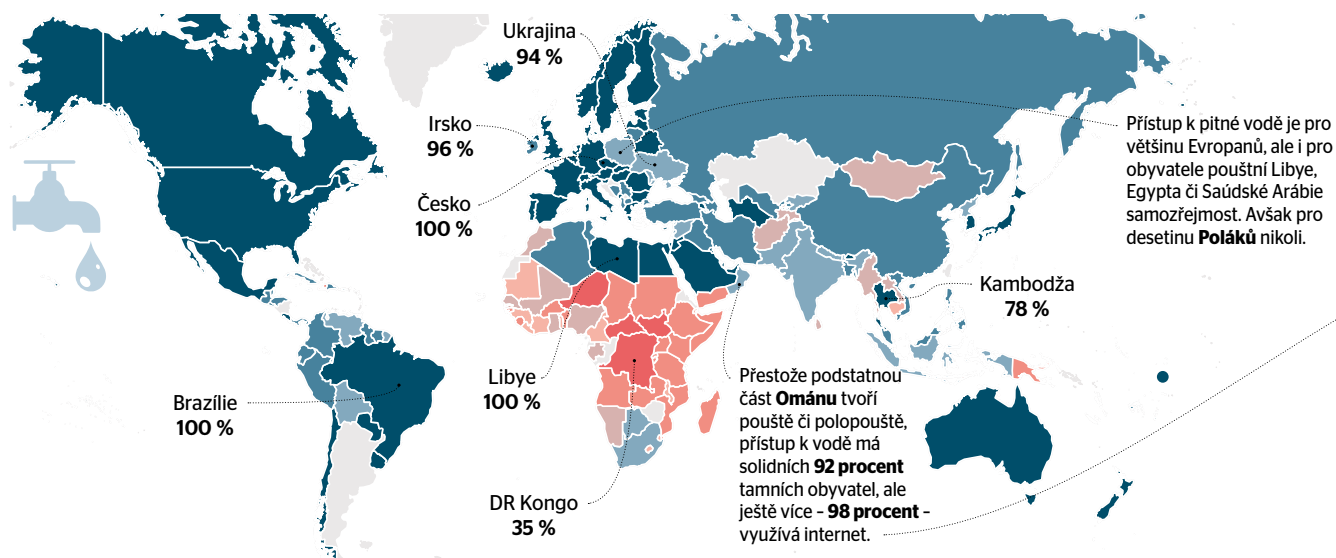
Přístup ke zdravotně nezávadným toaletám

(2022, v % obyvatel)

Přístup k pitné vodě

(2022, v % obyvatel)

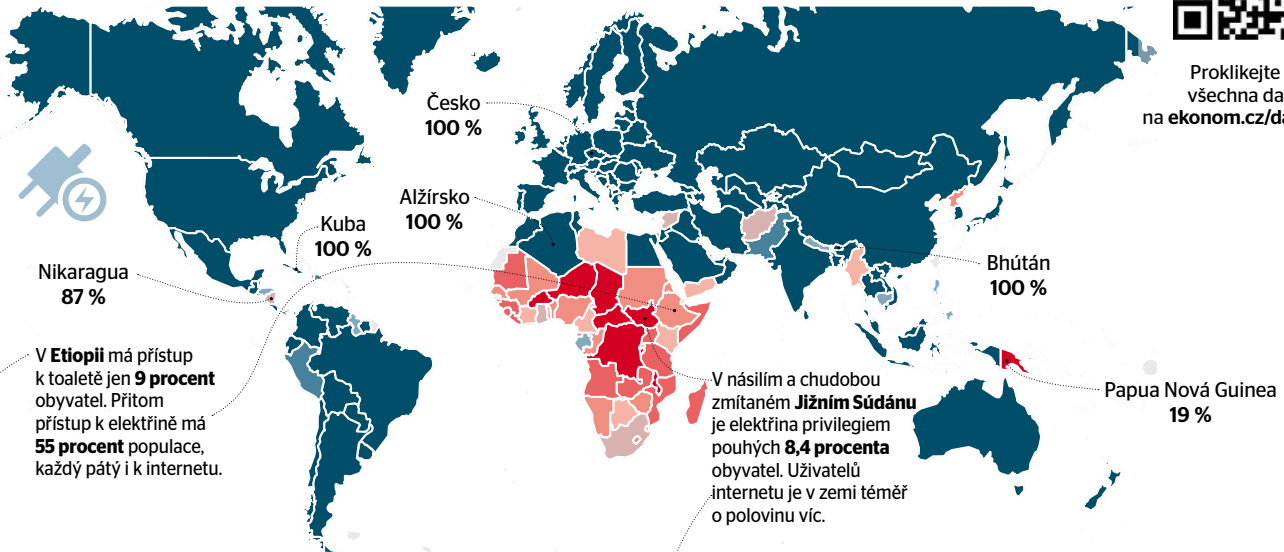

Přístup k elektřině

(2022, v % obyvatel)

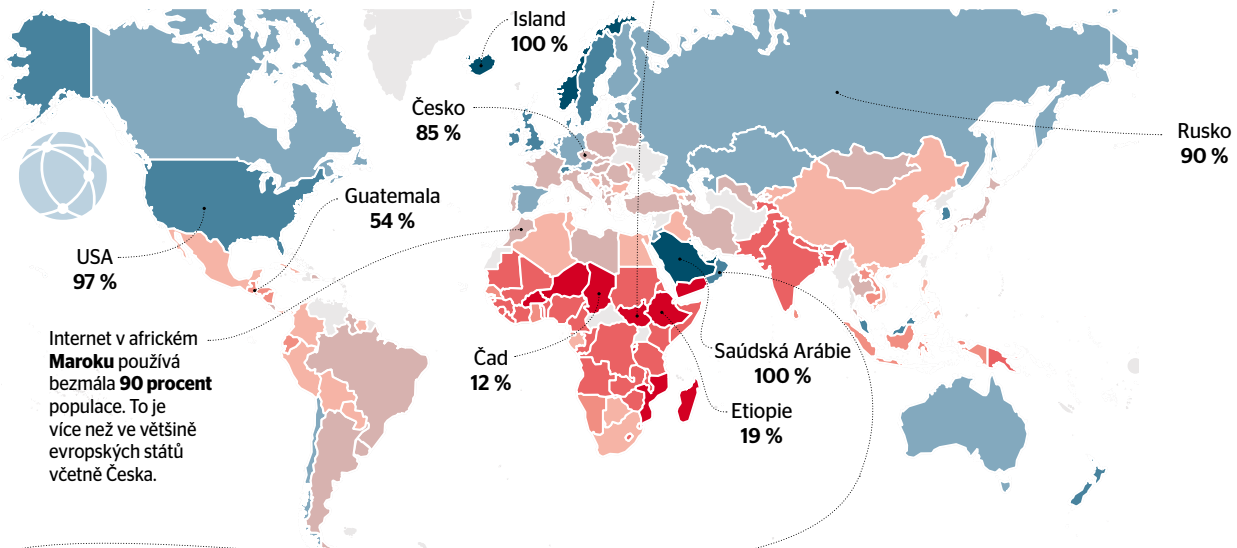

Proklikejte si všechna data na ekonom.cz/datavize

Podíl lidí používajících internet

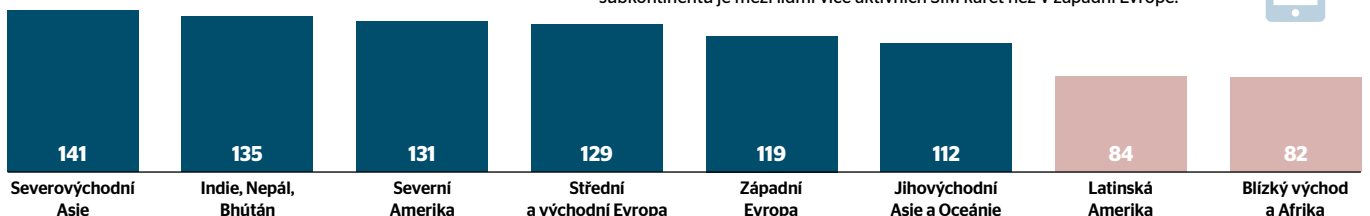
(2022, v % obyvatel)

Počet mobilních telefonů na sto obyvatel

(2025, odhady společnosti Ericsson)

I v nejhudších regionech světa jsou dnes mobily velmi rozšířené. Na indickém subkontinentu je mezi lidmi více aktivních SIM karet než v západní Evropě.

Dvoustranu připravili: Johana Kofroňová, Michal Janko, Jaroslava Bělovská

Češi jsou v zavádění inovací opatrnější, ale přesto jsou v této oblasti silným hráčem

V ČESKU VYUŽÍVÁ SLUŽBY SPOLEČNOSTI SAP VÍCE NEŽ 1400 FIREM, KTERÉ PATŘÍ KE ŠPIČKÁM VE SVÉM OBORU. GLOBÁLNÍ KNOW-HOW A TECHNOLOGIE, KTERÉ SPOLEČNOST SAP NABÍZÍ, POMÁHAJÍ I ČESKÝM FIRMÁM K ÚSPĚCHU NA SVĚTOVÉM TRHU.

Stejně jako mnoho jiných globálních firem v různých oblastech průmyslu a podnikání prochází i největší evropská technologická společnost SAP výraznou transformací. Ta by měla naplnit její ambice stát se jedničkou na poli podnikových aplikací včetně využívání umělé inteligence. Od začátku roku se cena akcií zvýšila o více než tři čtvrtiny a hodnota společnosti atakuje hranici tří set miliard eur v tržní kapitalizaci. O tom, co znamenají tyto změny pro českou pobočku a jak ovlivní nejnovější technologie fungování českých podniků i jejich zaměstnanců, hovoří Hana Součková, generální ředitelka společnosti SAP ČR.

Ve vrcholovém vedení vaší mateřské společnosti aktuálně dochází k výrazným změnám. Bude to mít nějaký vliv i na SAP v Česku?

Současná situace je taková, že Česká republika byla potvrzena ze strany SAP jako strategická lokalita. To znamená, že Česko je tím místem, kam chce SAP i nadále investovat a kde chce růst. Vděčíme za to především talentu našich kolegů, kteří dlouhodobě podávají v rámci skupiny skvělé výsledky. To se odráží i v rámci nábora. Meziroční nárůst je u nás v posledních letech přibližně 300 lidí, přičemž v letošním roce to možná bude ještě o něco více. Aktuálně jsme jedním z největších zaměstnavatelů v oblasti IT v Česku. Celkově tu máme více

než 3500 zaměstnanců, kteří zajišťují kompletní fungování firmy z hlediska vnitřních procesů, jako jsou například finance, ekonomika, lidské zdroje, nábor a řada dalších agend. V Brně, kde máme své výzkumné a vývojové centrum, zaměstnáváme zhruba 600 lidí, kteří se věnují speciálně inovacím, jako je například oblast vývoje nástrojů pro udržitelnost a řízení procesů. Věnujeme se zde i vývoji ekonomické části naší vlajkové lodi – podnikového informačního systému SAP S4 HANA, kde naše týmy převzaly odpovědnost za jednotlivé produktové části v rámci celé skupiny. Probíhá zde i výzkum a vývoj v oblasti umělé inteligence. Výsledky jsou následně implementovány do našich globálních řešení. Výhodou pro české zákazníky je to, že známe jejich reálné potřeby a při implementaci nebo podpoře našich systémů nejsou odkazování do zahraničí a zároveň jsme schopni díky znalosti celosvětového trhu posouvat kupředu. A vzhledem k tomu, že se pravidelně setkáváme s řediteli těch nejvýznamnějších českých firem, máme i jedinečný vhled za oponu českého byznysu.

Jak jsme na tom v Česku s využíváním vámi zmíněné umělé inteligence?

Myslím, že jsme na tom docela dobře. Podle různých průzkumů má více než osmdesát procent lidí v produktivním věku s využíváním umělé inteligence nějakou zkušenost. A jedná se jen o ty běžné a jednoduché

nástroje, ale také o složitější a komplexnější systémy. Společně s agenturou Ipsos jsme letos v létě uskutečnili průzkum mezi českými podniky, ze kterého vyplynulo, že více než osmdesát procent z nich nějaké nástroje umělé inteligence již využívá nebo to plánuje. V porovnání s předchozím rokem se rozhodně jedná o významný nárůst.

To jsou poměrně vysoká čísla. Patříme tedy mezi lídry v oblasti inovací?

Lídrem v oblasti inovací zřejmě nebudeme, ale jsme v tomto segmentu silným hráčem. V rámci Evropy máme unikátní politickou, ekonomickou a geografickou pozici, ale zároveň nemáme žádné nerostné bohatství. Lidský potenciál je tak jednou z mála věcí, které v rámci konkurenčního boje můžeme využít. Letos jsme se poprvé dostali do první třicítky v rámci žebříčku Global Innovation Index, což je velký úspěch. Jednou z našich konkurenčních výhod je dobrá spolupráce mezi akademickou sférou a komerčním sektorem, a to jak v rámci univerzitních kampusů, tak různých inovačních center. V Česku již vznikla řada zajímavých inovací. O tom jsme se mohli přesvědčit například na konferenci Next Big Thing, kterou lze považovat za významnou přehlídku všech velkých či zajímavých inovací a technologických start-upů. Jednou z věcí, které české firmy výrazně brzdí, je podle mého názoru to, že se ve svých plánech omezují často jen na Českou republiku a nepřemýšlí alespoň v evropském měřítku. Svým způsobem jsme hodně konzervativní a opatrní. V tom se lišíme od jiných zemí, kde je obvyklé myslet více globálně. Na druhou stranu, náš trh je extrémně stabilní a vytváří dobré zázemí pro investory. Tato stabilita

Hana Součková, generální ředitelka společnosti SAP ČR. V minulosti působila v marketingu a obchodě společností Ness Czech, Ness Europe, APP či Scala.

je však v protikladu k potřebě zavádění inovací a zvyšování konkurenceschopnosti. Ale v principu proti inovacím nejsme, jen nám někdy jejich přijetí trvá déle.

Jaké nástroje umělé inteligence využívají zákazníci SAP v rámci svých informačních systémů?

Adopce jednotlivých nástrojů umělé inteligence je zatím v Česku postupná a většinou se váže k nějakému konkrétnímu projektu. Zpravidla se jedná o ekonomické agendy, jako je například vytěžování faktur, nebo její využití v rámci automatizace některých procesů v rámci logistiky a výroby. Poměrně velký podíl na využívání těchto nástrojů tvoří řízení vztahů se zákazníky a jejich podpora. Do těchto oblastí investuje nebo je připraveno investovat téměř čtyřicet procent našich stávajících klientů.

Předpokládám, že nástroje umělé inteligence využíváte i v rámci vlastní společnosti.

Využíváme je prakticky každý den. Hlavním přínosem této technologie je úspora času a maximální efektivita v rámci jednotlivých procesů. Díky digitalizaci a využívání nástrojů umělé inteligence například ušetříme ročně až 16 000 hodin při čtení různých smluv a vyhledávání v nich. Praktickým příkladem je také využití těchto nástrojů v rámci našeho náborového centra. Díky umělé inteligenci se nám daří rychle a efektivně vyhledávat volná časová okna v kalendářích našich manažerů a prakticky devět z deseti pohovorů již dnes u nás koordinují tyto nástroje, což nám oproti běžnému plánování přineslo zhruba 75procentní úsporu času. A to je přesně to, co našim zákazníkům nabízíme.

Je o podobné nástroje mezi českými zákazníky zájem?

Před rokem jsme měli jen pár desítek případů využití nástrojů generativní umělé inteligence, nyní se pohybujeme kolem stovek. Uživatelé našich informačních

systémů nevnímají umělou inteligenci jako nějakou nadstavbu, ale jako součást vlastní digitální transformace. Zároveň cítí potřebu generační obměny svých stávajících systémů, které již mohou narážet na určitá technologická omezení. Vrcholoví manažeři si navíc uvědomují skutečnost, že využívání nástrojů umělé inteligence zvýší hodnotu jejich firem, a to v průměru o 16 procent do konce příštího roku.

Ve které oblasti jsou zatím tyto nástroje v Česku využívány nejméně a proč?

Paradoxně je to právě v oblasti práce s lidskými zdroji. Zde se podíl digitalizace a následného využití nástrojů umělé inteligence pohybuje pouze kolem 14 procent. Ale to je dáno nedostatečným tempem digitalizace této agendy jako takové.

Máme vůbec dostatek kvalifikovaných odborníků, kteří umí moderní technologie, jako je právě umělá inteligence, efektivně využívat?

Dostatek kvalifikovaných odborníků v této oblasti samozřejmě nemáme. To znamená, že potřebujeme změnit přístup a výrazně zrychlit. Reforma školství a vzdělávacího systému je nutná, ale bude mít až dlouhodobý efekt. Potřebujeme něco, co nám pomůže v té krátkodobé rovině. Netyká se to jen rekvalifikačních kurzů, ale například i programů celoživotního vzdělávání, jež některé firmy pro své zaměstnance zavádí. Jsou to takové ostrůvky pozitivní deviance, které můžeme pomoci rozšiřovat.

Jakou roli v rozvoji byznysu a inovací hrají IT společnosti a konkrétně ty české?

Jsou obrovskou hnací silou. Informační technologie jsou totiž nedílnou součástí každého byznysu. Zde jsme skutečně konkurenceschopní a dokážeme expandovat i do zahraničí. Potvrzuje se, že Češi mají v oblasti informačních technologií unikátní talent a nabízí vysokou přidanou hodnotu.

investice

Elon I. Nejbohatší a nejmocnější

Nikým nevolený vládce světového byznysu je nejen nejbohatším člověkem na Zemi, ale má i přímou linku do oválné pracovny.

Vojtěch Wolf

Čisté jmění jednoho člověka aktuálně přesahuje 400 miliard dolarů (9,5 bilionu korun). Stalo se vůbec poprvé, že někdo dosáhl této mety. Tento obří majetek by Elonu Muskovi umožnil financovat český státní rozpočet po dobu čtyř let a ještě by mu zůstala značná rezerva. Nejenže je nejbohatším mužem planety, ale také jedním z nejvlivnějších. Svůj vliv posiluje nejen podnikatelskými aktivitami, ale i politickými konexemi, především s Donaldem Trumpem.

Musk patřil mezi největší podporovatele volební kampaně příštího prezidenta USA. Podle aktuálně zveřejněných údajů vynaložil více než čtvrt miliardy dolarů na zvolení jeho a dalších republikánských kandidátů do Senátu. Na sociální síti X, kterou vlastní, Trumpa osobně vychvaloval a zároveň šířil takové informace, aby poškodily demokratickou protikandidátku Kamalu Harrisovou. Vyplatilo se mu to. Od listopadového vítězství zástupce republikánů vzrostla hodnota Muskova majetku o 77 procent. Nejnovějším katalyzátorem byl prodej akcií jeho soukromé společnosti SpaceX, který podle indexu miliardářů Bloomberg zvýšil Muskovo čisté

Z Muska se stal první člověk, jehož majetek překonal hodnotu 400 miliard dolarů.

jmění zhruba o 50 miliard dolarů. Akcie jeho další společnosti Tesla se rovněž vyšplhaly na historické maximum. Očekává se totiž, že nový šéf Bílého domu zjednoduší zavádění samoříditelných automobilů a zruší daňové úlevy pro elektromobily, které pomáhají konkurentům Tesly.

Prezidentova pravá ruka

Tím výčet benefitů, které Musk získal zvolením Trumpa, ještě nekončí. V nové administrativě má zastávat roli spolušéfa agentury pro efektivitu vlády (DOGE), a to spolu s dalším podnikatelem Vivekem Ramaswamym. Zkratka názvu nové instituce se (shodou okolností?) podobá jménu Muskovy oblíbené kryptoměny dogecoin. Musk bude sice pracovat mimo vládu, ale získá ve Washingtonu silnou pozici a přímou linku do oválné pracovny.

Třiapadesátiletý rodák z Jižní Afriky si za první cíl ve státní správě vytyčil její zefektivnění a hodlá škrtnout federální konto. „Nesníží-li se radikálně vládní výdaje, Amerika – stejně jako každý, kdo se příliš zadlužil – zbankrotuje,“ napsal v říjnu na síti X.

Dalším krokem má být osekání rozpočtu Pentagonu, jehož výdaje dosahují 850 miliard dolarů. To vzbuzuje obavy tradičně silných hráčů ve zbrojním průmyslu, jako jsou letečtí výrobci Boeing nebo Lockheed Martin. Musk a lidé s ním názorově spojení nevěří v tradiční obranné systémy. Namísto tradičních vojenských projektů, jako jsou letouny typu F-35, za kterými je právě Lockheed Martin, podporuje investice do modernějších technologií, například dronů a kybernetické obrany.

U obranného průmyslu plánované škrty nekončí. Musk se společně s Ramaswamym například plánuje podívat na drahé a nekoordinované státní zakázky. Cílem je zlepšit návrat-

Na kampaň republikánů a podporu Donalda Trumpa dal Musk přes čtvrt miliardy dolarů.

nost investic do infrastruktury, například prostřednictvím technologických inovací a veřejně-soukromých partnerství, která by mohla snížit závislost na federálních financích. Vedle toho má dostat vysokou prioritu automatizace vládních procesů, tedy využívání technologií, jako je umělá inteligence, při řízení struktur celé

1994 – 2024

30 LET

ASOCIACE ČESKÝCH POJIŠŤOVACÍCH MAKLÉRŮ

30 LET

ÚSPĚŠNÉ REPREZENTACE PROFESE

30 LET

KULTIVACE POJISTNÉHO TRHU

Děkujeme všem členům a partnerům AČPM
za aktivní spolupráci a trvalou podporu
a těšíme se na její další pokračování!

www.acpm.cz

prezidentské administrativy, čímž by se ušetřily miliardy dolarů ročně. Výraznou součástí úsporných záměrů je také propouštění státních úředníků.

Původní plán zněl ušetřit dva biliony dolarů ročně, to by ale znamenalo seškrtnat 30 procent celkových federálních výdajů. Tato částka je podle odborníků oslovených stanicí CBS ne-reálná vzhledem k tomu, že většina ročních výdajů státu ve výši 6,7 bilionu dolarů jde na sociální zabezpečení, zdravotní péči a armádu. Nakonec i Musk s Ramaswamym koncem listopadu v deníku The Wall Street Journal připustili, že jejich agentura se pokusí nejprve snížit roční výdaje o 500 miliard dolarů.

Co naopak Musk podporovat chce, je americká expanze ve vývoji umělé inteligence, dobývání vesmíru a rozvoj elektrických vozidel. Ve všech těchto sektorech podniká prostřednictvím firem xAI, SpaceX a Tesla. Samozřejmě k tomu bude potřebovat podporu amerického Kongresu.

Tím, že je Muskův majetek z velké části založen na hodnotě akcií jeho firem, jeho schopnost ovlivňovat vývoj trhů a politické dění je jako střet zájmů bezprecedentní. Stačí si vzpomenout, že čelil obviněním z manipulace trhů a záměrného ovlivňování ceny akcií Tesly svými tweety, jak se říkalo příspěvkům na X, když ji ještě nevladl a nazývala se Twitter. Muskovi kritici tak vehementně upozorňují, že propojení jeho podniků s vládními zakázkami a jeho schopnost ovlivňovat vše v dosahu představují gigantický střet zájmů.

Musk diplomat

Výjimečné postavení dávají muži, jenž proklamují časté užívání přípravků proti depresím a dalších psychofarmak, také zásahy do zahraniční politiky USA. Například se angažoval v ukrajinské krizi tím, že jeho satelitní systém Starlink poskytoval klíčové spojovací služby ukrajinské armádě. Šéf Tesly zároveň dlouhodobě opakuje, že Ukrajina nemá žádnou strategii, jak válku ukončit, a obává se, že se konflikt může přetvořit ve třetí světovou válku. Když po svém zvolení volal Trump ukrajinskému prezidentovi Volodymyru Zelenskému, předal telefon právě Muskovi.

Nebylo to poprvé, kdy měl být přítomen při jednáních mezi Trumpem a zahraničními lídry, což vzbuzuje otázky ohledně transparentnosti a etiky jeho role. List The New York Times v polovině listopadu informoval, že Musk vedl tajná jednání

Musk vedl tajná jednání s iránskými diplomaty o zmírnění napětí mezi Teheránem a Washingtonem.

s iránskými diplomaty o zmírnění napětí mezi Teheránem a Washingtonem.

To je pro „nerda“, který se i dnes chlubí, že patří k nejlepším hráčům počítačové hry Diablo 4 na světě, velký posun od začátků v byznysu a veřejném životě. Cestu k bohatství a slávě v technologickém byznysu odstartoval jako spoluzakladatel systému PayPal, který zjednodušil online platby a stal se revolucí ve finančním světě. Poté zaměřil svou pozornost na automobilku Tesla a zpopularizoval elektromobily, následoval vesmírný průzkum prostřednictvím společnosti SpaceX. V posledních letech přidal na seznam svých projektů Neuralink, zaměřený na propojení lidského mozku s počítačem, a jak už bylo uvedeno, odkoupil Twitter.

Všechny tyto aktivity pomohly Muskovi k obrovskému majetku a globálnímu vlivu. Ještě více pozornosti na sebe začal strhávat počátkem pandemie covidu-19, kdy začal podporovat konzervativní agendu, což vedlo k jeho postupnému přiklonu na Trumpovu stranu.

Množství veřejné komunikace s sebou nese i přešlapy. Jedním z velkých bylo, když na síti X komentoval příspěvek jednoho uživatele z 16. listopadu 2023, který tvrdil, že Židé podněcují nenávisť vůči bělochům, jako „skutečnou pravdu“. Později se omluvil za podporu konspirační teorie a přiznal, že to byl nejhlupejší příspěvek, jaký kdy napsal. Jenže dopad na byznys to přece jen mělo, reklamu ze sítě X postupně stáhly například byznysové molochy jako Disney či Warner Bros.

Na druhé straně je Musk obdivován za svou odvahu a schopnost zdolávat zdánlivě nepřekonatelné překážky. Jeho vizionářské plány, jako je kolonizace Marsu, rozvoj obnovitelných energií nebo zlepšení lidského zdraví pomocí pokročilých technologií, inspirují miliony lidí po celém světě. S jejich podporou a obdivem v zádech a nyní v tandemu s Donaldem Trumpem je z něj nejen nejbohatší muž planety, ale i patrně nejmocnější člověk, který zároveň nebyl nikým zvolen.

Partnerem rubriky je Allianz pojišťovna

Allianz

Musk je často přítomen při jednáních Donalda Trumpa se zahraničními lídry.

Nový Volkswagen Multivan eHybrid

S pohonem všech kol 4MOTION a výkonem 180 kW

**Užitkové
vozy**

Výkon, flexibilita a inovace v každém detailu - Nový Multivan eHybrid 4MOTION přináší kombinaci vysokého celkového maximálního výkonu 180 kW a efektivního pohonu všech kol 4MOTION. Přitom jeho akumulátor o kapacitě 19,7 kWh umožňuje čistě elektrický dojezd až 92 km*. Navíc, s novým rychlým nabíjením o výkonu až 40 kW, jste vždy rychle připraveni na další cesty bez emisí. Tak neváhejte a objednejte si jej u vašeho prodejce Volkswagen Užitkové vozy.

Záruka 2+3 roky
nebo 200 000 km

**Čistě elektrický
dojezd až 92 km***

Kombinovaná spotřeba a emise CO₂ Volkswagen Multivan eHybrid:
0,8 l / 100 km a 19 g / km. *Podle normovaného měření WLTP.

vw-uzitkove.cz

Aktivních investorů hledajících levné akcie je nejméně za posledních třicet let

Většina peněz na burzách v USA je investována pasivně. Přináší to příležitosti, ale také mění fungování a charakter trhu.

Petr Kain

Investiční příležitosti pro příští rok hledejte všude tam, kam oko pasivního investora nedohlédne, radí známý český investor Daniel Gladiš. Zakladatel fondu kvalifikovaných investorů Vltava Fund doporučuje pátrat po dobrých akciích mimo největší tituly, mimo hlavní indexy a mimo nejpopulárnější země a sektory. V rozhovoru mimo jiné vysvětluje, jaké důsledky má, že je na trzích převaha pasivních investorů. Tedy těch, kteří před samotnou investicí nedělají analýzu jednotlivých společností a pouze nakupují akcie burzovních obchodovaných fondů – ETF, jež kopírují složení hlavních tržních indexů, jako je například S&P 500 nebo Nasdaq Composite.

Ve světě investic se pohybujete už přes třicet let. Jaké byly začátky investování v Česku na počátku 90. let?

Bylo to úplně jiné než dnes. Největší zlom přišel v roce 1993. Burza už sice fungovala předtím, teprve v tom zmíněném roce na ni ale přišly akcie z první vlny kuponovky. Najednou jsme tady měli čtyři miliony akcionářů, několik desítek investičních fondů, které vlastnily polovičku všech akcií, a na trhu bylo několik set emisí, z nichž možná sedmdesát se obchodovalo velice aktivně. Rovněž platilo, že v první polovině 90. let jsme byli jediným významnějším trhem za bývalou železnou oponou. A byli jsme jednoznačně miláčky zahraničních investorů, a to až tak do roku 1995 nebo 1996. Většina lidí, kteří u nás začali obchodovat s akciemi, samozřejmě neměla žádné zkušenosti, žádné znalosti, nic, o co by se mohli opřít. V podstatě všichni v těch prvních letech

obchodovali na domácím trhu. Jen naprosto výjimečně se stalo, že by v té době někdo nakupoval nějaké zahraniční akcie. Dnes je situace zcela obrácená. Domácích akcií je na našem trhu hrstka, zahraniční investoři o něj ani nezavadí a českým investorům nezbyvá než mít většinu portfolia v zahraničí.

Co vás přivedlo k investování?

Ještě za komunismu v roce 1986 jsem začal studovat vysokou školu. Šel jsem na Fakultu stavební VUT, tak trochu z nouze, protože většina humanitních oborů včetně ekonomie tehdy nebyla příliš perspektivní. Naštěstí přišla revoluce a po dokončení studií na VUT jsem začal studovat ještě na Ekonomicko-správní fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Okamžitě jsem propadl ekonomii a financím. Dokonce jsem zpočátku pomýšlel na akademickou kariéru, protože mě ekonomie opravdu hodně bavila. Pak ale přišla kuponová privatizace a zlákal mě obchodování s akciemi.

Sám jste říkal, že lidé na začátku 90. let o investování neměli příliš informací. Kde jste je čerpal vy?

Hned v roce 1993 jsme se dvěma kamarády založili společnost Atlantik finanční trhy, obchodníka s cennými papíry a člena pražské burzy. Bylo nám nějakých 25 nebo 26 let a opravdu to bylo tak, jak říkáte. Neměli jsme tehdy v podstatě žádné peníze, žádné klienty, žádné znalosti, žádné zkušenosti a žádné styky a konexe, ale nepřípadalo nám to jako problém, protože ostatní na tom byli často podobně. Věděli jsme, že polovinu akcií v Česku vlastní investiční fondy, které vznikly

v kuponovce, a bylo nám jasné, že s těmi akciemi budou potřebovat obchodovat. Takže jsme vůbec nepracovali s drobnými klienty, ale jen s investičními fondy a dalšími institucionálními klienty. Asi o rok později přibyli ještě zahraniční investoři. Měl jsem na starosti právě budování zahraniční klientely, takže jsem strávil spoustu času ježděním po Velké Británii a Spojených státech, kde jsem jednal s investičními fondy, hedge fondy, pojišťovnami, nadacemi, univerzitami či bankami. A to byla pro mě asi největší škola. Nutno říct, že oni se s námi rádi potkávali, protože se chtěli dozvědět, jak u nás život po komunismu vypadá, a ten český trh byl jako jediný ve východní Evropě pro zahraniční investory zajímavý. Na oplátku nám zase oni povídali o tom, jak investují různě po světě, a já jsem si tehdy uvědomil, že nechci být tím, kdo obchody zprostředkovává, ale tím, kdo peníze investuje.

Vzpomínáte někdy s hrůzou nebo pobavením na to, jakých chyb jste se při rozjezdu kariéry dopouštěl?

Spíše s pobavením si uvědomuji, jak jsem z dnešního pohledu ve svých začátcích vlastně o investování nic nevěděl. Neměl jsem systematickou strategii, neměl jsem žádné znalosti, jak analyzovat společnosti. Až někdy v druhé polovině 90. let se mi dostala do ruky legendární kniha Benjamina Grahama Inteligentní investor, která na mě neskutečně silně zapůsobila, a dá se říct, že mi změnila život.

Nedávno jste řekl, že aktivních investorů hledajících levné akcie je nejméně za více než třicet let vaší kariéry. Čím to je a jaké to má dopady?

Opravdu je to tak. Většina peněz na americkém akciovém trhu je dnes investována pasivně. Investorů zabývajících se aktivním investováním tím pádem ubylo. Přičemž z těch, kteří ještě

Na začátku 90. let byl pražský trh miláčkem zahraničních investorů. To už bohužel dávno neplatí.

investují aktivně, se zdaleka ne všichni zabývají oceňováním akcí. Upřednostňují jiné strategie, třeba krátkodobé obchodování nebo algoritmický trading, momentové strategie a podobně. Mezi těmi, kteří se oceňováním akcí rovněž nezabývají, je i velká část retailových investorů, z nichž většina nemá vzdělání, teoretický rámec či schopnost tuhle činnost úspěšně vykonávat. V důsledku je pak investorů, kteří aktivně vyhledávají akcie, hrozně málo. Což je na jednu stranu super, protože aktivní investoři mají menší konkurenci než dříve. Na stranu druhou se kvůli převaze pasivního investování zásadně změnilo fungování celého trhu i jeho charakter.

V jakém smyslu?

Především se narušil proces cenotvorby, který sice stále funguje, je ale hodně zpomalený. Vysvětlím, čím to je. Aby pasivní investoři vůbec mohli fungovat, potřebují existenci aktivních investorů a potřebují, aby jich bylo hodně, protože jsou to právě a jenom tihle aktivní investoři, kteří proces cenotvorby vytvářejí. Samotní pasivní investoři totiž vůbec neřeší, kolik která akcie stojí. Oni automaticky kupují to, co jim nějaký index předepisuje, a spoléhají na to, že ceny akcí v něm obsažené budou jakž takž přiměřené. Jenže dnes je aktivních investorů příliš málo, a navíc se pasivní dostali z pozice „price takers“, tedy

Daniel Gladiš

- Vystudoval VUT Brno. V letech 1993-1998 byl ředitelem společnosti Atlantik finanční trhy. V letech 1999-2004 byl ředitelem ABN AMRO Asset Management v Česku.
- Po odchodu z této společnosti v roce 2004 založil investiční fond kvalifikovaných investorů Vltava Fund SICAV, jemuž dodnes šéfuje.
- Je autorem knih *Naučte se investovat* a *Akciové investice*. V lednu vyjde jeho nová kniha *Skruté investiční poklady*.

příjemců cen, do pozice „price makers“, tedy těch, kteří ceny tvoří. Už je jich tak moc, že svými nákupy ovlivňují samotné složení indexů. Paradoxním výsledkem je, že indexy, které vždycky bývaly měřítkem výkonnosti, už jím nejsou, jelikož se staly pro velkou část investorů cílem. A to si dnes málokdo uvědomuje. Na jedné straně je tedy na trhu skupina těch největších akcí, které mají velké zastoupení v indexech a jsou relativně hodně drahé, protože do nich teče většina peněz pasivních investorů. Na druhé straně stojí velká skupina akcí mimo hlavní indexy a mimo hlavní toky peněz pasivních investorů. Mezi nimi je spousta kvalitních společností s atraktivně levnými akciemi, jenže to v podstatě nikoho nezajímá. Jejich hledáním a využíváním těchto investičních příležitostí se zabývá stále méně investorů.

Jak jste se na tuhle situaci adaptovali?

Už někdy v roce 2017 nebo 2018 jsme si uvědomili, že se trh tímto způsobem mění, a zhruba před čtyřmi lety jsme na to zareagovali tak, že dnes více než 90 procent našeho portfolia tvoří společnosti, které aktivně a ve velkém dlouhodobě kupují vlastní akcie, a to způsobem, který má velmi kladný dopad na růst jejich hodnoty. Jsou pro nás atraktivní z jednoduchého důvodu. Představte si, že najdete nějakou akcii, která je růstová, jde o zavedený byznys, obchoduje se třeba za směšný pětinasobek zisku, a přesto to v podstatě nikoho z investorů nezajímá. Pokud ale ta společnost dlouhodobě kupuje zpět své akcie, vy jako investor nemusíte čekat, až si zbytek trhu všimne, jakou příležitost tahle akcie nabízí. Nemusíte čekat, až se po ní zvýší poptávka. Tu poptávku totiž vytváří nákupem svých akcí společnost sama. A když se jí daří kupovat vlastní akcie dlouhodobě, aniž by se zadlužovala nebo nějak

„Lidé často investují do firem, aniž by četli jejich finanční výkazy a měli představu o jejich hodnotě,“ říká **Daniel Gladiš**.

zhoršovala svou finanční pozici, a kupuje je za jednociferné násobky zisku, bude to mít pravděpodobně postupně velmi dramatický a pozitivní dopad na hodnotu těchto akcií i na jejich cenu. Pak už nezbývá než si přát, aby trh tyto akcie ignoroval co nejdříve.

Před čtyřmi lety, když probíhaly panické výprodeje na trzích kvůli pandemii koronaviru, jste říkali, že tehdejší krize asi přehodnotí pohled investorů na některé firmy. Že do popředí se zase vrátí důležitost zisku jakožto hlavního cíle podnikání. Stalo se?

Tehdy příliš ne, přišlo to až o dva roky později. Společnost Goldman Sachs sestavuje index neziskových technologických akcií, který sleduje výkonnost akcií společností negenerujících žádný zisk (GS Non Profitable Tech Stock Index). No a v letech 2020 a 2021 došlo k zvláštní situaci, kdy tento index překonal absolutně všechno ostatní. Podle mě to bylo způsobeno tím, že se spousta lidí během pandemie prvně vrhla do světa investic. Zůstali doma, neměli moc co dělat, zároveň dostávali relativně dost peněz a neměli je jak utratit. Hlavně díky nim se zvedla spekulativní mánie nákupů akcií ztrátových společností. Od té doby se už situace o dost zlepšila a i tento index se v roce 2022 prudce propadl. Pořád mě ale překvapuje, když se bavím s lidmi o investování a zjistím, že vůbec nečetli finanční výkazy společností, do kterých investují. A když se začneme bavit,

jakou ta společnost má hodnotu, vlastně o ní nemají žádnou představu. Vždycky si říkám, na základě čeho asi tito lidé investují? Asi na základě informací od nějakých youtuberů, influencerů a tipů na sociálních sítích.

Kde hledat investiční příležitosti pro příští rok?

Všude tam, kam oko pasivního investora nedohlédne. Mimo největší tituly, mimo hlavní indexy a mimo populární země a sektory. Na toho téma jsem ostatně napsal knížku, která vyjde v lednu. Jmenuje se Skryté investiční poklady. Jde o takový neobvyklý formát, skládá se z jednotlivých případových studií společností, do nichž jsme investovali a které stále držíme. V patnácti kapitolách se snažím ukázat, kde se dají hledat skryté investiční poklady třeba mezi firmami, které všichni podceňují, nebo mezi společnostmi, jež jsou mistry akvizic a podobně.

Jsou naopak firmy nebo třeba sektory či regiony, kterým se vyhýbáte?

Málo příležitostí dnes nacházíme v těch největších společnostech na amerických trzích. Například mezi deseti největšími z nich je, myslím, jenom jedna, která je podhodnocená, jinak jsou

všechny drahé. Pak si myslím, že některé sektory, především jde o technologický, jsou tak populární a jsou s nimi spojena tak vysoká očekávání, že bude neobyčejně těžké je naplnit. Co se týče regionů, vyhýbáme se trhům, kde mají domácí investoři velké výhody vůči cizincům, sem patří třeba Indie. Pak se také vyhýbáme zemím, které nejsou příliš orientované na tvorbu hodnoty pro minoritní akcionáře. Tady je na prvním místě Čína. Dále se vyhýbáme trhům, kde je hrozně velké měnové riziko a nedá se moc ošetřit. Sem patří třeba Argentina nebo Brazílie.

Co byste poradil lidem, kteří zvažují, že by začali investovat?

Nejdřív by měli hodně číst, něco se naučit, dlouho přemýšlet a pak začít. Klidně i s malými částkami, aby to moc nebolelo, ale hlavně aby začali postupně sbírat zkušenosti z první ruky. Ty jsou neocenitelné a nedají se opravdu ničím jiným nahradit. Čím dříve je člověk začne sbírat, tím je to lepší.

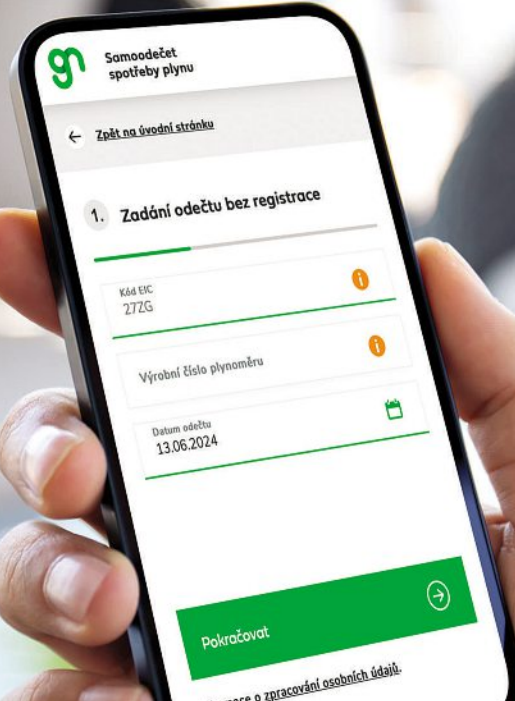
Myslíte si, že investování je spíš řemeslo, kterému se dá naučit, nebo je to na vrcholné úrovni už spíš umění a tam potřebujete nějaký vrozený talent?

Já si myslím, že talent se dlouhodobě přečeňuje. V duševních činnostech, k nimž investování bezpochyby patří, je samozřejmě zapotřebí nějaká minimální inteligence. Ale pak už úspěch primárně závisí na tom, jak tvrdě pracujete. Investování tedy určitě není činnost vyhrazená úzké skupince lidí.

Investoři by měli nejprve hodně číst, pak o tom dlouho přemýšlet a až poté investovat.

Jak jste na tom letos s výkonností ve Vltava Fund?

Podle očekávání. Na začátku prosince to vypadá, že by mohl skončit, jak se říká, v „mid teens“. Poslední tři roky jsme poráželi trh, a to jak v letech, kdy rostl, tak i když klesal. Což je trochu paradoxní, protože já sám bych čekal, že trh porážíme, když bude klesat, ale v letech, kdy bude silně růst, budeme o něco zaostávat kvůli naší preferenci nižšího rizika. Tenhle předpoklad se nakonec naplnil až letos. Rosteme, ale za trhem o něco zaostáváme.

Máte energie pod kontrolou? Spotřebu plynu nahlásíte samoodečtem na pár kliknutí

Mezi Čechy roste zájem o samoodečty plynoměrů. Díky nim mají dokonalý přehled o množství plynu, které spotřebují. Zkontrolovat a nahlásit stav plynoměru mohou kdykoliv potřebují – třeba každý den. Stačí k tomu mobilní telefon a připojení k internetu. Kromě lepšího přehledu o výdajích lidem samoodečty výrazně šetří čas a někdy i peníze.

Stále více českých domácností využívá možnost samoodečtu spotřeby plynu. Proč tomu tak je? V principu probíhá samoodečet úplně stejně jako běžný odečet plynu. Jediný rozdíl je, že v tomto případě svou spotřebu distributorovi nahlašuje sám zákazník. Ačkoliv se může samoodečet na první pohled zdát jako komplikace, odběratelům ve skutečnosti přináší řadu výhod.

Kromě pravidelného fakturačního odečtu při ročním vyúčtování spotřeby si mohou lidé kdykoliv provést i kontrolní odečet. Během vyúčtování se tak nemusí obávat nepříjemných překvapení.

„Pokud chcete, můžete si tímto způsobem kontrolovat svou spotřebu třeba každý den. V případě, že by byla spotřeba jiná, než očekáváte, můžete si upravit u svého dodavatele plynu výši záloh nebo se podívat na to, jak využíváte svoje plynové

spotřebiče,“ vysvětluje Stanislav Sklenář, vedoucí odečtů skupiny GasNet, která je největším distributorem plynu v Česku.

U domácností s běžnou spotřebou plynu se ve většině případů vyhnete i nutnosti fyzické návštěvy odečítače, u které může být náročné najít vhodný termín.

Měníte nájemníka nebo dodavatele? Odečtete si to sami

Podobně distributoři doporučují samoodečet provést i při jakékoliv změně na straně odběratele nebo dodavatele plynu. V případě prodeje nebo pronájmu tím lidé předejdou případným sporům o to, která strana má co platit. Vyhnou se i scénáři, kdy musí distributor v souladu s energetickým zákonem vypočítat spotřebu na základě kvalifikovaného odhadu vycházejícího z historické spotřeby na daném odběrném místě.

Celý proces je navíc překvapivě jednoduchý. Provést ho lze v mobilní aplikaci Samoodečet spotřeby plynu (dostupná na Google Play) anebo na webu mobilnisamoodecty.cz. GasNet zajišťuje distribuci plynu v celé České republice kromě Prahy a jižních Čech.

„K podání samoodečtu je potřeba znát EIC kód identifikující odběrné místo a výrobní číslo plynoměru, které zákazník najde na své faktuře za plyn. Pak stačí mobilem zadat stav plynoměru do aplikace. O vše ostatní už se postaráme my,“ dodává Stanislav Sklenář z GasNetu. Upozorňuje ale, že samoodečet nesmí být starší než dva týdny.

stvl a záhava

Letošní knižní tipy

týdeníku Ekonom

str. 72

Nové stadiony,

nový šéf, nové manželství

str. 80

Čínské automobilky

dobývají český trh

str. 76

Do Prahy míří The Boss i padesátiletá železná panna

Čeští hudební fanoušci se v příštím roce dočkají koncertů Bruce Springsteena či Iron Maiden. Ti filmoví se zase mohou těšit na další pokračování filmových sérií Mission Impossible či Avatar.

Hudba

Lenny Kravitz

12. března

Zpěvák, skladatel, multiinstrumentalista a také herec Lenny Kravitz vystoupí v rámci své Blue Electric Light Tour v pražské O2 areně. Šedesátiletý umělec se do hlavního města vrátí po sedmileté pauze. Naposledy na stejném místě koncertoval roku 2018. V rámci aktuálního turné dále navštíví londýnské Wembley nebo pařížskou La Défense Arenu. Lenny Kravitz spojuje rock s funkem, reggae, soulem či R&B, přičemž své hudbě dává zastřešující tvar blízký pop-music. V letech 1999 až 2002 čtyřikrát za sebou získal cenu Grammy, čímž vytvořil dosud nepřekonaný rekord.

Pražské jaro

12. května

Pražské jaro se řadí k nejstarším evropským festivalům klasické hudby. Jeho

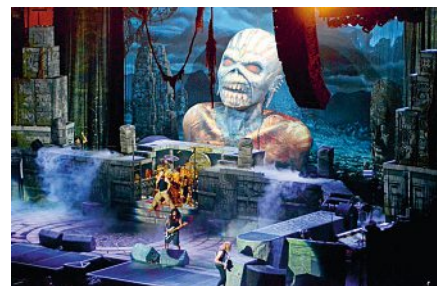
jubilejní 80. ročník přinese několik unikátních zážitků. Poprvé ve své více než stotřicetileté historii vystoupí v Česku Chicagský symfonický orchestr. Debut na Pražském jaru zažije i Bostonský symfonický orchestr a Göteborgští symfonikové. Vracejí se Londýnský symfonický orchestr, tokijský NHK Symphony Orchestra a Vídeňští symfonikové, které povede jejich nový šéfdirigent Petr Popelka.

Iron Maiden

31. května

V sobotu 31. května opanuje pražské letiště v Letňanech anglická heavymetalová kapela Iron Maiden. Celé turné se koná u příležitosti 50 let od založení skupiny Stevem Harrisem. Fanoušci se mohou těšit na speciální setlist, který bude zahrnovat skladby z devíti studiových alb od Iron Maiden až po Fear of the Dark.

Podle manažera sestavy Roda Smallwooda naživo zazní skladby, z nichž rockeři mnohé léta nehráli a mnohé už pravděpodobně nikdy ne zahrají. Kapela, která si zvolila jméno po známém středověkém mučícím nástroji (železná panna), prodala již bezmála 90 milionů alb a odehrála přes 2000 vystoupení, do Česka jezdí od roku 1993.

Bruce Springsteen

15. června

Několikanásobný držitel cen Grammy s přezdívkou The Boss se na české pódium vrátí po dlouhých 13 letech. Původně měl v pražských Letňanech vystoupit již letos v květnu, koncert musel ale odložit kvůli nemocným hlasívkám. Čtyřiasedmdesátiletý držitel 20 cen Grammy i filmového Oscara patří k žijícím hudebním legendám. Časopis Rolling Stone jej označil za „ztělesnění rock'n'rollu“ a s více než 140 miliony prodaných desek po celém světě a více než 70 miliony v USA je jedním z nejprodávanějších umělců na světě.

Metronome Festival

19.-21. června

Největší hvězdou 8. ročníku festivalu Metronome bude kanadská ikona alternativního rocku Alanis Morissette. Zpěvačka, skladatelka, textařka a producentka patří k nejlivnějším osobnostem moderní hudební scény. Na kontě má

nejen sedm cen Grammy, ale i 75 milionů prodaných alb. Na mezinárodní scénu ji vyneslo debutové album Jagged Little Pill z roku 1995, jehož se prodalo 33 milionů kopií.

Lionel Richie

6. červenec

Po 13 letech se do Prahy vrací světová superstar Lionel Richie se svou Say Hello To The Hits Tour. Pětasedmdesátiletý hitmaker odstartoval kariéru před více než půlstoletím a největší slávy se dočkal zejména v 80. letech. Na kontě má více než 125 milionů prodaných alb, Oscara, Zlatý glóbus, čtyři Grammy, předloni byl uveden do rokenrolové síně slávy. Na českém pódiu se objeví potřetí.

Film**Captain America: Nový svět**

13. února

Do kin se po dlouhých produkčních průtazích dostane připravovaný americký sci-fi akční film natočený podle komiksu Captain America od Marvel Comics. Původně měl jít do kin už letos, reakce na první verzi střihu byly ovšem tak katastrofální, že se dočkal rozsáhlých

přetáček. I proto je jeho komerční úspěch hodně nejistý. Vzhledem k nekonečným revizím měl totiž jeho rozpočet údajně přeskočit 300 milionů dolarů, což ho řadí mezi nejdražší marvelovky vůbec.

Bridget Jones: Láskou šílená

20. února

Deník Bridget Jonesové je dnes kultovní britskou romantickou komedií z roku 2001. Renée Zellwegerová pro roli krapet baculaté ženy marně hledající toho pravého musela nabrat trochu váhy a byla nominována

na Oscara. V roce 2004 přišlo pokračování Bridget Jonesová – S rozumem v koncích. A po 12 letech byla trilogie uzavřena snímkem Dítě Bridget Jonesové. Uběhlo dalších osm let a nyní dojde na čtvrtý film. Z Bridget Jonesové je vdova a má mladšího milence!

Mission: Impossible Odplata - druhá část

22. května

Osmý díl populární ságy o agentu Ethanu Huntovi (hraje ho Tom Cruise), založené roku 1996, by dost možná mohl být dílem posledním. Spekulacím nahrává slabší výsledek loňské první části Odplaty.

Ta měla rozpočet 291 milionů dolarů, do čehož nejsou započteny náklady na marketing, a celosvětově utržila 570 milionů dolarů. Zůstala tak výrazně za očekáváním. Novinka by navíc měla být ještě dražší, podle webu The Hollywood Reporter se také v důsledku stávky hollywoodských herců a scenáristů prodražila na 400 milionů dolarů, což by z ní činilo čtvrtý nejdražší film všech dob.

Balerína: Ze světa Johna Wicka

4. června

Spin-off slavné akční série o Johnu Wickovi se odehrává mezi událostmi třetí a čtvrté kapitoly série a v hlavní roli se představí Ana de Armasová. Natáčelo se v Česku, přičemž američtí filmaři navštívili Prahu, Semily a Kouřim, pokračovali do Štramberku na Novojičínsku, kde vzniklo několik akčních scén.

Avatar 3

18. prosince

Nadcházející Vánoce se opět ponosou v duchu fiktivní planety Pandora, kam nás James Cameron před patnácti lety

poprvé přizval na fantastické sci-fi dobrodružství. Nejmýdovělečnejší film historie, který utržil bezmála tři miliardy dolarů, dostal první pokračování s podtitulem The Way of Water roku 2022 (snímek byl mimochodem třetím nejmýdovělečnejším s tržbami kolem 2,3 miliardy dolarů). Završení trilogie s názvem Fire and Ash uvidíme v českých kinech od 18. prosince.

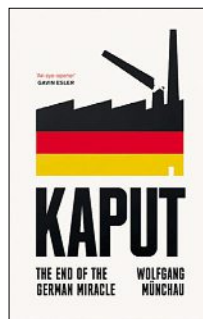

Knižní tipy

Přinášíme letošní knižní tipy týdeníku Ekonom. Je v nich portrét Billa Gatese, analýza slabin německé ekonomiky i hovory s leteckým záchranářem.

Wolfgang Münchau

Kaput: The End of the German Miracle

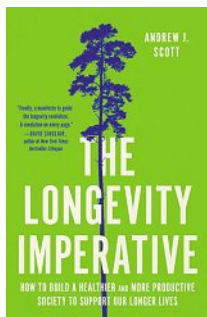
Německo se donedávna zdálo být vzorem hospodářského a politického úspěchu. Bývalá kancléřka Angela Merkelová byla všeobecně považována za skutečnou „vůdkyni svobodného světa“ a zdálo se, že německý

hospodářský model založený na vývozu přináší prosperitu. Nedávné události – od závislosti Německa na ruském plynu až po zpoždění jeho automobilového průmyslu v závodě na elektrický pohon – však tento názor podkopaly. Wolfgang Münchau, někdejší známý komentátor listu Financial Times, v knize Kaput tvrdí, že slabiny německé ekonomiky se ve skutečnosti projevují už celá desetiletí. Neomerkantilistická politika německého státu řízená úzkými vazbami mezi průmyslovou a politickou elitou země způsobila, že Německo technologicky zaostává a je příliš závislé na autoritářském Rusku a Číně. A je jen málo známek toho, že by se dokázalo přizpůsobit digitální realitě 21. století. Vyprávění je zábavně prokládáno osobními příběhy o nedostacích, počínaje špatnou nebo chybějící kapacitou mobilní sítě, zaostalostí německých vysokých škol, těžkopádností veřejné byrokracie a slabou schopností využívat zdroje a dovednosti, které s sebou přináší přistěhovalci. Münchau nenechá nit suchou na žádné z významnějších politických stran v Německu. Úpadkem jsou podle něj stejně vinny obě hlavní – křesťanství a sociální demokraté. Malá liberální Svobodná demokratická strana k německému zabrzdění zase přispěla svou posedlostí fiskálním pravidlem, které

omezuje veřejné investice. Zelení zase mezitím řídili nesmyslný tlak na odchod od čisté atomové energie, kvůli němuž se Německo stalo více závislým na uhlíkové energii a na špinavém uhlí.

Andrew J. Scott

The Longevity Imperative: How to Build a Healthier and More Productive Society to Support Our Longer Lives

Díky prodlužující se průměrné délce života můžeme očekávat, že na světě pobudeme déle než naši blízcí předkové. V knize Longevity Imperative jsou popsány inovace nezbytné k tomu, abychom

tenhle čas navíc mohli využít co nejlépe: zásadní změny v našem zdravotním systému, ekonomice a finančním sektoru, stejně jako v tom, jak řídíme svou kariéru, zdraví, finance a vztahy. Podle ekonoma Andrewa J. Scotta je ekonomický přínos delšího a zdravějšího života potenciálně obrovský, je ale zapotřebí, aby lidé skutečně strávili delší část života ve zdraví, nikoliv aby poslední léta promarodili, jak je tomu často dnes. Když se všechny navrhované změny podaří uvést v život, bude to mít podle autora této práce obrovské benefity. Sníží se náklady na zdravotní péči a zvýší se produktivita, podle jeho odhadu by dokonce došlo ke každoročnímu zvýšení hrubého domácího produktu o tři až čtyři procenta. Abychom toho však dosáhli, budeme muset provést některé zásadní změny. Pro začátek bude podle Scotta třeba zvýšit věk odchodu do důchodu, nebo myšlenku života v penzi zcela opustit. Obě varianty budou ale vyžadovat investice do vzdělávání

a rekvalifikace dospělých, kariérní přestávky a pracovní místa upravená tak, aby vyhovovala rovněž starším lidem.

Alena Machoninová

Hella

Prozaická prvotina překladatelky Aleny Machoninové Hella byla letos v anketě Magnesia Litera vyhlášena knihou roku. Ani ne třístřístránková kniha vydaná nakladatelstvím Maraton propojuje biografii s fikcí.

Snaží se rekonstruovat osudy i vnitřní život Heleny Frischerové – české Židovky, která byla předobrazem postavy Ri z románu Jiřího Weila Moskva-hranice z roku 1937. Původně se mělo za to, že Hella byla společně se svým manželem popravena za stalinského teroru. Před několika lety se však ukázalo, že strávila deset let v gulagu a po propuštění žila v Moskvě až do své smrti v roce 1984. Machoninová se snaží rekonstruovat její osudy i vnitřní život na základě všech dostupných faktů včetně Helliny korespondence. Činí tak ale svébytnou prozaickou formou, s jejíž pomocí reflektuje širší souvislosti, minulost i současnost Ruska, vztah literatury a reality, jakož i svou vlastní cestu k osobnosti Helly Frischerové.

Anupreeta Dasová

Billionaire, Nerd, Saviour, King: Bill Gates and His Quest to Shape Our World

O přerodu Billa Gatese, spoluzakladatele Microsoftu, z geeka v bezohledného kapitalistu a jeho následné přeměně v globálního dobrodince vypráví kniha indicko-americké novinářky Anupreety Dasové. Na základě

stovek rozhovorů se současnými i bývalými zaměstnanci Gatesovy nadace, Microsoftu a těmi, kdo mají přehled o Gatesově

Prémiová péče o vaše nemovitosti

Provedeme vás **bezpečně** světem **investic do nemovitostí**.
Vytvořte si dostatek nemovitostního majetku,
který vám bude přinášet pravidelnou a **nekonečnou rentu**.

- ✓ Příprava plánu
- ✓ Vyhledání a nákup
- ✓ Financování
- ✓ Příprava a rekonstrukce
- ✓ Pronájem
- ✓ Správa
- ✓ Růst majetku

Více informací:

Nemovitosti
NA INVESTICE

BUREŠ &
PARTNERI

světě, proniká autorka do vztahů tohoto miliardáře s Warrenem Buffetem, Jeffreyem Epsteinem, Melindou Frenchovou Gatesovou a dalšími, aby odhalila skutečnou podobu tohoto slavného muže. Vyprávěním Gatesova příběhu také ukazuje, jak miliardáři využívají vliv a peníze, manipulují svou image a provozují filantropii, aby dosáhli jiných, osobních cílů. Kniha odhaluje rovněž mnohé o finanční, sociální a politické situaci v USA. Zabývá se například tím, co způsobilo obrovský nárůst počtu amerických miliardářů. Zatímco v roce 1990 jich bylo v USA pouze 66, v roce 2023 už jejich počet překročil hranici sedmi stovek. Čtenář má před sebou strhující příběh o bohatství, moci a pověsti a rovněž se mu odkrývá, jakým způsobem nejbohatší lidé světa ovlivňují jeho chod.

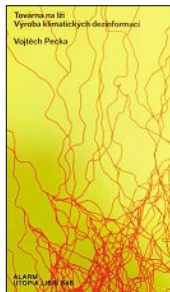
Karin Lednická Šikmý kostel 3

Hned první díl trilogie Šikmý kostel spisovatelky Karin Lednické z roku 2020 se stal hitem, ačkoliv se jednalo o její debut. Letos vydala očekávanou závěrečnou část románové kroniky staré Karviné, která padla za oběť těžbě.

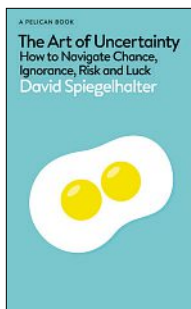
Děje posledního dílu se odehrávají v období od konce druhé světové války do roku 1961. V uvedeném časovém rozmezí sledujeme osudy členů rozvětvené rodiny, přičemž vyprávění je členěno na díly podávané z perspektivy jednotlivých postav. Autorce to umožnilo vykreslit plastičtěji turbulentní časy poválečné obnovy, únorového převratu i následného komunistického režimu. Tak jako v předchozích dílech i v tomto se dozvíte o událostech, na něž v hodinách dějepisu nevyzbylo. Třeba o monstropcesu s lidmi, na které komunistická moc svedla vinu za důlní neštěstí v roce 1952. Nebo o tom, jak komunisté likvidovali duchovní. Většinu se asi vybaví jméno pátera Josefa Toufara, kdo ale slyšel o Leopoldu Bilkovi nebo Ludvíku Sobkovi? K nejlepšímu pasážím knihy patří ty, v nichž autorka popisuje rozkladnou moc totalitního režimu a to, jak úspěšně zaséval mezi lidi strach, přízrůbivost nebo pomáhal erodovat úctu k vlastnictví.

Vojtěch Pecka Továrna na lži

Zatímco klimatologové varují, že lidská činnost způsobuje rekordní ohřívání planety, jejich odpůrci tvrdí, že klimatická změna se sice odehrává, ale zpochybňují, že by na ní měl člověk zásadní podíl. Navzdory velkému množství dat, která o klimatu máme, se zdá, že konsenzus v této věci snad ani není možný. Kniha sociologa Vojtěcha Pecky přináší hloubkovou sondu do propracovaného ekosystému klimatických dezinformací v Česku i zahraničí. Rozkrývá strategie k popírání podložených vědeckých poznatků a vytváření informačního zmatku, v němž není nic jisté, na nikoho se nelze spolehnout a ničemu nelze věřit. Chaos, který v debatě o klimatu panuje, přitom vůbec není náhodný. Je výsledkem dlouholeté profesionální lobby fosilního průmyslu, jehož zájem klimatická stabilizace nejvíc ohrožuje. Na konkrétních příkladech tuzemských vlivových skupin Vojtěch Pecka vysvětluje, proč je v Česku klimatická dezinformační scéna, u jejíhož zrodu stál Václav Klaus, tak rozsáhlá a činnorodá.

David Spiegelhalter The Art of Uncertainty: How to Navigate Chance, Ignorance, Risk and Luck

Nic není jistého kromě smrti, daní – a nejistoty. Britský statistik David Spiegelhalter o tom něco ví, svou kariéru strávil pitváním dat, aby porozuměl rizikům a odhadl pravděpodobnost toho, co se může stát v budoucnosti. V knize The Art of Uncertainty dává čtenářům nahlédnout, jak to můžeme všichni dělat lépe. Poutavě vás seznámí s principy pravděpodobnosti a ukáže, jak nám může

pomoci analyticky přemýšlet o všem, od lékařských rad při pandemii až po předpovědi klimatických změn. Vysvětluje, proč zhruba 40 procent fotbalových výsledků závisí spíše na štěstí než na talentu, jak Národní registr rizik hodnotí krátkodobá rizika pro Spojené království a proč si můžeme být tak jisti, že ve dvou správně zamíchaných balíčcích karet nikdy nebudou listy seřazeny v úplně stejném pořadí. S lehkostí přechází od triviálních otázek, jako je pravděpodobnost vytažení stejných ponožek ze zásuvky, k vážnějším otázkám, třeba riziku rakoviny. Můžete se těšit na zajímavé historické exkurze – třeba příběh o tom, jak proslulý astronom a matematik Edmond Halley v podstatě vynalezl životní pojištění a anuitní pojištění tím, že pozoroval věk, kdy lidé umírali. Navzdory tomu, že značná část pravděpodobnosti a statistiky může být velmi neintuitivní a matematika, která je jejím základem, je často děsivá, tuhle knihu rozhodně není obtížné číst nebo pochopit.

Martin Moravec Marek Dvořák: Mezi nebem a pacientem

Jak vypadá práce doktora ve vrtulníku? Na které vzlety nikdy nezapomenete? Kdy měl strach a co už by ve službě nechtěl zažít? Na tyto a mnohé další otázky odpoví kniha, jejímž hrdinou je lékař letecké záchranky Martin Dvořák. Dílo sepsané formou rozhovoru je chvílemi dojemné, jindy rozesměje. Taky vás naučí, že při první pomoci se není čeho bát, a možná i přiměje víc přemýšlet nad tím, co v životě děláte. Kniha čtivým způsobem odkrývá zákulisí autorovy práce i běžného života. A třeba i to, jak se lékař vyrovnává se všemi hrůzami, které každý den vidí. Otázky Dvořákovi kladl Martin Moravec, jehož knižní rozhovory s neurochirurgem Vladimírem Benešem, pilotem Davidem Heclm a vyšetřovatelem Josefem Marešem se staly bestsellery.

P / R / K

ADVOKÁTNI KANCELÁŘ

Praha / Bratislava / Ostrava

PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU 2024

ŘEŠENÍ SPORŮ A ARBITRÁŽE

BANKOVNICTVÍ A FINANCE

Velmi doporučovaná firma v kategoriích:

- Právo obchodních společností
- Právo hospodářské soutěže
- Developerské a nemovitostní projekty
- Fúze a akvizice
- Restrukturalizace a insolvence
- Kapitálové trhy
- Duševní vlastnictví
- Právo informačních technologií
- Veřejné zakázky

- Pracovní právo
- Firemní compliance
- Daňové právo
- Energetika a energetické projekty
- Logistika a dopravní stavby
- Zdravotnické právo
- Česká firma na mezinárodních trzích

Doporučovaná firma v kategoriích:

- Právo životního prostředí

DĚKUJEME.

O krok napřed

Čínské automobilky dobývají český trh

Dříve vysmívané značky už v Česku dávno nehrají druhé housle. Daří se především někdejší britské automobilce MG.

Jan Matoušek

První nesmělé pokusy o průnik na český trh začaly čínské automobilky podnikat už na počátku nového tisíciletí. Automobilky jako Brilliance, Shuanghuan nebo Martin Motors ale neměly šanci uspět. Především proto, že nedokázaly nabídnout odpovídající kvalitu zpracování i materiálů a dostatečnou bezpečnost, a navíc kopírovaly design známějších aut. Ani cena nebyla natolik dumpingová, aby se zákazníkům vyplatilo riskovat koupi neprovozeného auta s malou servisní a prodejní sítí.

O nějakých patnáct let později se už některé čínské automobilky na českém trhu pomalu etablovaly, jedna z nich dokonce vyčnívá i nad řadu zavedených konkurentů. Dovození, zdá se, pochopili českého zákazníka, protože když vstupují na trh, okamžitě zdůrazňují šířku servisní sítě a takřka instantní dostupnost náhradních dílů. Také samotná auta jsou na míle jinde než dekádu zpátky. Kvalitou i bezpečností.

Třeba MG má napříč Českou republikou 28 servisních partnerů, Dongfeng jich pak má třináct. Tyto dvě automobilky přitom nezmiňujeme náhodou, protože se jedná o lídry českého trhu s čínskými vozy.

Popularita MG je podle expertů i dílem známosti dříve britské značky, kterou čínská skupina SAIC koupila po krachu MG Rover na konci první dekády tohoto století. Podle Svazu dovozců automobilů za jedenáct měsíců prodala v Česku 3699 nových vozů. To je více než v případě Citroënu, Mazdy nebo Suzuki.

MG3

Hatchback velikosti Škody Fabia patří k novinkám v nabídce MG. Zatím se prodává jen s hybridním pohonem, chystá se ale i výrazně levnější benzínový motor.

Navíc už dávno nejde jen o podbízění nízkou cenou, jakkoliv ta v porovnání s konkurencí zůstává pořád poměrně atraktivní. Třeba modely MG3 a MG ZS Hybrid+ nabízejí unikátně řešení hybridní pohon, který dokáže pracovat jako klasický paralelní, tak i vzácnější sériový hybrid, kdy spalovací motor pracuje jen jako generátor energie a kola roztáčí výhradně elektromotor.

Oba vozy nicméně budou v nabídce i s klasickým spalovacím motorem, což podle slov zástupců MG nakonec budou ty verze, které zákazníci patrně upřednostní. Třeba hybridní MG3 sice začíná na relativně příznivých 489 900 korunách, s čistě spalovacím motorem se ale dostane na výrazně atraktivnější sumy mířící pod základní Fabii, která startuje na 365 tisících korunách.

Elektromobily řeší cla

Seniorní analytik Jato Dynamics Felipe Munoz již dříve prohlásil, že cestu pro čínské automobilky, jak se skutečně prosadit v Evropě, vidí jen skrze elektromobily. I tady MG zvolilo cenově agresivní cestu kompaktního hatchbacku MG4 za 750 tisíc korun. Levnější auto podobné velikosti momentálně na trhu nekoupíte. Brzy také dorazí elektrický roadster Cyberster.

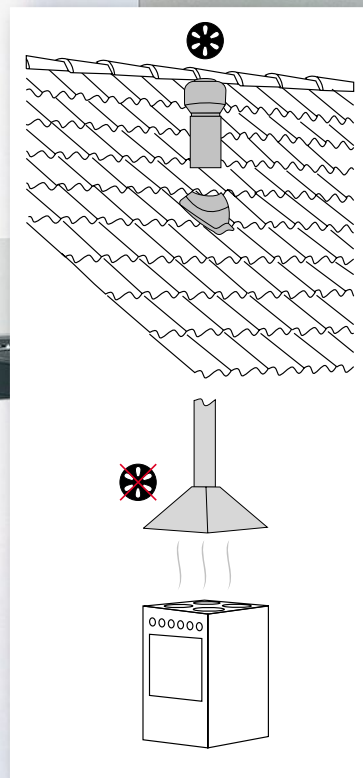
Jenže problémem pro elektromobily z Číny jsou dovozní cla uvalená Evropskou komisí. A SAIC je nad rámec už nynějších deseti procent zatíženými dalšími 35,3 procenta. „Právě řešíme, jak se k tomu postavíme. Prodeje MG4 jsou pro nás velmi důležité. Nechceme, aby se zodpovědnost přenesla na naše klienty, ale dopad to mít bude. Zřejmě dojde k drobnému zdražení, částečně rozdíl pokryjeme i z naší marže,“ připustil ředitel českého zastoupení MG Martin Králíček.

Clata budou muset řešit i další značky nabízející elektromobily. Třeba BYD zatím v Česku oficiální zastoupení nemá, ale specializované firmy jsou schopné ➔

3699
nových aut

Prodeje čínské značky MG rok od roku v Česku rostou. Značka je populárnější než Citroën nebo Suzuki.

VILPE®
Innovative and Easy

KUCHYNĚ S VENTILACÍ VILPE® JE OÁZOU KLIDU

Systém VILPE® TICHÁ KUCHYNĚ je založen na bezmotorovém kuchyňském odsavači par v kombinaci se střešním ventilátorem VILPE®

VILPE®
Innovative and Easy

PRAHA
T: +420 736 659 943
praha@kotevniotechnika.cz

ÚSTÍ NAD LABEM
T: +420 603 172 692
usti@kotevniotechnika.cz

PREŠOV
T: +421 910 614 014
presov@kotviacatechnika.sk

BRNO
T: +420 734 300 233
brno@kotevniotechnika.cz

ČESKÉ BUDĚJOVICE
T: +420 734 445 971
cb@kotevniotechnika.cz

BRATISLAVA
T: +421 911 614 014
bratislava@kotviacatechnika.sk

HRADEC KRÁLOVÉ
T: +420 731 441 656
hk@kotevniotechnika.cz

Všechny kontakty na
kotevniotechnika.cz/kontakt.

tichakuchyne.cz

Dongfeng T5 Evo. Po MG je Dongfeng druhou nejprodávanejší čínskou značkou v Česku. T5 Evo je konkurentem třeba Toyoty RAV4.

Omoda C5. SUV konkurující Škodě Karoq patří do portfolia koncernu Chery. Na český trh se značky Omoda a Jaecoo dostanou v roce 2025.

Hongqi EHS7. V roce 2025 se do Česka chystá také automobilka čínských pohlavárů. Hongqi sází hlavně na luxusní elektromobily.

BYD Sealion. Elektromobily BYD už dnes do Česka některé firmy vozi. Oficiální zastoupení by mělo vzniknout v roce 2025.

dovést auta z Německa i s tovární zárukou. Navíc BYD už příští rok pravděpodobně české zastoupení otevře. Letos značka v Česku podle SDA prodala 22 automobilů.

Nebude to jediná novinka, která se na český trh chystá. Na konci prvního čtvrtletí roku 2025 začne prodej aut značek Omoda a Jaecoo, spadající do portfolia Chery, jedné z nejoblíbenějších značek na čínském trhu. Tak jako spousta dalších výrobců to zkouší se dvěma SUV – Omoda C5, což je auto velikosti Škody Karoq, a Jaecoo J7, které velikostně odpovídá Toyotě RAV4. Oba vozy by měly v budoucnu přijít i s elektrickým pohonem, zatím ale sází na klasický benzínový čtyřválec.

Auta pohlavárů

Příští rok by měla otevřít první showroomy i automobilka Hongqi, proslavená především jako auto vrcholných představitelů čínské komunistické strany a vlády. Běžné zákazníky ale láká spíše na luxusní sedany a SUV, samozřejmě vybavené elektrickým pohonem.

Vedle MG na českém trhu z čínských aut aktuálně koupíte také modely Dongfengu, který je prodáván hned pod několika

značkami. Jenomže ačkoliv jde o dvojku trhu s čínskými auty, bavíme se o 108 prodaných autech včetně dvou luxusní značky Voyah. Portfolio je přitom velmi široké a zahrnuje mimo jiné třeba levný městský elektromobil Box, nefalšované MPV U-Tour, jedno z posledních na trhu,

nebo luxusní elektrické MPV Voyah Dream a elektrický off-road M-Hero 917 za více než čtyři miliony korun.

Oficiální zastoupení má i značka SWM původně patřící italským motorkám. Ta má v Česku sedm dealerů

a letos zatím prodala jen 35 nových aut.

V Česku se prodávají i dodávky Maxus nebo pick-upy Great Wall. Další auta čínské produkce je možné nechat si dovézt individuálně.

Problémem pro elektroauta z Číny jsou dodatečná cla uvalená Evropskou komisí. Pro MG mají hodnotu 35,3 procenta.

Nikotinový trh se mění! Průzkum potvrdil ochotu Čechů přecházet k alternativám

Více než 35 % Čechů spadá do kategorie tzv. pravidelných uživatelů nikotinových produktů. Tedy konzumentů, kteří je užívají pravidelně několikrát do týdne. Tradiční cigarety jsou nadále volbou pro většinu z nich, přesto jejich obliba klesá ve prospěch alternativ, jako jsou ochucené elektronické cigarety nebo zahříváný tabák. Nejnovější trendy ukázal průzkum agentury IPSOS.

Data z průzkumu dále ukazují, že lidé v kategorii 18-35 dávají přednost novým formám užívání nikotinu, zatímco starší generace zůstává věrná cigaretám. Preference se liší i podle pohlaví – muži více inklinují k nikotinovým sáčkům, zatímco ženy jsou novinkám všeobecně méně nakloněné.

Více než třetina Čechů – konkrétně 35 % – podle zjištění průzkumu Ipsos spadá do kategorie takzvaných pravidelných uživatelů. Tento pojem označuje uživatele, kteří nikotinové výrobky užívají alespoň několikrát týdně na pravidelné bázi. Nejvíce těchto uživatelů se nachází ve věkové kategorii 27–35 let, zatímco s přibývajícím věkem jejich zastoupení výrazně klesá. Mezi seniory je jejich podíl nejnižší. Pravidelní uživatelé stále preferují hlavně klasické cigarety, nicméně v poslední době ztrácejí na popularitě ve prospěch alternativních výrobků.

Na vzestupu jsou zejména elektronické cigarety a zahříváný tabák, které jsou často spojovány s populárními značkami, jako jsou např. Vuse nebo glo. Data ukazují, že spotřebitelé v České republice dávají často přednost

variantám s příchutěmi, což platí jak pro elektronické cigarety, tak pro náplně určené k zahřívání a nikotinové sáčky. „Výsledky průzkumu jasně ukázaly, jak důležité jsou příchutě pro konzumenty nikotinových alternativ a jak výrazně napomáhají lidem s kouřením přestat. Je to zároveň jasný vzkaz pro regulátory, že pokud lidem zakážete užívat některé z těchto méně škodlivých nikotinových alternativ, tak to neznámá, že je přestanou užívat,“ uvádí **Štěpán Michlíček, regionální ředitel British American Tobacco pro Českou republiku, Slovensko a Maďarsko.**

Obecně lze říci, že muži jsou nakloněni užívání alternativních výrobků více než ženy. Platí i to, že muži častěji konzumují zahříváný tabák nebo nikotinové sáčky v neochucené variantě. Ženy méně často spadají do kategorie pravidelných uživatelů a méně často zkoušejí nové nikotinové alternativy.

„Z vlastní zkušenosti víme, že nikotinové alternativy jsou více populární u střední generace, která je velmi otevřená novinkám. Lze u nich pozorovat patrný odklon od klasických cigaret, které zůstávají populární hlavně u starších

uživatelů. To naznačuje, že dochází k určité generační proměně, a do budoucna to může znamenat významnou transformaci trhu s tabákovými a nikotinovými výrobky. Je to něco, co sledujeme už delší dobu, a snažíme se na to adekvátně reagovat. Možnost volby je podle mě něco, co bychom měli spotřebitelům nabídnout v první řadě,“ dodává Michlíček.

Průzkum realizovaný společností Ipsos poskytuje detailní pohled na užívání nikotinových produktů v České republice. Proběhl na reprezentativním vzorku 2052 respondentů s ohledem na pohlaví, věk, velikost bydliště, region a vzdělání. Pro hlubší vzhled do chování pravidelných uživatelů nikotinových produktů byla analyzována podskupina 647 pravidelných uživatelů, kteří deklarují užívání nikotinových produktů alespoň několikrát týdně. Dotazování proběhlo v listopadu 2024 a mělo za cíl nejen zmapovat míru užívání těchto produktů v populaci, ale i identifikovat preference jednotlivých typů – od tradičních cigaret po moderní alternativy, jako jsou elektronické cigarety či zahříváný tabák.

Nové stadiony, nový šéf, nové manželství

Mezi očekávanými událostmi ve sportu nejsou jen šampionáty a různé boje o vítězství. V roce 2025 přijdou i jiné akce, v nichž jde o miliony až miliardy.

Zlatý olympijský disk míří do NFL

Super Bowl, finále zámožské ligy amerického fotbalu (NFL), zůstává nejlukrativnější jednorázovou sportovní událostí na světě. Televizní přenos z tohoto zápasu každoročně přiláká rekordní sumy za reklamní spoty. Jenže i NFL se musí starat o vlastní zatraktivnění, aby udržela celkovou sledovanost. Tu nejlépe drží hvězdy a osobnosti.

Jedním ze způsobů, jak je získat, je program International Player Pathway (IPP). Od roku 2016 ho liga vypisuje pro sportovce (mimo USA a Kanadu) úspěšné v jiných odvětvích. Pokud uspějí, mohou získat smlouvu s některým z klubů. Letos bude mít lednový desetidenní tréninkový kemp v IMG Academy v Bradentonu na Floridě hvězdu velkého kalibru – přihlásil se do něj olympijský vítěz v hodu diskem Rojé Stona.

Pěťadvacetiletý Jamajčan oplývá sebedůvěrou: „Myslím, že za tu dobu se mohu naučit opravdu hodně. Věřím, že tam budou skvělí trenéři a mnohému mě naučí.“ Olympijský rekord 70 metrů přesně, jímž zvítězil na letošních hrách v Paříži, byl jeho kariéřním vrcholem. „Mým cílem bylo stát se nejlepším na světě a přišlo to ve skvělé době. Házím už přes deset let a zrovna jsem ukončil vysokou školu,“ prozradil ke své motivaci změnit sport.

Absolventi IPP předvedou své schopnosti na březnové akci pro hráčské skauty klubů NFL. Loni touto cestou dostalo smlouvy dokonce dvacet sportovců. Ovšem není to hned, často musí absolvovat i roční intenzivní trénink.

Do programu se hlásí spíš uchazeči z kolektivních her a tak slavný jako Stona dosud žádný nebyl. Však také diskař dostal výjimku z podmínky, že absolventům nesmí být víc než 24 let.

Camp Nou se znovu otevře, nejmodernější ale nebude

Fotbaloví fanoušci FC Barcelona se nemohou dočkat návratu na slavný stadion Camp Nou. Poslední informace zní, že bude znovuotevřen v únoru, ačkoli rekonstrukce pak poběží ještě rok. Už je to třetí termín, kdy se zápasy měly přesunout zpět z azylu na olympijském stadionu na vrchu Montjuic. Jenže žádný nebyl dodržen a klub ani tentokrát neudal přesné datum. Rok 2025 by nicméně měl v tomto smyslu zažít hojnost – otevřou se další moderní fotbalové stánky po celém světě.

Studiím pro charakter a výstavbu budoucích sportovišť aktuálně vévodí dvě témata: udržitelnost a technologie. Zatímco prvky toho prvního jsou do projektů už zapracovávány, druhá věc běžná zdaleka není. Nejedvážnější experti tvrdí, že kdo nyní nezačne myslet na to, jak bude svět vypadat za deset let, nepostaví nic, co bude za tak relativně krátkou dobu vyhovovat. Základem má být vyměnitelná plocha, zatahovací střecha, interaktivní divácká místa s připojením na síť či zábavní zóna.

Rekonstrukce Campu Nou, který od svého otevření v roce 1957 prochází již třetí přestavbou, je pak již teď zastaralá. Přitom se hovoří o investici 1,5 miliardy eur (asi 38 miliard korun). V srpnu 2026 má mít dokončené hlediště kapacitu 105 tisíc míst (dosud 90 tisíc). Je otázka, jak a co bude z horních řad

vidět. I tento fanouškovský komfort je předmětem různých architektonických studií a řešení speciálního prostoru, jakým mnohatisícové ochozy jsou.

V příštím roce přibude po světě několik nových fotbalových stadionů, mezi nimi některé aspirující na zařazení do nejvyšší třídy podle požadavků mezinárodních organizací FIFA a UEFA.

Na místě zbořeného Prince Moulay Abdellah Stadium v marockém Rabatu vyrůstá nový pro 65 tisíc diváků. Šedesátitýsícový stadion si chystá také keňské Nairobi, o něco nižší kapacitu bude mít multifunkční aréna v Hongkongu. Srovnatelně velké dostanou Ankara a Liverpool, kam se přestěhuje FC Everton.

Americko-saúdský golfový projekt o málo pokročil

Tvrdit, že vleklá jednání o vzájemné integraci golfových soutěží PGA Tour a LIV Golf Tour spějí k řešení, je odvážné. Už je to 18 měsíců, co vznikla rámcová dohoda. Takže aktuálně nové informace o tom, že letopočet 2025 bude pro tento sport historický, protože ze dvou lukrativních turnajových sérií vznikne jedna vpravdě globální, berou už fanoušci s rezervou.

Založení LIV Golf před dvěma lety vneslo do golfu rozkol. Jednak proto, že je financována saúdskoarabskými penězi, a to více než štedře, jednak proto, že narušila mezinárodní kalendář. Některé hlasy jí vyčítají nižší důraz na sportovní kvalitu. Přesto velké odměny přilákaly špičkové hráče a ti začali být vylučováni z jiných soutěží po celém světě. Situace se postupně uklidňuje, nicméně k avizovanému propojení americké PGA Tour s LIV, jejíž turnaje se rovněž hrají i v USA, dosud nedošlo.

Velkým krokem vpřed samozřejmě je, že zástupci veřejného investičního fondu PIF Saudi International prošli slyšením před členy podvýborů amerického Senátu. Podmínkou pro jejich vstup do PGA Tour Enterprises je schválení regulačními orgány v USA. Tato společnost byla oceněna na 12 miliard dolarů (více než 281 miliard korun).

Jedná se tedy stále jen o způsobu organizace a rozdělení peněz, kdežto sportovní propojení je otázkou daleké budoucnosti. I proto, že zámožská sezona 2025 už v prosinci začala a LIV Tour také představila turnajovou listinu, první akci chystá na únor v Adelaide. Hráči nové série nadále nesmí startovat pod hlavičkou PGA s výjimkou akcí nejvyšší kategorie „majors“.

K LIV je vstřícnější série DP World Tour, organizovaná po celém světě z Evropy. Také v jejím případě se hovoří o možnosti propojení se saúdskoarabským fondem PIF a finančních injekcích z jeho strany.

Adele chystá luxusní svatbu se sportovním agentem

Milovníci světa celebrit jsou v očekávání, jaké zajímavé svatby příští rok přinese. Horkou favoritkou na místo před oltářem je britská zpěvačka Adele. Už jednou vdaná byla, svazek s podnikatelem Simonem Koneckým ovšem vydržel jen tři roky. Nyní je držitelka mnohočetných hudebních ocenění a také filmového Oscara za píseň k bondovce Skyfall zasnoubená s Richem Paulem.

Tento americký sportovní agent, zakladatel a výkonný ředitel Klutch Sports Group, je přítelem slavného basketbalisty LeBrona Jamese, jehož také zastupuje. Předpokládá se, že ten nebude jedinou hvězdou sportovního nebe na svatbě.

Paul při londýnských zasnubách letos 9. srpna daroval své nastávající čtyřkarátový diamantový prsten. Svatba ženy, která vyrůstala skromně s matkou samoživitelkou, a muže, jehož domovem byl v dětství miniaturní byt nad otcovým obchodem, má být superluxusní událostí roku.

Olympismus volí: změna, nebo opět starší bílý muž?

Zatím sedm kandidátů se přihlásilo do soupeření o místo předsedy Mezinárodního olympijského výboru. Nástupce Thomase Bacha, jenž oznámil konec ve funkci na letošní letní pařížské olympiádě, bude vybrán na kongresu MOV od 18. do 21. března v Řecku.

Některé experti akcentují postupující diverzifikaci voleb jednoho z nejvyšších představitelů sportu na světě. Mezi uchazeči je i jedna žena, bývalá plavkyně Kirsty Coventryová, současná ministryně sportu v Zimbabwe. V seznamu jsou rovněž dva zástupci Asie – japonský podnikatel a bývalý prezident Světové gymnastické federace Morinari Watanabe a princ Fajsal bin Husajn, bratr jordánského krále a předseda tamního olympijského výboru.

Zbývá čtyři jsou už tradičně „dříve narození bílí muži“, tentokrát všichni z Evropy. Celebritou mezi nimi je britský olympijský vítěz v běhu na středních tratích Sebastian Coe, strůjce komerčních úspěchů světové atletiky z posledních let. Pozornost na sebe strhává rovněž Juan Antonio Samaranch mladší, syn stejnojmenného otce, jenž stál v čele MOV mezi lety 1980 a 2001. Španělský finanční analytik a celoživotní sportovní diplomat by tak založil zajímavou rodinnou tradici. Zatím není jasné, jaké šance mohou mít švédsko-britský investor Johan Eliasch, aktuální šéf Mezinárodní lyžařské federace, nebo David Lappartient, pro změnu hlava Mezinárodní cyklistické federace. Francouz je v jednapadesáti letech nejmladší, zbylým třem Evropanům je přes šedesát.

Pravidla kampaně jsou velice přísná, s první veřejnou prezentací smějí kandidáti přijít 30. ledna, předvolební kampaň se tedy vedou převážně v zákulisí.

Co je v životě nejdůležitější

To nejhodnotnější nás nestojí ani korunu, přesto to ke své škodě často opomíjíme.

Tiktoker Yair Brachiyahu získal letos na téhle sociální síti velkou popularitu, když zveřejnil několik videí, v nichž se lidí v pokročilém věku ptá, co považují za to opravdu nejdůležitější v životě.

Odpovědi se samozřejmě různily člověk od člověka, v podstatě všemi se ale prolínal jeden motiv, který asi nejlépe shrnují následující věty jednoho páru sedmdesátníků: „Myslím, že nejdůležitější je mít přátele, rodinu, udržovat si je nablízku. Vaše skutečné poklady jsou dýchající lidé, ne věci. Vzpomínky, které si vytvoříte, jsou to nejdůležitější.“ A jak dodal druhý z páru: „Když jste mladí, žene vás touha vydělávat víc peněz. Později si ale uvědomíte, že o to nejde. Věci, které pro mě znamenají nejvíc, mě nikdy nestály ani korunu.“

Někomu to možná zní jako otrépané klíšé. Odpovědi těchto lidí ale do puntíku potvrzují i vědecké výzkumy, jež se zabývaly tím, co nás v životě činí skutečně šťastnými.

Ten vůbec nejdelší výzkum zabývající se kořeny lidského životního štěstí běží již od roku 1938. Původně se ho účastnilo na sedm stovek chlapců ze znevýhodněných a problémových rodin v Bostonu, ale rovněž vysokoškolští studenti Harvardu. Posléze se zapojily i jejich manželky a také více než 1300 jejich potomků.

Výzkumníci s účastníky pravidelně vedou rozhovory, žádají je o vyplnění dotazníků a shromažďují informace o jejich fyzickém zdraví. Je to nejdelší hloubková studie lidského života, jaká kdy byla provedena, a vědce přivedla k jednoznačnému závěru: dobré vztahy vedou ke zdraví a štěstí. Vtip je v tom, že tyto vztahy je třeba pěstovat.

Vzpomeňte si na to, až si budete dávat novoroční předsevzetí. Jestli máte rodiče, vídejte se s nimi pravidelně, máte-li děti, travte s nimi, co nejvíce času můžete. A svůj vztah s milovanou osobou nikdy nepovažujte za jistý, ale pracujte na něm. Odměnou za to vám bude štěstí.

Petr Kain

**Vaše skutečné
životní poklady
jsou dýchající lidé,
nikoliv hmotné
věci.**

Za úspěšnými firmami stojí odvážná rozhodnutí.

Jsme připraveni stát po vašem boku
i v roce 2025, abyste se mohli soustředit
na to, co je opravdu důležité: *svobodu,
zisk a klid ve vedení vaší firmy.*

Řídíme firmy.
Měníme životy.

ČISTÁ
ENERGIE
ZÍTŘKA

Vykouzlete si tu nejkrásnější atmosféru Vánoc

Na jejich energii se můžete spolehnout od nás.
I letos rozsvítíme vánoční stromy po celé zemi.

ČEZ. Čistá Energie Zítřka.

cez.cz/vanoc